

Energa

**Grupa
Kapitałowa
ENERGA SA**

**Skonsolidowane
sprawozdanie finansowe
zgodne
z Międzynarodowymi
Standardami
Sprawozdawczości
Finansowej
zatwierdzonymi przez
Unię Europejską za rok
zakończony dnia
31 grudnia 2018 roku**

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z ZYSKÓW LUB STRAT	3
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŃWÓW PIENIĘŻNYCH	8
ZASADY (POLITYKA) RACHUNKOWOŚCI ORAZ INNE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE	9
1. Informacje ogólne	9
2. Skład Grupy oraz wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone	9
3. Skład Zarządu jednostki dominującej	13
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	13
5. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	13
6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	13
7. Zmiana szacunków	15
8. Nowe standardy i interpretacje	15
9. Istotne zasady rachunkowości	19
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SEGMENTÓW OPERACYJNYCH	31
10. Linie biznesowe (Segmenty działalności)	31
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z ZYSKÓW LUB STRAT	35
11. Przychody i koszty	35
12. Podatek dochodowy	37
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	41
13. Rzeczowe aktywa trwale	41
14. Aktywa niematerialne	45
15. Wartość firmy	47
16. Inwestycje we wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności	47
17. Zapasy	49
18. Prawa do emisji CO ₂	49
19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	50
20. Pozostałe aktywa	50
21. Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały	50
22. Zysk przypadający na jedną akcję	51
23. Dywidendy	52
24. Rezerwy	52
25. Pozostałe zobowiązania	54
26. Rozliczenia międzyokresowe i dotacje	55
27. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	56
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	56
28. Instrumenty finansowe	56
29. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	64
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z PRZEPIŃWÓW PIENIĘŻNYCH	69
30. Sprawozdanie z przepłyów pieniężnych	69
POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	70
31. Zobowiązania inwestycyjne	70
32. Informacja o podmiotach powiązanych	70
33. Leasing	71
34. Zarządzanie kapitałem	71
35. Aktywa i zobowiązania warunkowe	72
36. Struktura zatrudnienia	73
37. Inne informacje mające istotny wpływ na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy Grupy	73
38. Istotne zdarzenia, jakie wystąpiły po dniu kończącym okres sprawozdawczy	76

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z ZYSKÓW LUB STRAT

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Przychody ze sprzedaży	10	10 337	10 534
Koszt własny sprzedaży	11.1	(8 284)	(8 615)
Zysk brutto ze sprzedaży		2 053	1 919
Pozostałe przychody operacyjne	11.4	104	118
Koszty sprzedaży	11.1	(354)	(341)
Koszty ogólnego zarządu	11.1	(355)	(326)
Pozostałe koszty operacyjne	11.5	(272)	(160)
Przychody finansowe	11.6	69	88
Koszty finansowe	11.7	(382)	(320)
Udział w zysku/(stracie) jednostek wykazywanych metodą praw własności		90	24
Zysk lub strata brutto		953	1 002
Podatek dochodowy	12	(209)	(213)
Zysk lub strata netto za okres		744	789
Przypadający na:			
Właścicieli jednostki dominującej		739	773
Udziały niekontrolujące		5	16
Zysk lub strata na jedną akcję (w złotych)	22		
- podstawowy		1,79	1,87
- rozwodniony		1,79	1,87

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Wynik netto za okres		744	789
<i>Składniki, które nigdy nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty</i>		(14)	(20)
Zyski i straty aktuarialne z tytułu programów określonych świadczeń	24.1	(17)	(25)
Odroczony podatek dochodowy		3	5
<i>Składniki, które w przyszłości mogą zostać przeklasyfikowane na zyski lub straty</i>		(34)	(45)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		2	(6)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	28.6	(44)	(48)
Odroczony podatek dochodowy		8	9
Inne całkowite dochody netto		(48)	(65)
Całkowite dochody razem		696	724
Przypadające na:			
Właścicieli jednostki dominującej		691	708
Udziały niekontrolujące		5	16

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	13	14 335	13 371
Aktywa niematerialne	14	307	338
Wartość firmy	15	15	15
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i we wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	16	1 029	728
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	12.3	313	325
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	28.1	65	46
Pozostałe aktywa długoterminowe	20.1	118	107
		16 182	14 930
Aktywa obrotowe			
Zapasy	17	687	352
Należności z tytułu podatku dochodowego		4	31
Należności z tytułu dostaw i usług	28.4.1	1 429	1 843
Aktywa z tytułu umów	28.4.1	363	-
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	28.1	22	83
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	19	2 724	3 641
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	20.2	188	176
		5 417	6 126
SUMA AKTYWÓW		21 599	21 056

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (kontynuacja)

	Nota	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	21.1	4 522	4 522
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		-	(2)
Kapitał rezerwowy	21.4	1 018	1 018
Kapitał zapasowy	21.5	1 540	1 433
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	21.6, 28.6	(34)	2
Zyski zatrzymane	21.7	3 249	2 436
Kapitał własny przypadający właścicielom jednostki dominującej		10 295	9 409
Udziały niekontrolujące	21.8	61	56
		10 356	9 465
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty i pożyczki	28.4.2	2 384	2 720
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	28.4.2	4 484	4 520
Rezerwy długoterminowe	24	642	550
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12.3	593	596
Rozliczenia międzyokresowe i dotacje długoterminowe	26	274	501
Pozostałe zobowiązania finansowe długoterminowe	25.1, 28.1	61	81
		8 438	8 968
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług		617	792
Zobowiązania z tytułu umów		129	-
Bieżąca część kredytów i pożyczek	28.4.2	189	356
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	28.4.2	108	109
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		65	11
Rozliczenia międzyokresowe i dotacje	26	187	182
Rezerwy krótkoterminowe	24	942	571
Pozostałe zobowiązania finansowe	28.1	300	280
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	25.2	268	322
		2 805	2 623
Zobowiązania razem		11 243	11 591
SUMA PASYWÓW		21 599	21 056

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH

	Nota	Kapitał własny przypadający właścicielom jednostki dominującej						Razem	Udziały niekontrolujące	Razem kapitał własny
		Kapitał podstawowy	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał rezerwy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	Zyski zatrzymane			
Na dzień 1 stycznia 2018		4 522	(2)	1 018	1 433	2	2 436	9 409	56	9 465
Korekta z tytułu wdrożenia MSSF 9 i MSSF 15	8	-	-	-	-	-	195	195	-	195
Na dzień 1 stycznia 2018 (dane przekształcone)		4 522	(2)	1 018	1 433	2	2 631	9 604	56	9 660
Zyski i straty aktuarialne z tytułu programów określonych świadczeń	24.1	-	-	-	-	-	(14)	(14)	-	(14)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	2	-	-	-	-	2	-	2
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	28.6	-	-	-	-	(36)	-	(36)	-	(36)
Zysk (strata) netto za okres		-	-	-	-	-	739	739	5	744
Suma całkowitych dochodów za okres		-	2	-	-	(36)	725	691	5	696
Podział zysków/ pokrycie straty z lat ubiegłych		-	-	-	107	-	(107)	-	-	-
Suma transakcji z właścicielami		-	-	-	107	-	(107)	-	-	-
Na dzień 31 grudnia 2018		4 522	-	1 018	1 540	(34)	3 249	10 295	61	10 356
Na dzień 1 stycznia 2017		4 522	4	1 018	728	41	2 464	8 777	40	8 817
Zyski i straty aktuarialne z tytułu programów określonych świadczeń	24.1	-	-	-	-	-	(20)	(20)	-	(20)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	(6)	-	-	-	-	(6)	-	(6)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	28.6	-	-	-	-	(39)	-	(39)	-	(39)
Zysk (strata) netto za okres		-	-	-	-	-	773	773	16	789
Suma całkowitych dochodów za okres		-	(6)	-	-	(39)	753	708	16	724
Podział zysków/ pokrycie straty z lat ubiegłych		-	-	-	705	-	(705)	-	-	-
Wypłata dywidendy	23	-	-	-	-	-	(79)	(79)	-	(79)
Zmiany w posiadanych udziałach		-	-	-	-	-	3	3	-	3
Suma transakcji z właścicielami		-	-	-	705	-	(781)	(76)	-	(76)
Na dzień 31 grudnia 2017		4 522	(2)	1 018	1 433	2	2 436	9 409	56	9 465

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		953	1 002
Korekty o pozycje:			
Udział w (zysku)/ stracie jednostek wykazywanych metodą praw własności		(90)	(24)
(Zyski)/ straty z tytułu różnic kursowych		28	(17)
Amortyzacja	11.2	967	973
Odsetki i dywidendy, netto		298	268
(Zysk)/ strata na działalności inwestycyjnej, w tym odpis wartości firmy	30	(204)	(25)
Zmiany pozycji kapitału obrotowego:			
Zmiana stanu należności	30	410	113
Zmiana stanu aktywów z tytułu umów	30	(363)	-
Zmiana stanu zapasów		(335)	120
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	30	(195)	33
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu umów	30	129	-
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych		(72)	(24)
Zmiana stanu rezerw	30	441	(198)
		1 967	2 221
Podatek dochodowy		(108)	(39)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		1 859	2 182
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		6	15
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		(1 638)	(1 280)
Wpływy z lokat powyżej 3 m-cy		-	125
Założenie lokat powyżej 3 m-cy		-	(127)
Sprzedaż jednostek uczestnictwa w funduszu ENERGA Trading		-	2
Sprzedaż jednostki zależnej		58	43
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i we wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	2.2	(206)	(217)
Udzielenie pożyczek		-	(10)
Splata pożyczek		10	-
Pozostałe		-	(6)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(1 770)	(1 455)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu zaciągniętego zadłużenia		37	2 313
Splata zaciągniętego zadłużenia		(560)	(346)
Wykup dłużnych papierów wartościowych		(168)	(272)
Dywidendy wypłacone	23	-	(79)
Odsetki zapłacone		(312)	(206)
Otrzymane dotacje		27	49
Zwrot środków z otrzymanych dotacji		(29)	-
Pozostałe		(1)	(7)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(1 006)	1 452
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(917)	2 179
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	19	3 643	1 464
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	19	2 726	3 643

ZASADY (POLITYKA) RACHUNKOWOŚCI ORAZ INNE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE**1. Informacje ogólne**

Grupa Kapitałowa Energa SA („Grupa”) składa się z **Energa Spółka Akcyjna** („jednostka dominująca”, „Spółka”) z siedzibą w Gdańsku i jej spółek zależnych (patrz nota 2). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku oraz zawiera odpowiednie dane porównawcze.

Jednostka dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000271591.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 220353024.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest:

1. dystrybucja i sprzedaż energii elektrycznej i ciepłej,
2. wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej,
3. obrót energią elektryczną.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku podmiotem kontrolującym Spółkę oraz jednostką dominującą najwyższego szczebla Grupy Kapitałowej Energa SA jest Skarb Państwa.

2. Skład Grupy oraz wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone**2.1. Skład Grupy na koniec okresu sprawozdawczego**

Na dzień 31 grudnia 2018 roku w skład Grupy wchodzi Energa SA oraz następujące spółki:

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Przedmiot działalności	Udział % Grupy w kapitale zakładowym na dzień	
				31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Linia biznesowa (Segment) Dystrybucja					
1	Energa-Operator SA ¹	Gdańsk	dystrybucja energii elektrycznej	100	100
2	Energa-Operator Eksploatacja Elbląg Sp. z o.o. ¹	Elbląg	eksploatacja sieci	-	100
3	Energa-Operator Eksploatacja Gdańsk Sp. z o.o. ¹	Gdańsk	eksploatacja sieci	-	100
4	Energa-Operator Eksploatacja Kalisz Sp. z o.o. ¹	Kalisz	eksploatacja sieci	-	100
5	Energa-Operator Eksploatacja Płock Sp. z o.o. ¹	Płock	eksploatacja sieci	-	100
6	Energa-Operator Eksploatacja Słupsk Sp. z o.o. ¹	Słupsk	eksploatacja sieci	-	100
7	Energa-Operator Eksploatacja Toruń Sp. z o.o. ¹	Toruń	eksploatacja sieci	-	100
8	Energa-Operator Techniczna Obsługa Odbiorców Sp. z o.o. ¹	Koszalin	techniczna obsługa odbiorców	-	100
9	Energa Operator Wykonawstwo Elektroenergetyczne Sp. z o.o. (dawniej Przedsiębiorstwo Budownictwa Elektroenergetycznego ENBUD Słupsk Sp. z o.o.) ¹	Słupsk	wykonawstwo i projektowanie	100	100
10	Energetyka Kaliska - Usługi Techniczne Sp. z o.o. ¹	Kalisz	wykonawstwo i projektowanie	-	100
11	ZEP - Centrum Wykonawstwa Specjalistycznego Sp. z o.o. ¹	Płock	wykonawstwo i projektowanie	-	100
12	Zakład Budownictwa Energetycznego Sp. z o.o. ¹	Koszalin	wykonawstwo i projektowanie	-	100
Linia biznesowa (Segment) Sprzedaż					
13	Energa-Obrót SA	Gdańsk	obróć energią elektryczną	100	100
14	Energa Oświetlenie Sp. z o.o.	Sopot	usługi oświetlenia	100	100
15	Energa SLOVAKIA s.r.o.	Bratysława	obróć energią elektryczną	100	100

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Przedmiot działalności	Udział % Grupy w kapitale zakładowym na dzień	
				31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Linia biznesowa (Segment) Wytwarzanie					
16	Energa Wytwarzanie SA	Gdańsk	wytwarzanie energii	100	100
17	Energa Elektrownie Ostrołęka SA	Ostrołęka	wytwarzanie energii	89,64	89,64
18	Energa Kogeneracja Sp. z o.o.	Elbląg	wytwarzanie energii	100	100
19	Energa Ciepło Ostrołęka Sp. z o.o.	Ostrołęka	dystrybucja energii ciepłej	100	100
20	Energa Serwis Sp. z o.o.	Ostrołęka	usługi serwisowo-remontowe	94,81	94,81
21	Energa Ciepło Kaliskie Sp. z o.o.	Kalisz	dystrybucja energii ciepłej	91,24	91,24
Linia biznesowa (Segment) Pozostałe					
22	Energa Centrum Usług Wspólnych Sp. z o.o. ¹	Gdańsk	usługi księgowo, kadrowo-płacowe i administracyjne	100	100
23	Energa Finance AB (publ)	Sztokholm	działalność finansowa	100	100
24	Energa Informatyka i Technologie Sp. z o.o.	Gdańsk	teleinformatyka	100	100
25	RGK Sp. z o.o. ¹	Gdańsk	działalność finansowa i zarządzanie nieruchomościami	-	100
26	Enspirion Sp. z o.o.	Gdańsk	organizacja i zarządzanie rozwojem innowacyjnych projektów energetycznych	100	100
27	Energa Logistyka Sp. z o.o. (dawniej Energa-Operator Logistyka Sp. z o.o.) ¹	Płock	logistyka i zaopatrzenie	100	100
28	Energa Invest Sp. z o.o.	Gdańsk	zarządzanie projektami inwestycyjnymi	100	100
29	EOB PGK1 Sp. z o.o.	Gdańsk	finansowa działalność usługowa	100	100
30	Centrum Badawczo-Rozwojowe im. M. Faradaya Sp. z o.o.	Gdańsk	działalność rozwojowa w zakresie inżynierii	100	100
31	Energa Ochrona Sp. z o.o.	Gdańsk	działalność ochroniarska	100	100
32	ENSA PGK8 Sp. z o.o.	Gdańsk	finansowa działalność usługowa	100	100

¹ zmiany opisane w nocie 2.2.5.

Dodatkowo na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa posiada udziały we wspólnych przedsięwzięciach - Polska Grupa Górnicza SA („PGG”), Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. (dawniej Elektrownia Ostrołęka SA) oraz w jednostkach stowarzyszonych - Polimex-Mostostal S.A. („Polimex”) oraz ElectroMobility Poland SA (patrz opis w nocie 2.2.).

2. Skład Grupy oraz wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone (kontynuacja)

2.2. Zmiany w składzie Grupy oraz inwestycjach we wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone w okresie sprawozdawczym

2.2.1. Polska Grupa Górnicza

W dniu 28 kwietnia 2016 roku spółka zależna Energa Kogeneracja Sp. z o.o. podpisała Umowę Inwestycyjną („Umowa”) określającą warunki inwestycji finansowej w Polską Grupę Górniczą Sp. z o.o. W ramach inwestycji w PGG, Energa Kogeneracja Sp. z o.o. zobowiązała się do dokonania wpłat na nowo emitowane udziały w PGG na łączną kwotę 500 mln zł. Wpłaty na kapitał zrealizowano.

W dniu 31 marca 2017 roku spółka zależna Energa Kogeneracja Sp. z o.o. zawarła Umowę Inwestycyjną („Umowa”) określającą warunki inwestycji finansowej w Polską Grupę Górniczą Sp. z o.o. („PGG”).

Stronami Umowy Inwestycyjnej są Energa Kogeneracja Sp. z o.o., Enea S.A., PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., PGNiG TERMIKA S.A., Węglkokoks S.A., Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o., Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych (zwani dalej łącznie „Inwestorami”) oraz PGG.

Nowa Umowa zmieniła i uzupełniła warunki realizacji inwestycji dotychczasowych wspólników w PGG określone w pierwszej Umowie Inwestycyjnej zawartej między dotychczasowymi wspólnikami i spółką w dniu 28 kwietnia 2016 roku.

W ramach transakcji zrealizowano dokapitalizowanie PGG przez Inwestorów (z wyłączeniem spółki Węglkokoks S.A. i Funduszu Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych) na łączną kwotę 1 mld zł w trzech transzach.

W ramach nowej umowy Grupa zobowiązała się do objęcia nowych udziałów o łącznej wartości nominalnej 100 mln zł w zamian za wkład pieniężny, w trzech transzach. Wpłaty w łącznej kwocie 100 mln zł zostały dokonane co zaskutkowało objęciem 15,32% kapitału zakładowego PGG.

Zarówno Umowa Inwestycyjna z 28 kwietnia 2016 roku, jak i nowa Umowa Inwestycyjna zawarta 31 marca 2017, przewidują szereg mechanizmów umożliwiających inwestorom bieżący monitoring sytuacji finansowej PGG, w tym realizacji jej biznesplanu oraz podejmowanie działań optymalizacyjnych m.in. w przypadku niekorzystnych zmian warunków rynkowych. Uprawnienia te są realizowane przez Radę Nadzorczą PGG, przy czym Umowa przewiduje, że każdemu wspólnikowi PGG przysługuje prawo do powoływania, odwoływania i zawieszenia w pełnieniu funkcji jednego członka Rady Nadzorczej (uprawnienie osobiste), przy łącznie 8 członkach Rady.

Ponadto PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., Energa Kogeneracja Sp. z o.o., PGNiG TERMIKA S.A. oraz Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych (zwani dalej łącznie „Nowymi Inwestorami”) podpisali porozumienie dotyczące PGG („Porozumienie”). Celem zawarcia Porozumienia jest zapewnienie zwiększonej kontroli nad PGG przez Nowych Inwestorów, którzy posiadają łącznie większościowy udział w głosach na Zgromadzeniu Wspólników PGG. Porozumienie zakłada m.in. uzgadnianie wspólnego stanowiska przy podejmowaniu kluczowych decyzji będących w gestii Zgromadzenia Wspólników i Rady Nadzorczej PGG. W dniu 29 czerwca 2016 roku Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) wydał zgodę na dokonanie koncentracji polegającej na przejęciu przez Nowych Inwestorów wspólnej kontroli nad PGG, na bazie Porozumienia. W dniu 31 marca 2017 na mocy nowej Umowy Inwestycyjnej do inwestorów PGG dołączyła Enea S.A. W dniu 22 grudnia 2017 roku UOKiK wydał zgodę na dokonanie koncentracji poprzez przystąpienie Enea S.A. do Porozumienia.

W dniu 29 grudnia 2017 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym został dokonany wpis dotyczący przekształcenia spółki Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o. w spółkę akcyjną.

W dniu 31 sierpnia 2018 roku został zawarty Aneks nr 1 do Umowy, mający na celu uregulowanie sposobu kontynuacji inwestycji w PGG oraz dostosowanie postanowień Umowy do zmienionej formy prawnej PGG.

PGG zajmuje się wydobyciem węgla, przez co daje dostęp do bogatych zasobów paliwa energetycznego, które może być wykorzystywane przez jednostki wytwórcze Grupy. Siedziba PGG znajduje się w Katowicach.

PGG jest spółką niepubliczną, w związku z czym nie istnieją notowane ceny rynkowe dla jej akcji.

2.2.2. Polimex-Mostostal

W dniu 18 stycznia 2017 roku Zarząd Energa SA wraz z Enea S.A., PGE S.A., PGNiG Technologie S.A. („Inwestorzy”) oraz Polimex-Mostostal S.A. zawarł umowę inwestycyjną, na podstawie której Inwestorzy zobowiązali się dokonać inwestycji kapitałowej w Polimex. Energa SA objęła 37,5 mln nowo wyemitowanych akcji o wartości nominalnej 2 zł każda, za łączną kwotę 75 mln zł oraz nabyła 1,5 mln akcji Polimex od SPV Operator Sp. z o.o. dopuszczonych do obrotu na GPW w ramach transakcji pakietowej za łączną kwotę 5,8 mln PLN, w wyniku czego osiągnęła około 16,5% udziału w akcjonariacie Polimexu.

Umowa inwestycyjna umożliwia inwestorom wpływ na politykę finansową i operacyjną Polimexu. Uprawnienia te są realizowane przez Radę Nadzorczą. Rada Nadzorcza składa się z 7 członków.

Ponadto Inwestorzy podpisali porozumienie dotyczące inwestycji w Polimex („Porozumienie”). Celem zawarcia Porozumienia jest zapewnienie zwiększonej kontroli nad Polimexem Inwestorom, którzy posiadają łącznie większościowy udział w głosach na Zgromadzeniu Wspólników Polimexu (66%). Porozumienie zakłada m.in. uzgadnianie, w drodze głosowania, wspólnego stanowiska przy podejmowaniu kluczowych decyzji będących w gestii Zgromadzenia Wspólników i Rady Nadzorczej Polimexu, w tym ustalanie składu osobowego Zarządu Polimexu.

Z uwagi na wskazane powyżej uprawnienia Inwestorów, przekładające się na posiadanie znaczącego wpływu, udział w Polimexie został zaklasyfikowany jako jednostka stowarzyszona ujmowana metodą praw własności.

Polimex jest spółką inżynieryjno-budowlaną, którą wyróżnia szeroki wachlarz usług świadczonych na zasadach generalnego wykonawstwa. Siedziba Polimexu znajduje się w Warszawie. Polimex jest spółką notowaną na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Kurs jednej akcji Polimexu na zamknięciu sesji w dniu 28 grudnia 2018 roku wyniósł 2,81 zł, co przekłada się na wartość godziwą pakietu akcji w posiadaniu Grupy na poziomie 110 mln zł.

2. Skład Grupy oraz wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone (kontynuacja)

2.2.3. Elektrownia Ostrołęka

W dniu 8 grudnia 2016 roku Energa SA, Enea S.A. oraz Elektrownia Ostrołęka SA (w dniu 27 lutego 2018 roku zostało zarejestrowane przekształcenie spółki Elektrownia Ostrołęka SA w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością) podpisały umowę inwestycyjną dotyczącą realizacji projektu budowy nowego bloku energetycznego w Ostrołęce. Warunkiem zawieszającym realizację umowy było uzyskanie zgody Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na dokonanie koncentracji, polegającej na nabyciu przez Enea S.A. 50 % akcji spółki celowej Elektrownia Ostrołęka SA. W dniu 11 stycznia 2017 roku Prezes UOKiK wydał bezwarunkową zgodę na dokonanie koncentracji, w związku z czym 1 lutego 2017 roku Energa SA oraz Enea S.A. podpisały umowę nabycia akcji przez Enea S.A.

Na mocy powyższych umów Energa SA i Enea S.A. objęły wspólną kontrolę nad spółką Elektrownia Ostrołęka SA, z siedzibą w Ostrołęce, której celem działalności jest budowa i eksploatacja nowego bloku węglowego.

W dniu 26 marca 2018 roku podpisano aneks do umowy inwestycyjnej, w którym określono maksymalne nakłady ze strony Energa SA do czasu wydania polecenia rozpoczęcia prac dla Generalnego Wykonawcy (temat wyboru Generalnego Wykonawcy został przedstawiony w nocie 37).

Energa SA i Enea S.A. w wyniku realizacji zapisów umowy inwestycyjnej posiadają po 50% akcji Elektrowni Ostrołęka oraz taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu. W skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej wchodzi taka sama liczba przedstawicieli obu inwestorów. Decyzje dotyczące istotnych działań wymagają jednogłośnej zgody obu akcjonariuszy. Biorąc powyższe pod uwagę inwestycja została zaklasyfikowana jako wspólne przedsięwzięcie i jest ujmowana metodą praw własności.

Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. jest spółką niepubliczną, w związku z czym nie istnieją notowane ceny rynkowe dla jej udziałów.

W dniu 30 maja 2017 roku zarejestrowano podwyższenie kapitału zakładowego, dokonane uchwałą Zgromadzenia Akcjonariuszy z 13 kwietnia 2017 roku. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony o 19 mln zł – nowe akcje zostały objęte po połowie, tj. po 9,5 mln zł, przez Energa SA i Enea S.A. i pokryte wkładem pieniężnym.

W dniu 30 lipca 2018 roku zarejestrowano podwyższenie kapitału zakładowego Elektrowni Ostrołęka Sp. z o.o. o 35 mln zł, dokonane uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 29 marca 2018 roku, na mocy której Energa SA i Enea S.A. objęły nowe udziały po połowie, tj. po 17,5 mln zł, pokrywając je wkładem pieniężnym.

W dniu 27 lipca 2018 roku uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Elektrowni Ostrołęka dokonano podwyższenia kapitału zakładowego Elektrowni Ostrołęka Sp. z o.o. o kwotę 287 mln zł. Nowe udziały zostały objęte po połowie przez Energa SA i Enea S.A. Pokrycie udziałów w podwyższonym kapitale nastąpiło w drodze wniesienia wkładów pieniężnych w dniu 30 lipca 2018 roku. Podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w dniu 16 października 2018 roku.

W dniu 21 grudnia 2018 roku Elektrownia Ostrołęka wzięła udział w aukcji głównej rynku mocy na rok 2023. Aukcja zakończyła się ceną zamknięcia równą 202,99 zł/kW/rok. W jej wyniku Elektrownia Ostrołęka zawarła umowę mocową na 15 lat z obowiązkiem mocowym na poziomie 853 MW, z której przychody mogą wynieść 173 mln zł rocznie od 2023 roku (przychody w okresie 15 lat mogą wynieść 2 596 mln zł).

W dniu 28 grudnia 2018 roku Energa SA, ENEA S.A. oraz Elektrownia Ostrołęka rozwiązały Umowę Inwestycyjną z dnia 8 grudnia 2016 roku, zmienioną aneksem nr 1/2018 z dnia 26 marca 2018 roku i zawarły Porozumienie, którego intencją jest zawarcie nowej umowy inwestycyjnej określającej zasady współpracy oraz finansowania projektu budowy nowego bloku energetycznego w Ostrołęce w fazie budowy. Zadeklarowano zaangażowanie finansowe dla realizacji budowy w wysokości: Enea S.A. 1 miliard złotych, a Energa SA nie mniej niż 1 miliard złotych i inni inwestorzy – w pozostałym zakresie koniecznym do pokrycia nakładów finansowych.

2.2.4. Elektromobility Poland

W dniu 3 stycznia 2018 roku została podjęta uchwała Walnego Zgromadzenia spółki ElectroMobility Poland SA w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego tej spółki do 30 mln zł, poprzez podwyższenie wartości nominalnej akcji. Na tej podstawie Energa SA wniosła do spółki 5 mln zł wkładu pieniężnego. Podwyższenie kapitału zakładowego ElectroMobility zostało zarejestrowane w KRS w dniu 23 kwietnia 2018 roku.

W dniu 4 października 2018 roku została podjęta uchwała Walnego Zgromadzenia spółki ElectroMobility Poland SA w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego tej spółki do 70 mln zł, poprzez podwyższenie wartości nominalnej akcji. Na tej podstawie Energa SA wniosła do spółki 10 mln zł wkładu pieniężnego. Podwyższenie kapitału zakładowego ElectroMobility zostało zarejestrowane w KRS w dniu 7 stycznia 2019 roku.

Spółka ElectroMobility Poland SA została zaklasyfikowana jako jednostka stowarzyszona.

2.2.5. Inne zmiany w składzie Grupy

W dniu 26 kwietnia 2018 roku spółki Grupy Energa Operator SA i Energa Operator Techniczna Obsługa Odbiorców Sp. z o.o. podpisały Plan Połączenia, gdzie na Spółką przejmującą wyznaczono Energa Operator SA. Rejestracja połączenia w KRS nastąpiła w dniu 2 lipca 2018 roku.

W dniu 1 października 2018 roku zostało zarejestrowane połączenie spółek: Energa-Operator Eksploatacja Elbląg Sp. z o.o., Energa-Operator Eksploatacja Gdańsk Sp. z o.o., Energa-Operator Eksploatacja Kalisz Sp. z o.o., Energa-Operator Eksploatacja Płock Sp. z o.o., Energa-Operator Eksploatacja Słupsk Sp. z o.o., Energa-Operator Eksploatacja Toruń Sp. z o.o. (spółki przejmowane) ze spółką Energa-Operator SA (spółka przejmująca).

W dniu 26 lutego 2018 roku został podpisany Plan Połączenia przez cztery spółki inwestycyjne należące do Linii Biznesowej Dystrybucji, tj. Przedsiębiorstwo Budownictwa Elektroenergetycznego ENBUD Słupsk Sp. z o.o. (Spółka przejmująca), Energetyka Kaliska - Usługi Techniczne Sp. z o.o., ZEP - Centrum Wykonawstwa Specjalistycznego Sp. z o.o. i Zakład Budownictwa Energetycznego Sp. z o.o. (Spółki przejmowane).

Zgromadzenia Wspólników tych spółek, na których podjęto uchwały połączeniowe odbyły się 3 kwietnia 2018 roku. Rejestracja połączenia w KRS nastąpiła w dniu 30 kwietnia 2018 roku. Jednocześnie z tym dniem nastąpiła zmiana umowy Spółki przejmującej, w której dokonano zmiany firmy tej spółki na Energa-Operator Wykonawstwo Elektroenergetyczne Sp. z o.o.

2. Skład Grupy oraz wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone (kontynuacja)

W dniu 19 stycznia 2018 roku, w związku z uzgodnionym i podpisanym Planem Połączenia spółek Energa Centrum Usług Wspólnych Sp. z o.o. (Spółka przejmująca) i RGK Sp. z o.o. (Spółka przejmowana), Zgromadzenia Wspólników tych spółek w dniu 16 kwietnia 2018 roku podjęły uchwały o połączeniu. Rejestracja połączenia w KRS nastąpiła w dniu 7 czerwca 2018 roku.

W dniu 23 lutego 2018 zarejestrowana została zmiana nazwy Spółki Energa Logistyka Sp. z o.o.

3. Skład Zarządu jednostki dominującej

W ciągu roku 2018, do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania, Zarząd Energa SA funkcjonował w następującym składzie:

- 1) w okresie od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 5 lutego 2018 roku:
 - Pan Daniel Obajtek - Prezes Zarządu,
 - Pani Alicja Barbara Klimiuk - Wiceprezes Zarządu ds. Operacyjnych,
 - Pan Jacek Kościelniak - Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych,
 - Pan Grzegorz Ksepko - Wiceprezes Zarządu ds. Korporacyjnych,
- 2) w okresie od dnia 6 lutego 2018 roku do dnia 1 lipca 2018 roku:
 - Pani Alicja Barbara Klimiuk - Wiceprezes Zarządu ds. Operacyjnych, pełniąca obowiązki Prezesa Zarządu
 - Pan Jacek Kościelniak - Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych,
 - Pan Grzegorz Ksepko - Wiceprezes Zarządu ds. Korporacyjnych,
- 3) w okresie od dnia 2 lipca 2018 roku do dnia 31 lipca 2018 roku:
 - Pan Arkadiusz Siwko - Prezes Zarządu,
 - Pani Alicja Barbara Klimiuk - Wiceprezes Zarządu ds. Operacyjnych,
 - Pan Jacek Kościelniak - Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych,
 - Pan Grzegorz Ksepko - Wiceprezes Zarządu ds. Korporacyjnych,
- 4) w okresie od dnia 1 sierpnia 2018 roku do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania:
 - Pani Alicja Barbara Klimiuk - Wiceprezes Zarządu ds. Operacyjnych, pełniąca obowiązki Prezesa Zarządu
 - Pan Jacek Kościelniak - Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych,
 - Pan Grzegorz Ksepko - Wiceprezes Zarządu ds. Korporacyjnych.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Spółki w dniu 13 marca 2019 roku.

5. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w milionach złotych („mln zł”).

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności Grupy.

5.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską („MSSF UE”).

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Zarząd jednostki dominującej wykorzystał swoją najlepszą wiedzę co do zastosowania standardów i interpretacji, jak również metod i zasad wyceny poszczególnych pozycji skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Energa SA zgodnie z MSSF UE na dzień 31 grudnia 2018 roku. Przedstawione zestawienia i objaśnienia zostały ustalone przy dołożeniu należytej staranności.

5.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych polskich spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski. W przypadku spółek Energa Slovakia s.r.o. oraz Energa Finance AB (publ) walutą funkcjonalną sprawozdania jednostkowego jest euro. Dla celów niniejszego sprawozdania dane sprawozdawcze wyżej wymienionych spółek zostały przeliczone na złote polskie w sposób opisany w nocie 9.5.

6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

W procesie stosowania polityki rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa, który wpływa na wielkości wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu

6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach (kontynuacja)

finansowym w tym, w dodatkowych notach objaśniających. Założenia tych szacunków opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu odnośnie bieżących i przyszłych działań i zdarzeń w poszczególnych obszarach. Szczegółowe informacje na temat przyjętych założeń zostały przedstawione w odpowiednich notach niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień kończący okres sprawozdawczy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości księgowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych i wartości firmy

Grupa dokonuje oceny, czy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”) oraz pojedynczych składników aktywów.

Analizie podlegają zarówno czynniki zewnętrzne, w tym zmiany o charakterze technologicznym, rynkowym, gospodarczym lub prawnym w otoczeniu, w którym Grupa prowadzi działalność lub też na rynkach, do obsługi których aktywa Grupy są wykorzystywane, jak i czynniki wewnętrzne związane z fizycznym stanem rzeczowych składników aktywów oraz zmianami w sposobie ich wykorzystywania. W przypadku stwierdzenia, że takie przesłanki występują przeprowadzane są testy na utratę wartości aktywów, zgodnie z zasadami opisanymi w nocie 9.9. Informacje dotyczące przeprowadzonych testów na utratę wartości przedstawiono w notach 13 oraz 15.

Wycena rezerw

Rezerwy na świadczenia pracownicze (rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe, nagrody jubileuszowe, pracowniczą taryfę energetyczną, dodatkowe odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych przysługujące pracownikom spółek Grupy po okresie zatrudnienia) szacowane są na podstawie metod aktuarialnych.

Pozostałe rezerwy wyceniane są zgodnie z najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku. Jeżeli skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, kwota rezerwy odpowiada bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje będą niezbędne do wypełnienia tego obowiązku.

Szczegółowe informacje dotyczące przyjętych założeń i tworzonych rezerw przedstawiono w nocie 24.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek oraz odpisów amortyzacyjnych jest ustalana na podstawie przewidywanego okresu użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub aktywów niematerialnych oraz szacunków dotyczących ich wartości rezydualnej. Spółki Grupy corocznie dokonują weryfikacji przyjętych okresów użytkowania na podstawie bieżących szacunków.

Ścieżki cenowe energii

Istotnym elementem dokonywanych przez Grupę szacunków wartości użytkowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne w segmencie wytwarzania, a także szacunków rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia z tytułu pracowniczej taryfy energetycznej są ścieżki cenowe energii opracowywane przez niezależnych branżowych ekspertów. Przy prognozowaniu ścieżek cenowych Grupa korzysta z raportów przygotowanych na zlecenie Grupy przez niezależnego specjalistę. Raport uwzględnia założenia i projekcje dotyczące polskiego rynku. Szczegółowe informacje dotyczące analizy wrażliwości na zmianę ścieżek ujawniono w notach 13 i 24.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Aktywa z tytułu podatku odroczonego są wyceniane przy zastosowaniu stawek podatkowych, które będą stosowane na moment zrealizowania składnika aktywów, przyjmując za podstawę przepisy podatkowe, które obowiązywały na dzień kończący okres sprawozdawczy. Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione. Szczegóły dotyczące aktywa z tytułu podatku odroczonego ujawniono w nocie 12.3.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem. Sposób ustalenia wartości godziwej poszczególnych instrumentów finansowych został przedstawiony w nocie 28.3.

Doszacowanie przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usługi dystrybucyjnej

Odczyty liczników dotyczące wielkości sprzedanej energii elektrycznej w handlu detalicznym dokonywane są w większości w okresach odmiennych od okresów sprawozdawczych. W związku z powyższym jednostki wchodzące w skład Grupy dokonują odpowiednich szacunków sprzedaży energii elektrycznej i usługi dystrybucyjnej na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy, za okres nieobjęty odczytem. Kwota przychodów ujętych na dzień 31 grudnia 2018 roku na podstawie szacunków wyniosła 309 mln zł (290 mln zł na dzień 31 grudnia 2017 roku).

Odpisy aktualizujące wartość należności

Na dzień kończący okres sprawozdawczy jednostka ocenia czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika należności lub grupy należności. Jeżeli wartość odzyskiwalna składnika aktywów jest niższa od jego wartości księgowej jednostka dokonuje odpisu aktualizującego do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych. Odpisy aktualizujące tworzone są w oparciu o analizę wiekową należności, a także indywidualną analizę sytuacji dłużników oraz historyczną spłacalność.

Odpisy dotyczące należności z dostaw i usług oraz spornych są tworzone na bazie ich historycznej spłacalności, co jest podstawą oceny ryzyka strat kredytowych. Straty kredytowe mogą być również określane na bazie ratingów nadawanych kontrahentom uznanym za strategicznych. Rating powstaje na bazie wewnętrznego modelu scoringowego, który odpowiednio przekształca prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez kontrahenta. Oczekiwane straty kredytowe są kalkulowane przy uwzględnieniu szacunków w zakresie potencjalnych odzysków z tytułu wniesionych zabezpieczeń. W przypadku bazowania na historycznej spłacalności oczekiwane straty kredytowe dla tej grupy kontrahentów oszacowane zostały poprzez przypisanie do

6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach (kontynuacja)

poszczególnych kategorii należności wskaźników procentowych pozwalających na oszacowanie wartości należności od odbiorców, co do których oczekuje się, że nie zostaną spłacone.

Z uwzględnieniem powyższej metodologii kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych, wartość należności może być aktualizowana również indywidualnie, w szczególności w odniesieniu do:

- należności od dłużników postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości,
- należności kwestionowanych przez dłużników oraz z których zapłatą dłużnik zalega, a według oceny sytuacji majątkowej i finansowej dłużnika spłata należności w umownej kwocie nie jest prawdopodobna (w takiej sytuacji odpis na należności wątpliwe może być utworzony w wysokości 100% wartości długu ujętego wcześniej),
- pozostałych należności przeterminowanych, a także należności nieprzeterminowanych, których ryzyko nieściągalności jest znaczne według indywidualnej oceny Zarządu.

Kwoty odpisów aktualizujących wartość należności ujawniono w nocie 28.4.1.

7. Zmiana szacunków

W bieżącym okresie sprawozdawczym nie miały miejsca zmiany zakresu ani metodologii dokonywania istotnych szacunków za wyjątkiem pełnej aplikacji zapisów MSSF 9. Zmiany wartości szacunkowych wynikały ze zdarzeń, jakie wystąpiły w okresie sprawozdawczym.

8. Nowe standardy i interpretacje

Polityka rachunkowości Grupy stosowana jest w sposób ciągły za wyjątkiem zmian wynikających ze zmian w MSSF UE, w szczególności dotyczących standardów MSSF 9 „Instrumenty finansowe” oraz MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”, zastosowanych po raz pierwszy w bieżącym okresie sprawozdawczym. Dla celów rachunkowości zabezpieczeń Grupa stosuje w sposób ciągły MSR 39. Grupa zastosowała oba standardy od dnia ich wejścia w życie bez przekształcania danych porównawczych.

MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Zgodnie z nowym standardem aktywa finansowe klasyfikowane są wyłącznie do trzech kategorii: aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody lub aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Klasyfikacja aktywów finansowych uzależniona jest od modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych składnika aktywów finansowych.

Klasyfikacja aktywów finansowych dokonywana jest w momencie początkowego ujęcia i może być zmieniona jedynie wówczas, gdy zmienił się biznesowy model zarządzania aktywami finansowymi.

Zgodnie z MSSF 9, składnik aktywów finansowych wycenia się w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- celem Grupy jest utrzymywanie tych aktywów finansowych dla uzyskania umownych przepływów pieniężnych, oraz
- dla których postanowienia umowne powodują w określonych terminach przepływy pieniężne, które są wyłącznie spłatami nierozliczonej kwoty głównej i odsetek od tej kwoty (tzw. SPPI, solely payment of principal and interest).

Z kolei składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- celem Grupy jest zarówno utrzymywanie tych aktywów finansowych dla uzyskania umownych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, oraz
- dla których postanowienia umowne powodują w określonych terminach przepływy pieniężne, które są wyłącznie spłatami nierozliczonej kwoty głównej i odsetek od tej kwoty (tzw. SPPI, solely payment of principal and interest).

Pozostałe składniki aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy.

MSSF 9 nie dokonał zmian w klasyfikacji zobowiązań finansowych.

MSSF 9 zmienia również model w zakresie ustalania odpisów z tytułu utraty wartości - z modelu strat poniesionych na model strat oczekiwanych. Z dniem 1 stycznia 2018 roku Grupa wdrożyła model oczekiwanych strat kredytowych zgodnie z uproszczoną metodą dopuszczalną do zastosowania przez MSSF 9. Uzasadnienie dla zastosowania powyższego modelu stanowią poniższe argumenty:

- należności posiadane przez Grupę nie zawierały istotnego elementu finansowania w rozumieniu zasad określonych w MSSF 15, czyli nie istniał istotny komponent finansowania mogący korygować przyzreconą kwotę wynagrodzenia,
- należności spełniały warunek oczekiwania, że zostaną spłacone w okresie krótszym niż rok.

Uproszczony model pozwala na obliczanie strat kredytowych w całym okresie życia należności.

W związku z tym w odniesieniu do należności od odbiorców Grupa wydzieliła portfel kontrahentów strategicznych, co do których oczekuje się, że historyczne dane w zakresie spłacalności nie stanowią pełnej informacji w zakresie oczekiwanych strat kredytowych, na jakie narażona może zostać Grupa. Ryzyko niewypłacalności kontrahentów strategicznych zostało ocenione w oparciu o ratingi nadane kontrahentom z wykorzystaniem wewnętrznego modelu scoringowego, odpowiednio przekształcone na prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania. Oczekiwana strata kredytowa, zgodnie z MSSF 9 Instrumenty finansowe, kalkulowana jest przy uwzględnieniu szacunków w zakresie potencjalnych odzysków z tytułu wniesionych zabezpieczeń.

W przypadku należności od pozostałych kontrahentów oczekuje się, że dane w zakresie historycznej spłacalności mogą odzwierciedlać ryzyko kredytowe, jakie ponoszone będzie w okresach przyszłych. Oczekiwane straty kredytowe dla tej grupy kontrahentów oszacowane zostały poprzez przypisanie do poszczególnych kategorii należności wskaźników procentowych pozwalających na oszacowanie wartości należności od odbiorców, co do których oczekuje się, że nie zostaną spłacone.

8. Nowe standardy i interpretacje (kontynuacja)

Z uwzględnieniem powyższej metodologii kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych, wartość należności może być aktualizowana również indywidualnie, w szczególności w odniesieniu do:

- należności od dłużników postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości,
- należności kwestionowanych przez dłużników oraz z których zapłatą dłużnik zalega, a według oceny sytuacji majątkowej i finansowej dłużnika spłata należności w umownej kwocie nie jest prawdopodobna (w takiej sytuacji odpis na należności wątpliwe może być utworzony w wysokości 100% wartości długu ujętego wcześniej),
- pozostałych należności przeterminowanych, a także należności nieprzeterminowanych, których ryzyko nieściągalności jest znaczne według indywidualnej oceny Zarządu.

W związku z wejściem w życie MSSF 9 zmiany wprowadzone w życie dotyczyły głównie klasyfikacji aktywów finansowych oraz sposobu szacowania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych czyli przejścia na model straty szacowanej. Zmiana klasyfikacji ma charakter zmiany prezentacyjnej (patrz poniżej). Z kolei w związku ze zmianą sposobu szacowania odpisów na należności handlowe w oparciu o analizę prawdopodobieństwa poniesienia strat kredytowych w poszczególnych kategoriach należności na dzień 1 stycznia 2018 roku utworzono odpisy o łącznej wartości 12 mln PLN (wpływ na zyski lat ubiegłych po ujęciu podatku odroczonego 10 mln PLN).

Poniżej przedstawiona została tabela prezentująca klasyfikację instrumentów finansowych przed i po wejściu w życie nowych standardów MSSF (wg stanu na 1 stycznia 2018 roku):

Instrumenty finansowe	Klasyfikacja instrumentów finansowych wg MSR 39	Klasyfikacja instrumentów finansowych wg MSSF 9	Wartość wg MSR 39	Wartość wg MSSF 9
Aktywa				
Należności z tytułu dostaw i usług	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 843	1 831
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	3 641	3 641
Pozostałe aktywa finansowe				
Obligacje, bony skarbowe oraz inne dłużne papiery wartościowe	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	14	14
Pochodne instrumenty finansowe	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy okresu	24	24
Pochodne instrumenty finansowe	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Instrumenty pochodne zabezpieczające	9	9
Pozostałe	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	82	82
RAZEM			5 613	5 601
Zobowiązania				
Kredyty i pożyczki				
Kredyty i pożyczki preferencyjne	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 570	1 570
Kredyty i pożyczki	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 506	1 506
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	4 629	4 629
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	792	792
Pozostałe zobowiązania finansowe				
Zobowiązania z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów niematerialnych	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	255	255
Pochodne instrumenty finansowe	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Instrumenty pochodne zabezpieczające	78	78
Zobowiązania z tytułu dywidend	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2	2
Pozostałe	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	21	21
Pozostałe	Instrumenty finansowe wyłączone z zakresu MSR 39	Instrumenty finansowe wyłączone z zakresu MSSF 9	5	5
RAZEM			8 858	8 858

8. Nowe standardy i interpretacje (kontynuacja)

Poniżej prezentujemy ujawnienia dotyczące ryzyka kredytowego w podziale na kategorie ratingu oraz pozostałe kategorie dotyczące należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywów z tytułu umów:

	1 stycznia 2018 roku			31 grudnia 2018 roku		
	Średnioważony wskaźnik straty	Wartość brutto	Odpis	Średnioważony wskaźnik straty	Wartość brutto	Odpis
Klient rating najlepszy	0,0%	615	-	0,0%	736	-
Klient rating średni	0,6%	129	(1)	0,0%	114	-
Klient rating najniższy	10,9%	39	(4)	8,0%	39	(3)

	1 stycznia 2018 roku			31 grudnia 2018 roku		
	Średnioważony wskaźnik straty	Wartość brutto	Odpis	Średnioważony wskaźnik straty	Wartość brutto	Odpis
Klienci bez ratingu w linii biznesowej sprzedaży	2,0%	807	(16)	1,9%	789	(15)
Należności sporne	78,3%	281	(220)	77,8%	320	(249)
Pozostałe należności	20,6%	253	(52)	43,0%	107	(46)

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

Poza sposobem ujmowania opłaty za przyłącza wynikającej z lat wcześniejszych niż 2009 rok oraz prezentacją opłat przejściowych oraz OZE polegającą na pomniejszeniu przychodu (co jest opisane poniżej) nie nastąpiły istotne zmiany w ujmowaniu przychodów. Ponadto od 1 stycznia 2018 roku zastosowana została pięciokrokowa metoda ujmowania/rozpoznawania przychodów zgodna z pkt. 9 MSSF 15.

Przychody ze sprzedaży ujmuje się w momencie oraz w stopniu odzwierciedlającym spełnienie przez Grupę zobowiązania do wykonania świadczenia (realizacji usługi) lub dostawy towaru. Spełnienie zobowiązania następuje w momencie uzyskania przez klienta kontroli nad przekazanym składnikiem aktywów. Przychody ze sprzedaży ujmuje się w wysokości ceny transakcyjnej, tj. w wysokości, co do której oczekuje się zapłaty.

W zależności od spełnienia określonych w MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” kryteriów, przychody mogą być ujmowane jednorazowo (w momencie, gdy kontrola nad dobrami i usługami jest przeniesiona na klienta) albo mogą być rozkładane w czasie w sposób obrazujący wykonanie świadczenia – szczególnie w przypadku umów świadczonych w czasie np. dostawa prądu.

Struktura rodzajowa przychodów ze sprzedaży oraz sposób ich ujmowania są następujące:

- przychody ze sprzedaży energii elektrycznej ujmowane są w przychodach w momencie dostarczenia towaru do klienta na podstawie odczytów z urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych. W przypadku, gdy w okresie rozliczeniowym nie dokonano odczytu rzeczywistego z licznika, podstawą do ustalenia przychodu jest szacunek, ustalany na podstawie średniodobowego zużycia energii elektrycznej w poprzednich okresach rozliczeniowych. Do wyliczenia przychodu wykorzystywane są cenniki obowiązujące w danym okresie. Są to usługi realizowane w sposób ciągły;
- przychody ze sprzedaży gazu są ujmowane w momencie dostarczenia towaru w sposób opisany przy energii elektrycznej;
- przychody ze sprzedaży świadectw pochodzenia energii są ujmowane w momencie dokonania transakcji sprzedaży/przekazania posiadanych świadectw;
- przychody ze sprzedaży pozostałych towarów, produktów i materiałów ujmowane w momencie dokonania transakcji sprzedaży/przekazania posiadanych towarów, produktów i materiałów;
- przychody z usług dystrybucyjnych i tranzytowych są ujmowane w momencie wykonania usługi. Usługi wykonywane są w sposób ciągły;
- przychody za przyłączenie dostawców są ujmowane po wykonaniu usługi;
- przychody z najmu są ustalane metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów;
- przychody z pozostałych usług są ujmowane w momencie wykonania usługi.

Przychody ze sprzedaży energii zakupionej przez Grupę na Rynku Bilansującym prezentowane są jako przychody ze sprzedaży towarów.

Przychody z wykonania niezakończonych usług w okresie od dnia zawarcia umowy do końca okresu sprawozdawczego - po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach sprawozdawczych - ustala się proporcjonalnie do stopnia jej realizacji, jeżeli stopień ten można ustalić w sposób wiarygodny.

Przychody z tytułu refaktur ujmuje się jako przychody z podstawowej działalności operacyjnej.

Korekty przychodów ze sprzedaży są zaliczane do okresu, którego dotyczą do momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego do publikacji.

Przychody z tytułu dywidend ujmuje się w momencie nabycia prawa do dywidendy.

Przychody z tytułu umów z klientami w podziale na kategorie, które odzwierciedlają sposób, w jaki czynniki ekonomiczne wpływają na charakter, kwotę, termin płatności oraz niepewność przychodów i przepływów pieniężnych zostały zaprezentowane w nocie 9.

Zgodnie z MSSF 15 wprowadzono do sprawozdania z sytuacji finansowej pozycje aktywa z tytułu umów oraz zobowiązania z tytułu umów.

Grupa przedstawia wszelkie bezwarunkowe prawa do otrzymania wynagrodzenia oddzielnie jako należność. Prawo do wynagrodzenia jest bezwarunkowe, jeśli jedynym warunkiem wymagalności wynagrodzenia jest upływanie określonego czasu.

8. Nowe standardy i interpretacje (kontynuacja)

Natomiast jeżeli:

- Grupa spełnia zobowiązanie, dokonując przekazania dóbr lub usług klientowi, zanim klient zapłaci wynagrodzenie lub przed terminem jego wymagalności, Grupa przedstawia umowę jako składnik aktywów z tytułu umowy, z wyłączeniem wszelkich kwot przedstawianych jako należności. Składnik aktywów z tytułu umowy to prawo Grupy do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które Grupa przekazała klientowi.
- klient dokonuje płatności wynagrodzenia lub Grupa ma prawo do kwoty wynagrodzenia, które jest bezwarunkowe (tj. należność), zanim Grupa przekaze dobra lub usługi klientowi, Grupa przedstawia umowę jako zobowiązanie z tytułu umowy w chwili dokonania płatności lub gdy płatność staje się należna.

Zobowiązanie z tytułu umowy to obowiązek Grupy do przekazania na rzecz klienta dóbr lub usług, w zamian za które Grupa otrzymała wynagrodzenie (lub kwota wynagrodzenia jest należna) od klienta. Na dzień 31.12.2018 rozpoznano aktywa oraz zobowiązania z tytułu umów odpowiednio w wysokości 363 mln PLN oraz 129 mln PLN.

Zmiany wynikające ze zmiany polityki rachunkowości zostały ujęte w sposób uproszczony bez zmiany danych porównawczych tylko wprowadzone jako korekta zysków zatrzymanych

W związku z wejściem w życie MSSF 15 na dzień 1 stycznia 2018 roku Grupa zwiększyła zyski zatrzymane o kwotę 205 mln PLN z tytułu jednorazowego rozliczenia przychodów z tytułu opłat przyłączeniowych dotyczących okresów sprzed 1 lipca 2009 roku po uwzględnieniu efektu podatku odroczonego, które były ujmowane jako rozliczenia międzyokresowe przychodów i rozliczane w czasie. Jednocześnie Grupa dokonała zmiany prezentacji opłat przejściowej oraz OZE, uznając iż mają charakter quasi-podatku pobieranych na rzecz innych podmiotów. W konsekwencji wymienione opłaty obniżają obecnie wartość przychodu, a nie stanowią części kosztu własnego sprzedaży Grupy.

	31 grudnia 2018 roku dane opublikowane	Opłaty przyłączeniowe	Opłaty przejściowe i OZE	31 grudnia 2018 roku bez MSSF 15
Sprawozdanie z całkowitych dochodów				
Przychody ze sprzedaży	10 337	13	352	10 702
Koszt własny sprzedaży	(8 284)		(352)	(8 636)
Zysk brutto	953	13		966
Podatek dochodowy	(209)	(3)		(212)
Zysk netto za okres sprawozdawczy	744	10		754
Sprawozdanie z sytuacji finansowej				
Zyski zatrzymane *	2 566	(205)		2 361
Zysk netto *	744	10		754
Razem kapitały własne*	10 356	(195)		10 161
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	593	(45)		548
Rozliczenia międzyokresowe i dotacje	461	240		701
Razem zobowiązania	11 243	195		11 438

*wartości dotyczą udziałów kontrolujących i niekontrolujących

8.1. Standardy i interpretacje zastosowane po raz pierwszy w roku 2018

Następujące zmiany do istniejących standardów opublikowanych przez RMSR oraz zatwierdzone przez UE, weszły w życie w roku 2018:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Objaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 2 „Płatności w formie akcji” – Klasyfikacja i wycena transakcji płatności w formie akcji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” – Uwzględnienie zmian wprowadzonych przez MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016) – Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy”, MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” – Przenoszenie nieruchomości inwestycyjnych do innych grup aktywów (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i ujęcie zaliczek” (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Wymienione powyżej zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na wyniki Grupy Kapitałowej.

8. Nowe standardy i interpretacje (kontynuacja)

8.2. Standardy i interpretacje, jakie zostały już opublikowane i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe Spółka nie zastosowała następujących standardów, zmian standardów i interpretacji, które zostały opublikowane i zatwierdzone do stosowania w UE, ale nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 16 „Leasing” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe” – Wcześniejsze spłaty z ujemną kompensatą (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w rozliczeniach podatku dochodowego” (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” – Doprecyzowanie zakresu stosowania standardu dla długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).

Wpływ zmian wprowadzonych przez MSSF 16 został pokazany w nocie 9.23.

8.3. Standardy i Interpretacje przyjęte przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone przez UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie od regulacji przyjętych przez RMSR, z wyjątkiem niższych standardów, zmian do standardów i interpretacji, które według stanu na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania:

- Zmiany w zakresie referencji do Założeń Konceptyjnych w MSSF (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie),
- MSSF 17 „Kontrakty ubezpieczeniowe” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – zmiany do programu określonych świadczeń (obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015-2017)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiana do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć” definicja przedsięwzięcia (obowiązujące w odniesieniu do połączeń, w przypadku których data przejęcia przypada na początek pierwszego okresu rocznego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 roku lub później oraz w odniesieniu do nabycia aktywów, które nastąpiło w dniu rozpoczęcia w/w okresu rocznego lub później),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” – Definicja istotności (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później).

W przypadku wprowadzenia pozostałych wyżej wymienionych standardów, Grupa nie przewiduje, aby zmiany z tym związane miały istotny wpływ na jej sprawozdania.

9. Istotne zasady rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Grupę zostały przedstawione poniżej. Zasady te stosowane były w sposób ciągły.

9.1. Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Energa SA oraz dane finansowe jej jednostek zależnych sporządzone w przypadku każdej ze spółek za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy z tytułu swojego zaangażowania podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub gdy ma prawa do zmiennych zwrotów oraz możliwość wywierania wpływu na wysokość tych zwrotów poprzez sprawowanie władzy nad jednostką zależną.

Grupa rozważa ponadto, czy traktuje część jednostki, w której dokonano inwestycji, jako odrębny podmiot (silos). Jeżeli Grupa sprawuje kontrolę nad uznanym odrębnym podmiotem, dokonuje konsolidacji tej części jednostki, w której dokonano inwestycji.

Grupa rozlicza transakcje objęcia kontroli nad jednostkami zależnymi przy zastosowaniu metody nabycia. Zapłata przekazana w ramach transakcji ustalana jest jako wartość godziwa przekazanych aktywów, zobowiązań zaciągniętych wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz udziałów kapitałowych wyemitowanych przez jednostkę przejmującą.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa oraz zobowiązania jednostki przejmowanej, wycenia się na dzień przejęcia według ich wartości godziwej. Udziały niedające kontroli w jednostce przejmowanej ujmowane są według wartości proporcjonalnego udziału (odpowiadającego udziałowi niedającemu kontroli) w możliwych do zidentyfikowania ujętych aktywach netto jednostki przejmowanej. Wartość firmy powstająca w transakcji nabycia wyliczana jest zgodnie z zasadami przedstawionymi w nocie 9.8.

Koszty związane z transakcją nabycia jednostki zależnej odnoszone są w koszty okresu.

Z transakcji w ramach Grupy są w całości eliminowane niezrealizowane zyski wynikające z tych transakcji. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

Nabycie lub sprzedaż udziałów mniejszości, gdy nie ma miejsca nabycie lub utrata kontroli, traktuje się jako transakcję między udziałowcami i rozlicza się kapitałowo.

9.2. Połączenia jednostek pod wspólną kontrolą

Połączenia jednostek pod wspólną kontrolą rozliczane są poprzez sumowanie poszczególnych pozycji odpowiednich aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów połączonych spółek, po uprzednim doprowadzeniu ich wartości do jednolitych metod wyceny i dokonaniu odpowiednich wyłączeń. W przypadku spółki przejmowanej sumowaniu podlegają poszczególne pozycje bilansowe i wynikowe ujęte w jednostkowym sprawozdaniu finansowym tej spółki, w wartościach prezentowanych w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych Grupy. Wyłączeniu podlega wartość kapitału zakładowego spółki, której majątek został przeniesiony na inną spółkę, lub spółek, które w wyniku połączenia zostały wykreślone z rejestru. Po dokonaniu tego wyłączenia odpowiednie pozycje kapitału własnego spółki, na którą przechodzi majątek połączonych spółek lub nowo powstałej spółki koryguje się o różnicę pomiędzy sumą aktywów i pasywów. Wyłączeniu podlegają również wszystkie salda i transakcje pomiędzy łączącymi się jednostkami, w tym zyski lub straty operacji gospodarczych dokonanych przed połączeniem, zawarte w wartościach podlegających łączeniu aktywów i pasywów.

9.3. Inwestycje we wspólne przedsięwzięcia

Wspólne przedsięwzięcie to wspólne ustalenie umowne w ramach, którego strony sprawujące współkontrolę nad ustaleniem umownym mają prawa do aktywów netto tego ustalenia.

Inwestycje we wspólne przedsięwzięcia ujmowane są metodą praw własności po pomniejszeniu o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Zastosowanie metody praw własności polega na początkowym ujęciu inwestycji w cenie nabycia powiększonej o koszty transakcyjne. Udział Grupy w zysku lub stracie jednostek wycenianych metodą praw własności (ustalony z uwzględnieniem wpływu wycen do wartości godziwej z dnia nabycia inwestycji) od dnia nabycia, ujmuje się w zysku lub stracie Grupy, zaś jej udział w pozostałych całkowitych dochodach tej jednostki od dnia nabycia – ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach Grupy. Niezrealizowane zyski i straty z tytułu transakcji pomiędzy inwestorem a wspólnym przedsięwzięciem są eliminowane w kwocie odpowiadającej udziałowi inwestora w tych zyskach/stratach.

9.4. Inwestycje w jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to podmioty, na które jednostka dominująca bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ, ale nie sprawuje nad nimi kontroli ani współkontroli.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są ujmowane metodą praw własności. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według ceny nabycia powiększonej o koszty transakcyjne oraz z uwzględnieniem późniejszych zmian udziału jednostki dominującej w aktywach netto tych jednostek, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Udział Grupy w zysku lub stracie jednostek wycenianych metodą praw własności (ustalony z uwzględnieniem wpływu wycen do wartości godziwej z dnia nabycia inwestycji) od dnia nabycia, ujmuje się w zysku lub stracie Grupy, zaś jej udział w pozostałych całkowitych dochodach tej jednostki od dnia nabycia – ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach Grupy. Niezrealizowane zyski i straty z tytułu transakcji pomiędzy inwestorem a jednostką stowarzyszoną są eliminowane w kwocie odpowiadającej udziałowi inwestora w tych zyskach/stratach.

9.5. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na moment początkowego ujęcia na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji. Na dzień kończący okres sprawozdawczy:

- pozycje pieniężne są przeliczane przy zastosowaniu kursu zamknięcia (za kurs zamknięcia przyjmuje się kurs średni ustalony dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na ten dzień),
- pozycje niepieniężne wyceniane według kosztu historycznego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia pierwotnej transakcji (kurs banku, z którego korzysta jednostka), oraz
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia ustalenia wartości godziwej.

Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Różnice kursowe powstałe na pozycjach niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się jako element zmian wartości godziwej.

Aktywa i zobowiązania jednostek zagranicznych objętych konsolidacją pełną są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na dzień kończący okres sprawozdawczy, a ich sprawozdania z zysków lub strat są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany okres sprawozdawczy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane bezpośrednio w innych całkowitych dochodach. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, zakumulowane odroczone różnice kursowe ujęte w innych całkowitych dochodach, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w sprawozdaniu z zysków lub strat.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny na dzień kończący okres sprawozdawczy:

Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu		
Waluta	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
EURO	4,3000	4,1709

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

Średnie ważone kursy wymiany za poszczególne lata obrotowe kształtowały się następująco:

Waluta	Kurs średni w okresie	
	1 stycznia - 31 grudnia 2018	1 stycznia - 31 grudnia 2017
EURO	4,2669	4,2447

9.6. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wyceniane są według wartości netto, tzn. wartości początkowej pomniejszonej o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa rzeczowych aktywów trwałych obejmuje ich cenę zakupu powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również przewidywany koszt demontażu rzeczowych aktywów trwałych, usunięcia i przywrócenia do stanu pierwotnego miejsca, w którym dany składnik aktywów się znajduje, których obowiązek poniesienia powstaje w chwili instalacji składnika aktywów lub jego używania dla celów innych niż produkcja zapasów. Kapitalizowanie kosztów nabycia bądź wytworzenia kończy się w momencie dostosowania składnika aktywów do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia jego funkcjonowania.

Na dzień nabycia składnika rzeczowych aktywów trwałych są identyfikowane i wyodrębniane wszystkie istotne elementy wchodzące w skład danego składnika aktywów, mające różny okres ekonomicznej użyteczności (komponenty). Komponentem składników rzeczowych aktywów trwałych są również koszty remontów kapitałnych, przeglądów okresowych, jeśli ich wartość jest istotna, oraz koszty wymiany głównych części składowych.

Podstawę naliczania odpisów amortyzacyjnych stanowi cena nabycia/koszt wytworzenia rzeczowego aktywa trwałego pomniejszona o jego wartość rezydualną. Rozpoczęcie amortyzacji następuje w miesiącu następującym po miesiącu, w którym składnik jest dostępny do użytkowania. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych następuje na podstawie planu amortyzacji określającego przewidywany okres użytkowania rzeczowego aktywa trwałego. Zastosowana metoda amortyzacji odzwierciedla tryb konsumowania przez jednostkę gospodarczą korzyści ekonomicznych ze składnika aktywów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący dla poszczególnych grup rzeczowych aktywów trwałych:

• Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej, w tym:	5 - 100 lat
– Budynki	10 - 100 lat
– Lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	5 - 50 lat
• Maszyny i urządzenia techniczne	3 - 50 lat
• Środki transportu	3 - 14 lat
• Urządzenia biurowe, w tym:	1 - 15 lat
– Sprzęt komputerowy	1 - 5 lat
– Pozostałe	1 - 15 lat
• Inne rzeczowe aktywa trwałe	2 - 15 lat

Metoda amortyzacji, stawka amortyzacyjna oraz wartość rezydualna rzeczowych aktywów trwałych podlegają weryfikacji co najmniej na koniec każdego roku finansowego. Wszelkie zmiany wynikające z przeprowadzonej weryfikacji ujmują się jako zmianę szacunków, a ewentualna korekta odpisów amortyzacyjnych dokonywana jest prospektywnie.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością księgową danej pozycji) są ujmowane w sprawozdaniu z zysków lub strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

9.7. Aktywa niematerialne

Do aktywów niematerialnych Grupa zalicza możliwe do zidentyfikowania niepieniężne składniki aktywów, nieposiadające postaci fizycznej, w tym prawa wieczystego użytkowania gruntów nabyte za gotówkę lub w ramach połączeń jednostek gospodarczych (prawa wieczystego użytkowania gruntów otrzymane nieodpłatnie traktowane są jako leasing operacyjny i ewidencjonowane pozabilansowo).

Aktywa niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Aktywa niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane metodą liniową przez okres ich ekonomicznej użyteczności oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Rozpoczęcie amortyzacji następuje w miesiącu następującym po miesiącu, w którym składnik jest dostępny do użytkowania. Okres i metoda amortyzacji aktywów niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego okresu sprawozdawczego. Zmiany w oczekiwany okresie użytkowania lub oczekiwany sposób konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych.

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

Szacunkowy okres ekonomicznej użyteczności dla oprogramowania, licencji i patentów oraz innych aktywów niematerialnych wynosi od 2 do 5 lat, a dla nabytych praw wieczystego użytkowania przyjęto 40-99 lat.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia aktywów niematerialnych ze sprawozdania z sytuacji finansowej są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością księgową danego składnika aktywów i są ujmowane w sprawozdaniu z zysków lub strat w momencie ich usunięcia.

9.8. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę ceny zapłaconej za akcje lub udziały przejmowanej jednostki, powiększonej o wartość udziałów niekontrolujących, nad wartością godziwą netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy nie podlega amortyzacji. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków (lub zespołów ośrodków) wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość księgową, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości.

9.9. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne („CGU”), do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość księgową składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej.

Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Przy szacowaniu wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia Grupa uwzględniła zdolność uczestnika rynku do osiągnięcia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego sprzedaż innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie tego składnika aktywów.

Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość księgową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości księgowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód w sprawozdaniu z zysków lub strat.

9.10. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia rzeczowych aktywów trwałych. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki oraz zyski lub straty z tytułu różnic kursowych do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek.

Kapitalizację kosztów finansowania rozpoczyna się, gdy podjęte zostały działania niezbędne do przygotowania składnika aktywów do użytkowania, na dany składnik aktywów ponoszone są nakłady i ponoszone są koszty finansowania zewnętrznego. W sytuacji, gdy inwestycja w składnik aktywów zostaje na dłuższy czas przerwana, następuje zawieszenie kapitalizacji kosztów finansowania zewnętrznego. Kapitalizacja zostaje zatrzymana, gdy zasadniczo wszystkie działania niezbędne do przystosowania składnika aktywów do użytkowania są zakończone.

Kapitalizowaniu podlegają bieżące koszty kredytów i pożyczek celowych pomniejszone o przychody z tymczasowego lokowania nadwyżek środków oraz odpowiednia część kosztów bieżących pożyczek i kredytów ogólnych, w sytuacji gdy wydatki na rzeczowe aktywa trwałe przekraczają wartość kredytów i pożyczek celowych. Koszty finansowania ogólnego kapitalizowane są w wysokości iloczynu stopy kapitalizacji i nadwyżki wydatków na rzeczowe aktywa trwałe nad wartością finansowania celowego. Stopa kapitalizacji ustalana jest jako średnia ważona kosztów finansowania zewnętrznego dotyczących pożyczek i kredytów stanowiących zobowiązania Grupy innych niż kredyty i pożyczki celowe. Kwota skapitalizowanych w okresie kosztów finansowania zewnętrznego nie przekracza kwoty kosztów finansowania zewnętrznego poniesionych w okresie.

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

9.11. Zapasy

Do zapasów zalicza się aktywa:

- przeznaczone do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej,
- będące w trakcie produkcji w celu sprzedaży lub
- mające postać materiałów lub surowców zużywanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług,
- a także świadectwa pochodzenia energii, efektywności energetycznej oraz prawa do emisji CO₂.

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania wartości netto. Stosowane do wyceny na dzień kończący okres sprawozdawczy ceny nabycia nie mogą być wyższe od wartości netto tych składników możliwej do uzyskania. Przez wartość netto możliwą do uzyskania rozumie się różnicę między szacowaną ceną sprzedaży stosowaną w toku zwykłej działalności gospodarczej, a szacowanymi kosztami wykończenia i kosztami niezbędnymi do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Wartości rozchodu materiałów jednakowych albo uznanych za jednakowe, ze względu na podobieństwo ich rodzaju i przeznaczenie Grupa wycenia w następujący sposób:

- węgiel oraz prawa do emisji CO₂ – według metody FIFO,
- materiały nabyte pod zlecenia – według metody szczegółowej identyfikacji ceny,
- pozostałe zapasy – według metody średniej ważonej.

Świadectwa pochodzenia energii

Świadectwa pochodzenia energii, wytworzonej w Grupie w okresie obrachunkowym, na moment początkowego ujęcia wycenia się według wartości godziwej z dnia rozpoznania tego aktywa, tj. wytworzenia energii ze źródeł odnawialnych lub w kogeneracji i ujmuje w przychodach ze sprzedaży. Przez wartość godziwą rozumie się średnioważoną cenę świadectw pochodzenia z danego miesiąca ustaloną na podstawie notowań na Towarowej Giełdzie Energii.

Zakupione świadectwa pochodzenia wycenia się w cenie nabycia. Posiadane świadectwa są przeznaczone na własny użytek.

Prawa do emisji CO₂

Nabyte prawa do emisji CO₂ wycenia się w cenie nabycia. Prawa do emisji CO₂ otrzymane nieodpłatnie wycenia się w wartości zerowej i ewidencjonuje pozabilansowo.

Świadectwa efektywności energetycznej

Otrzymane świadectwa efektywności energetycznej tzw. „białe certyfikaty” w okresie sprawozdawczym na moment początkowego ujęcia wycenia się według wartości godziwej z dnia rozpoznania tego aktywa tj. w dacie wydania decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energii i ewidencjonowane w korespondencji z rozliczeniami międzyokresowymi przychodów.

Nabyte świadectwa efektywności energetycznej tzw. „białe certyfikaty” w okresie sprawozdawczym na moment początkowego ujęcia wycenia się w cenie nabycia.

9.12. Aktywa z tytułu umów

Zgodnie z zapisami MSSF 15 aktywa z tytułu umów dotyczą prawa Grupy do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które zostały przekazane klientowi. Są to kwoty niezafakturowane na dzień bilansowy. Podlegają one również ocenie czy nastąpiła utrata wartości zgodnie z wymogami MSSF 9.

9.13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują:

- środki pieniężne w kasie i na bieżących rachunkach bankowych,
- inne środki pieniężne, w tym lokaty bankowe o terminie zapadalności nie dłuższym niż trzy miesiące.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i innych aktywów pieniężnych, pomniejszonych o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

Lokaty bankowe o pierwotnym okresie zapadalności przekraczającym trzy miesiące Grupa prezentuje jako lokaty i depozyty.

Środki pieniężne wycenia się w wartości nominalnej. Inne aktywa pieniężne wycenia się zgodnie z zasadami stosowanymi do instrumentów finansowych.

9.14. Pozostałe aktywa

Grupa ujmuje w pozostałych aktywach niefinansowych rozliczenia międzyokresowe, należności z tytułu rozliczeń publiczno-prawnych (za wyjątkiem rozliczeń z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które są prezentowane w oddzielnej pozycji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami ZFŚS oraz zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów, a także aktywa biologiczne. Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Rozliczenia międzyokresowe

Rozliczenia międzyokresowe ustalane są w wysokości poniesionych, wiarygodnie ustalonych wydatków, jakie dotyczą przyszłych okresów i spowodują w przyszłości wpływ do jednostek korzyści ekonomicznych.

Odpisy czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów mogą następować stosownie do upływu czasu lub wielkości świadczeń. Czas i sposób rozliczenia uzasadniony jest charakterem rozliczanych kosztów z zachowaniem zasady ostrożności.

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

Grupa na koniec okresu sprawozdawczego dokonuje weryfikacji czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów w celu sprawdzenia czy stopień pewności co do osiągnięcia korzyści ekonomicznych przez jednostkę po upływie bieżącego okresu obrotowego jest wystarczający, aby można było daną pozycję wykazać jako składnik aktywów.

9.15. Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe i grupy do zbycia Grupa klasyfikuje jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość księgową zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowego zbycia w swoim obecnym stanie (zgodnie z ogólnie przyjętymi warunkami handlowymi).

Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do sprzedaży zakłada zamiar dokonania transakcji zbycia w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Jeżeli Grupa ma zamiar dokonać zbycia, które prowadziłoby do utraty kontroli nad jednostką zależną, wszystkie aktywa i zobowiązania tej jednostki zależnej są klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, jeżeli wszystkie wyżej wymienione kryteria są spełnione oraz niezależnie od tego czy Grupa zachowa udziały niedające kontroli po tej transakcji zbycia.

Aktywa trwałe i grupy do zbycia zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości księgowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

9.16. Kapitał własny

Kapitał własny wykazywany jest według wartości nominalnej z podziałem na jego rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa i postanowieniami statutu jednostki dominującej.

Kapitał podstawowy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazuje się w wysokości określonej w statucie jednostki dominującej.

Zyski zatrzymane obejmują wynik netto roku bieżącego, niepodzielone wyniki z lat ubiegłych, kapitały rezerwowe i zapasowe jednostek zależnych powstałe po dacie nabycia kontroli, korekty związane z przejściem na MSSF oraz korekty związane ze zmianą w udziale w spółkach zależnych po objęciu kontroli przez jednostkę dominującą.

9.17. Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników

Zgodnie z regulacjami obowiązującymi w poszczególnych spółkach pracownicy Grupy uprawnieni są do otrzymywania określonych świadczeń po okresie zatrudnienia oraz innych długoterminowych świadczeń pracowniczych - nagród jubileuszowych.

Grupa tworzy rezerwy na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Wartość bieżąca tych zobowiązań na koniec każdego okresu sprawozdawczego jest obliczana przez aktuarialista, przy zastosowaniu metody prognozowanych świadczeń jednostkowych. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

Rezerwy na świadczenia emerytalne oraz inne programy określonych świadczeń po okresie zatrudnienia

Grupa tworzy rezerwy na następujące świadczenia po okresie zatrudnienia:

- odprawy emerytalno-rentowe wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę/rentę,
- ekwiwalent pieniężny wynikający z taryfy pracowniczej dla pracowników przemysłu energetycznego,
- świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Tworzone rezerwy ujmowane są w sprawozdaniu z zysków lub strat (odpowiednio koszty operacyjne lub koszty finansowe – odwijanie dyskonta), za wyjątkiem zysków i strat aktuarialnych. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w całości w innym całkowitym dochodzie.

Rezerwa na nagrody jubileuszowe

Pracownicy spółek Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych, wypłacanych po przepracowaniu określonej liczby lat.

Rezerwy tworzone na nagrody jubileuszowe ujmowane są w całości w sprawozdaniu z zysków lub strat (odpowiednio koszty operacyjne oraz koszty finansowe – odwijanie dyskonta).

Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia

W poprzednich okresach sprawozdawczych w spółkach Grupy uruchamiane były programy dobrowolnych odejść pracowników („PDO”) oraz zasady indywidualnych odejść („ZIO”). Jako rezerwy na restrukturyzację zatrudnienia Grupa ujmuje przede wszystkim rezerwy na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w następstwie PDO oraz pozostałych działań z zakresu restrukturyzacji zatrudnienia, w oparciu o przewidywaną liczbę pracowników, którzy zakończą pracę w spółkach Grupy oraz oszacowanej wartości odprawy lub odszkodowania. Rezerwy tworzone są w momencie podania do wiadomości zainteresowanych stron głównych elementów planu restrukturyzacji.

9.18. Pozostałe rezerwy

Grupa tworzy rezerwy wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje wypływ korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Utworzone rezerwy zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych, zależnie od okoliczności, z którymi się wiążą.

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

Jeżeli skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, kwota rezerwy odpowiada bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje będą niezbędne do wypełnienia tego obowiązku. Stopę dyskontową ustala się przed opodatkowaniem, czyli odzwierciedla ona bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko związane konkretnie z danym składnikiem zobowiązań. Stopy dyskontowej nie obciąża ryzyko, o które skorygowano szacunki przyszłych przepływów pieniężnych. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

Rezerwa na rekultywację oraz koszty likwidacji rzeczowych aktywów trwałych

Rezerwę na rekultywację terenu oraz przyszłe koszty likwidacji rzeczowych aktywów trwałych tworzy się w przypadkach, w których z przepisów prawa wynika obowiązek ich demontażu i usunięcia po zakończeniu użytkowania i przywrócenia do stanu pierwotnego miejsc, w których się znajdowały. Wzrost rezerwy związany z upływem czasu (odwijanie dyskonta) odnoszony jest w koszty finansowe. Zmiana stanu rezerwy wynikająca ze zmiany stopy dyskonta lub szacowanego kosztu rekultywacji/likwidacji koryguje wartość rzeczowych aktywów trwałych, których rezerwa dotyczy.

Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów

Rezerwę na zobowiązania z tytułu emisji gazów tworzy się systematycznie w ciągu rocznego okresu sprawozdawczego na bazie wielkości rzeczywistej emisji CO₂, z uwzględnieniem darmowych uprawnień do emisji CO₂, wg następujących zasad i kolejności:

- w części pokrytej przyznanymi nieodpłatnymi uprawnieniami (proporcjonalnie do łącznej ilości nieodpłatnych uprawnień przyznanym dla danego roku) - w wartości zerowej,
- w części pokrytej uprawnieniami zakupionymi – w cenie nabycia,
- w części niepokrytej posiadanymi lub należnymi uprawnieniami – na podstawie zakontraktowanych cen zakupu uprawnień, a następnie na podstawie cen rynkowych uprawnień na dzień kończący okres sprawozdawczy.

Rezerwa z tytułu obowiązku dotyczącego praw majątkowych (art.52 ustawy OZE)

Rezerwę z tytułu obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w źródłach odnawialnych, świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w kogeneracji, a także świadectw efektywności energetycznej tworzy się:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień kończący okres sprawozdawczy świadectwami pochodzenia – w wartości posiadanych świadectw,
- w części niepokrytej posiadanymi na dzień kończący okres sprawozdawczy świadectwami pochodzenia – w wartości wynikającej z zakontraktowanych praw majątkowych, a następnie wartości rynkowej świadectw niezbędnych do spełnienia obowiązku na dzień kończący okres sprawozdawczy lub w wysokości opłaty zastępczej.

Rezerwa na umowy rodzące obciążenia

Rezerwa na umowy rodzące obciążenia została rozpoznana w związku z ustawą o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw z dnia 28 grudnia 2018 roku, oraz brakiem przepisów wykonawczych do ustawy, określających i precyzujących zasady wypłaty kwoty różnicy cen dla przedsiębiorstw energetycznych. Szczegóły zostały przedstawione w nocie 37.

9.19. Zobowiązania z tytułu umów

Zobowiązania z tytułu umów zgodnie z zapisami MSSF 15 dotyczą obowiązku Grupy do przekazania na rzecz klienta dóbr lub usług, w zamian za które Grupa otrzymała wynagrodzenie (lub kwota wynagrodzenia jest należna) od klienta. Jeżeli Klient dokonuje płatności wynagrodzenia lub jednostka ma prawo do kwoty wynagrodzenia, które jest bezwarunkowe (tj. należność), zanim jednostka przekaże dobra lub usługi klientowi, jednostka przedstawia umowę jako zobowiązanie z tytułu umowy w chwili dokonania płatności lub gdy płatność staje się należna (w zależności od tego, co nastąpi wcześniej).

9.20. Pozostałe zobowiązania

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania z tytułu rozliczeń publiczno-prawnych oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub rzeczowych aktywów trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

9.21. Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów i rozliczenia międzyokresowe przychodów

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów są zobowiązaniami przypadającymi do zapłaty za dobra lub usługi, które zostały otrzymane/wykonane, ale nie zostały opłacone, zafakturowane lub formalnie uzgodnione z dostawcą, łącznie z kwotami należnymi pracownikom. Mimo, iż czasami konieczne jest oszacowanie kwoty lub terminu zapłaty rozliczeń międzyokresowych biernych, stopień niepewności jest na ogół znacznie mniejszy niż w przypadku rezerw.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów w wysokości wiarygodnie oszacowanych, prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy wynikających ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów zewnętrznych prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako zobowiązania z tytułu dostaw i usług.

Rozliczenia międzyokresowe przychodów

Rozliczenia międzyokresowe przychodów dokonywane są z zachowaniem zasady ostrożności oraz współmierności przychodów i kosztów. Do rozliczeń międzyokresowych przychodów zalicza się:

- równowartość otrzymanych lub należnych od kontrahentów środków z tytułu świadczeń, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych,
- otrzymane w formie dotacji środki pieniężne na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia rzeczowych aktywów trwałych. Rozliczenie następuje poprzez stopniowe zwiększanie pozostałych przychodów operacyjnych o kwotę odpowiadającą odpisom amortyzacyjnym od tych składników majątkowych w części sfinansowanej przez wspomniane środki pieniężne,

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

- przyjęte nieodpłatnie rzeczowe aktywa trwałe oraz aktywa niematerialne. Odpisy tych przychodów dokonywane są w pozostałe przychody operacyjne, równoległe do odpisów amortyzacyjnych od otrzymanych aktywów trwałych.

Jako rozliczenia międzyokresowe przychodów Grupa wykazuje również przychody z tytułu przyłączania klientów do sieci, tzw. opłaty przyłączeniowe, które zostały otrzymane przed 1 lipca 2009 roku. Opłaty przyłączeniowe otrzymywane po tej dacie rozpoznawane są jednorazowo w przychodach okresu.

9.22. Dotacje

Dotacje ujmuje się w momencie, gdy istnieje wystarczająca pewność, że Grupa spełni warunki związane z dotacjami oraz że dotacje będą otrzymane.

Dotacje do aktywów są ujmowane w ramach rozliczeń międzyokresowych przychodów, a następnie odpisywane systematycznie w przychody okresu przez szacowany okres użytkowania związanego z nimi składnika aktywów.

W przypadku, gdy Grupa otrzymuje kredyt lub pożyczkę na zasadach preferencyjnych, na dzień początkowego ujęcia, dokonuje się wyceny takiego instrumentu finansowego w wartości godziwej, odpowiadającej wartości zdyskontowanych przepływów, z użyciem rynkowych stóp procentowych dla podobnych instrumentów. Różnicę między wyliczoną w ten sposób kwotą wyceny a wyceną według zamortyzowanego kosztu ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako dotację i rozlicza liniowo przez okres spłaty zobowiązania w ciężar pozostałych przychodów operacyjnych w sprawozdaniu z zysków lub strat.

9.23. Leasing**Grupa jako leasingobiorca**

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej rzeczowego aktywa trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w sprawozdaniu z zysków lub strat.

Rzeczowe aktywa trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania aktywa lub okres leasingu, jeśli nie ma wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w sprawozdaniu z zysków lub strat metodą liniową przez okres trwania leasingu. Nowy standard MSSF 16 „Leasing” zmienia zasady ujmowania umów, spełniających definicję leasingu. Z punktu widzenia Spółki główną zmianą jest wymóg rozpoznania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązania finansowego zarówno w przypadku umów spełniających kryteria leasingu finansowego, jak i operacyjnego. Powyższa zmiana wpłynie na wzrost wartości aktywów i zobowiązań o 276 mln zł.

Grupa jako leasingodawca

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego (patrz nota 33.2). Płatności leasingowe ujmowane są jako przychody w sprawozdaniu z zysków lub strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

9.24. Instrumenty finansowe**9.24.1. Aktywa finansowe****Grupa identyfikuje następujące kategorie aktywów finansowych:**

- 1) wyceniane po początkowym ujęciu w zamortyzowanym koszcie,
- 2) wyceniane po początkowym ujęciu w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- 3) wyceniane po początkowym ujęciu w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Składnik aktywów finansowych wyceniany jest w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- 1) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy,
- 2) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Kwota główna jest wartością godziwą składnika aktywów finansowych w momencie początkowego ujęcia. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzielaniem kredytów, a także marżę zysku.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Składnik aktywów finansowych jest wyceniany w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- 1) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych oraz
- 2) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

Kwota główna jest wartością godziwą składnika aktywów finansowych w momencie początkowego ujęcia. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzielaniem kredytów, a także marżę zysku. Przez inne całkowite dochody ujmuje się zyski lub straty wynikające ze zmian w wartości godziwej. Zyski lub straty z tytułu utraty wartości, zyski i straty z tytułu różnic kursowych oraz odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej są ujmowane w sprawozdaniu z zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnik aktywów finansowych jest wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli nie jest wyceniany według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Jednostka może w momencie początkowego ujęcia nieodwołalnie wyznaczyć składnik aktywów finansowych jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeśli w ten sposób eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność wyceny lub ujęcia (określaną czasami jako „niedopasowanie księgowo”), jaka w przeciwnym razie powstałaby na skutek wyceny aktywów lub zobowiązań bądź ujęcia związanych z nimi zysków lub strat według różnych zasad.

Instrumenty te są wyceniane w wartości godziwej na koniec okresu sprawozdawczego. Zysk lub strata na aktywach finansowych zaklasyfikowanych do portfela wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy są rozpoznawane w sprawozdaniu z zysków lub strat.

9.24.2. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Model utraty wartości jest obecnie oparty na ryzyku poniesienia strat kredytowych. Odnosi się on wyłącznie do aktywów ujmowanych według zamortyzowanego kosztu, gdyż w przypadku aktywów wycenianych w wartości godziwej przyjmuje się założenie, że wartość godziwa zawiera w sobie potrzeby aktualizacji wartości aktywa. Kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością księgową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość księgową składnika aktywów obniża się poprzez odpis aktualizujący, odnoszony w sprawozdanie z zysków lub strat.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w sprawozdaniu z zysków lub strat w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość księgową składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

9.24.3. Zobowiązania finansowe

Grupa identyfikuje następujące kategorie zobowiązań finansowych:

- 1) wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- 2) zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się po początkowym ujęciu w wartości godziwej.

W momencie początkowego ujęcia jednostka może nieodwołalnie wyznaczyć zobowiązanie finansowe jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy w następujących przypadkach:

- 1) jeśli umowa zawiera jeden lub większą liczbę wbudowanych instrumentów pochodnych, a umowa zasadnicza nie jest składnikiem aktywów objętym zakresem MSSF 9, o ile:
 - a) wbudowany instrument pochodny (wbudowane instrumenty pochodne) nie zmienia(ją) znacząco przepływów pieniężnych, które w przeciwnym razie byłyby wymagane zgodnie z warunkami umowy lub
 - b) jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania analizy lub po pobieżnej analizie przeprowadzonej podczas rozpatrywania po raz pierwszy podobnego hybrydowego instrumentu, że oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego (wbudowanych instrumentów pochodnych) jest zabronione, jak na przykład w przypadku opcji wcześniejszej spłaty wbudowanej w pożyczkę i pozwalającej jej posiadaczowi na wcześniejszą spłatę pożyczki za kwotę zbliżoną do jej zamortyzowanego kosztu.
- 2) gdy prowadzi to do uzyskania bardziej przydatnych informacji, ponieważ:
 - a) eliminuje to lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (określaną czasami jako „niedopasowanie księgowo”), jaka w przeciwnym razie powstałaby na skutek wyceny aktywów lub zobowiązań bądź ujęcia związanych z nimi zysków lub strat według różnych zasad lub
 - b) grupa zobowiązań finansowych bądź aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jest zarządzana, a jej wyniki są oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną, a informacje o tej grupie przygotowane na tej podstawie są przekazywane wewnątrz Grupy kluczowemu personelowi kierowniczemu.

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

Do zobowiązań wycenianych według zamortyzowanego kosztu zalicza się przede wszystkim zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz zakupu rzeczowych aktywów trwałych, kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne.

W momencie początkowego ujęcia są one ujmowane według wartości godziwej pomniejszonej o koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu są one wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w sprawozdaniu z zysków lub strat z chwilą usunięcia zobowiązania ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na koniec okresu sprawozdawczego bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmian w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w sprawozdaniu z zysków lub strat jako koszty lub przychody finansowe.

Grupa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązania finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami

Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstające z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości księgowych wykazuje się w sprawozdaniu z zysków lub strat.

9.24.4. Rachunkowość zabezpieczeń

Dla celów rachunkowości zabezpieczeń Grupa stosuje w sposób ciągły MSR 39. Grupa może podjąć decyzję o desygnowaniu wybranych instrumentów pochodnych do rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jako instrumentów zabezpieczających w ramach identyfikowanego powiązania zabezpieczającego. Grupa dopuszcza stosowanie rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych tylko w przypadku, gdy spełnione są określone kryteria, tzn.:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia Grupa formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Sporządzana dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, pozycji zabezpieczanej, charakter zabezpieczanego ryzyka oraz sposób bieżącej oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na sprawozdanie z zysków lub strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Stosowane zasady rachunkowości dla instrumentów pochodnych desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie ujmuje się w innych całkowitych dochodach, natomiast nieefektywna część zabezpieczenia odnoszona jest do sprawozdania z zysków lub strat.

Kwoty skumulowanej zmiany wyceny do wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego, ujęte uprzednio w kapitale z aktualizacji wyceny, przenoszone są do sprawozdania z zysków lub strat w okresie lub okresach, w którym pozycja zabezpieczana wywiera wpływ na sprawozdanie z zysków lub strat.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, gdy wystąpi jedno z poniższych zdarzeń:

- instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone w inne całkowite dochody przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w kapitale własnym, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone w inne całkowite dochody przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w kapitale własnym, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone w inne całkowite dochody przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w sprawozdaniu z zysków lub strat. Realizacja planowanej transakcji, która przestaje być wysoce prawdopodobna, może być ciągle oczekiwana,

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

- Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające. W przypadku zabezpieczenia planowanych transakcji, skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone w inne całkowite dochody przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w kapitale własnym, aż do momentu zajścia planowanej transakcji lub do momentu, kiedy zaprzestanie się oczekiwać jej realizacji. Jeśli zaprzestaje się oczekiwać realizacji transakcji, skumulowane zyski lub straty odniesione bezpośrednio na kapitał własny ujmuje się w sprawozdaniu z zysków lub strat.

Prezentacja

W związku z zastosowaniem rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, Grupa stosuje następującą prezentację:

- efektywna część zmiany wyceny instrumentów zabezpieczających jest księgowana w pozostałych całkowitych dochodach i kumulowana w kapitale z aktualizacji wyceny,
- odsetki z tytułu instrumentów zabezpieczających są prezentowane w tej samej linii sprawozdania z zysków lub strat, w której prezentowany jest wynik odsetkowy na pozycji zabezpieczanej,
- rewaluacja instrumentów zabezpieczających jest odnoszona do tej samej linii sprawozdania z zysków lub strat, w której prezentowana jest rewaluacja walutowa pozycji zabezpieczanej,
- nieefektywna część zmiany wyceny instrumentów zabezpieczających jest odnoszona do wyniku z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu.

9.25. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy wykazany w sprawozdaniu z zysków lub strat obejmuje rzeczywiste obciążenie podatkowe za dany okres sprawozdawczy oraz zmianę stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego oraz rezerwy na podatek odroczonego nie rozliczanej z kapitałem własnym ani innymi całkowitymi dochodami.

Podatek bieżący

Rzeczywiste obciążenie podatkowe za dany okres sprawozdawczy, ustalone jest przez jednostki Grupy zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

W przypadku jednostek wchodzących w skład podatkowej grupy kapitałowej (patrz nota 12.4) przedmiotem opodatkowania podatkiem dochodowym jest osiągnięty w roku podatkowym dochód stanowiący nadwyżkę sumy dochodów wszystkich spółek tworzących grupę nad sumą ich strat.

Podatek odroczonego

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i zobowiązań a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, jednostka tworzy rezerwę i ustala aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych, z wyjątkiem przypadków, gdy rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy albo składnika aktywów lub zobowiązań w ramach transakcji nie będącej połączeniem jednostek gospodarczych, zaś w momencie transakcji nie ma ona wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania (stratę podatkową), oraz
- dodatnich różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostkach zależnych, jednostkach stowarzyszonych i udziałami we wspólnych przedsięwzięciach, w przypadku których możliwe jest kontrolowanie terminu odwracania się różnic przejściowych i prawdopodobne jest, że różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu w możliwej do przewidzenia przyszłości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych do wysokości, do której jest prawdopodobne, iż osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, za wyjątkiem:

- przypadków, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań w ramach transakcji nie będącej połączeniem jednostek gospodarczych, zaś w momencie transakcji nie ma ona wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania (stratę podatkową), oraz
- ujemnych różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostkach zależnych, jednostkach stowarzyszonych i udziałami we wspólnych przedsięwzięciach, w przypadku których aktywa z tytułu odroczonego podatku ujmuje się tylko w takim zakresie, w jakim prawdopodobne jest, że różnice przejściowe ulegną odwróceniu w możliwej do przewidzenia przyszłości oraz dostępny będzie dochód do opodatkowania, który pozwoli na zrealizowanie ujemnych różnic przejściowych.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po skompensowaniu na poziomie poszczególnych jednostek wchodzących w skład Grupy.

9.26. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i usług

Przychody ze sprzedaży ujmuje się w momencie oraz w stopniu odzwierciedlającym spełnienie przez Grupę zobowiązania do wykonania świadczenia (realizacji usługi) lub dostawy towaru. Spełnienie zobowiązania następuje w momencie uzyskania przez klienta kontroli nad przekazanym składnikiem aktywów. Przychody ze sprzedaży ujmuje się w wysokości ceny transakcyjnej, tj. w wysokości, co do której oczekuje się zapłaty czyli w wartości godziwej wynagrodzenia (zapłaty otrzymanej bądź należnej), po odliczeniu upustów, rabatów, podatku VAT, akcyzy i innych podatków od sprzedaży lub opłat.

Przychód obejmuje tylko wpływ korzyści ekonomicznych brutto otrzymane lub należne na rachunek własny Grupy.

9. Istotne zasady rachunkowości (kontynuacja)

Jeżeli wpływy środków pieniężnych lub ich ekwiwalentów są odroczone, wartość godziwa zapłaty może być niższa niż nominalna wartość środków pieniężnych lub ich ekwiwalentów otrzymanych lub należnych. W takich przypadkach jednostki Grupy ustalają wartość godziwą zapłaty poprzez zdyskontowanie wszelkich przyszłych wpływów.

Różnicę pomiędzy wartością godziwą i nominalną wartością zapłaty ujmuje się jako przychody z tytułu odsetek.

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy, prawdopodobne jest ściągnięcie kwoty należności oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób, a koszty poniesione można wiarygodnie oszacować. W przypadku towarów przychód rozpoznaje się, gdy Grupa przestaje być trwale zaangażowana w zarządzanie sprzedanymi towarami w stopniu w jakim zazwyczaj funkcję taką realizuje się wobec towarów, do których ma się prawo własności, ani też nie sprawuje nad nimi efektywnej kontroli.

Do przychodów zalicza się w szczególności:

- 1) kwoty należne za sprzedane: energię elektryczną, ciepło, świadectwa pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w źródłach odnawialnych, świadectwa wytworzenia energii elektrycznej w kogeneracji, uprawnienia do emisji, usługi dystrybucyjne i przesyłowe oraz usługi działalności podstawowej ustalone w oparciu o cenę netto, po skorygowaniu o udzielone rabaty i upusty oraz o podatek akcyzowy,
- 2) kwoty należne za sprzedane materiały i towary w oparciu o cenę netto, po skorygowaniu o udzielone rabaty i upusty.

Za moment sprzedaży w kraju uważa się datę wykonania świadczenia zgodnie z umową kupna - sprzedaży (wysyłki lub postawienia do dyspozycji odbiorcy dostawy, odbioru usługi), przy sprzedaży detalicznej zapłatę gotówką, kartą kredytową lub czekiem, zaś w przypadku sprzedaży energii elektrycznej oraz ciepła za moment sprzedaży przyjmuje się dostarczenie energii do odbiorcy.

Jeżeli jednostka Grupy lub Grupa występuje w roli agenta, zbierającego kwoty w imieniu zleceniodawcy, jej przychodami są kwoty prowizji. Jednostka Grupy bądź Grupa występuje w charakterze agenta, jeżeli nie jest narażona na znaczące ryzyko i nie osiąga korzyści wynikających ze sprzedaży dóbr lub świadczenia usług. Jednym z elementów wskazujących na to, że jednostka występuje w charakterze agenta jest to, że kwota, którą jednostka otrzymuje jako zapłatę, jest wcześniej ustalona, będąc bądź to stałą kwotą opłaty liczonej od transakcji lub też określonym procentem kwoty, na jaką zafakturowano klienta.

Przykładem działalności agencyjnej może być sprzedaż usługi dystrybucji energii elektrycznej do odbiorców końcowych, realizowana przez podmiot zajmujący się handlem energią elektryczną.

Przychody ze sprzedaży energii zakupionej przez jednostki na Rynku Bilansującym prezentowane są jako przychody ze sprzedaży towarów.

Przychody z tytułu opłat przyłączeniowych ujmowane są w okresie, w którym są one należne.

Przychody z wykonania niezakończonych usług w okresie od dnia zawarcia umowy do końca okresu sprawozdawczego - po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach sprawozdawczych - ustala się proporcjonalnie do stopnia jej realizacji, jeżeli stopień ten można ustalić w sposób wiarygodny.

Przychody z tytułu wynajmu oraz z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

Przychody z tytułu refaktur ujmuje się jako przychody z podstawowej działalności operacyjnej.

Korekty przychodów ze sprzedaży są zaliczane do okresu, którego dotyczą do momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego do publikacji.

9.27. Koszty działalności operacyjnej

Do kosztu własnego sprzedaży zalicza się:

- koszt wytworzenia produktów i świadczenia usług poniesiony w danym okresie sprawozdawczym, skorygowany o zmianę stanu produktów oraz skorygowany o koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby,
- wartość sprzedanej energii elektrycznej i materiałów wg cen nabycia,
- utworzenie/rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych, należności oraz zapasów,

Koszty sprzedaży obejmują koszty związane z obsługą i pozyskaniem klientów oraz koszty marketingu i reklamy.

Koszty ogólnego zarządu obejmują koszty związane z zarządzaniem i administrowaniem Grupą jako całością oraz spółkami wchodzącymi w skład Grupy.

9.28. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są w szczególności pozycje związane:

- ze zbyciem rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych,
- z utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi lub odnoszonymi w koszty operacyjne,
- z przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych,
- z odszkodowaniami, karami i grzywnami oraz innymi kosztami nie związanymi ze zwykłą działalnością.

9.29. Przychody i koszty finansowe

Przychody i koszty finansowe obejmują w szczególności przychody i koszty dotyczące:

- zbycia aktywów finansowych,
- aktualizacji wartości instrumentów finansowych, z wyłączeniem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, których skutki przeszacowania odnoszone są na inne całkowite dochody,
- przychodów z tytułu udziału w zyskach innych jednostek,
- odsetek,
- zmian w wysokości rezerwy wynikających z faktu przybliżania się terminu poniesienia kosztu (efekt odwracania dyskonta),
- różnic kursowych będących wynikiem operacji wykonywanych w ciągu okresu sprawozdawczego oraz wycen księgowych aktywów i zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego, za wyjątkiem różnic kursowych ujętych w wartości początkowej rzeczowego aktywa trwałego, w stopniu w jakim są uznawane za korektę kosztów odsetek oraz różnic kursowych z tytułu wyceny instrumentów kapitałowych w walucie obcej zakwalifikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży,
- pozostałych pozycji związanych z działalnością finansową.

Przychody i koszty z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej w stosunku do wartości księgowej netto danego instrumentu finansowego przy uwzględnieniu zasady istotności.

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

9.30. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypadającego dla akcjonariuszy jednostki dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. W przypadku scalenia lub podziału akcji, do kalkulacji stosuje się retrospektywnie liczbę akcji po ich scaleniu lub podziale.

9.31. Rachunek przepływów pieniężnych

Rachunek przepływów pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SEGMENTÓW OPERACYJNYCH**10. Linie biznesowe (Segmenty działalności)**

Grupa prezentuje informacje dotyczące segmentów działalności zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne za bieżący oraz porównywalne okresy sprawozdawcze. Organizacja i zarządzanie Grupą odbywają się w podziale na segmenty wydzielone ze względu na rodzaj oferowanych produktów. Podział sprawozdawczości Grupy opiera się na następujących segmentach działalności nazywanych według terminologii Grupy, wprowadzonej Umową o Współpracy podpisaną 20 grudnia 2017, liniami biznesowymi:

- Dystrybucja - dystrybucja energii elektrycznej przez Energa-Operator SA (Operatora Systemu Dystrybucyjnego), a także działalność bezpośrednio związana z dystrybucją prowadzoną przez inne spółki Grupy,
- Wytwarzanie – wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł konwencjonalnych i odnawialnych, wytwarzanie oraz dystrybucja energii cieplnej, a także działalność serwisowo - remontowa bezpośrednio związana z wytwarzaniem energii,
- Sprzedaż – handel energią elektryczną (obróć hurtowy i sprzedaż detaliczna) oraz usługi oświetlenia,
- Pozostałe – centra usług wspólnych w obszarach księgowym, kadrowo-płacowym, administracyjnym oraz teleinformatycznym, a także działalność finansowa, zarządzanie nieruchomościami oraz logistyka i zaopatrzenie. Do linii biznesowej pozostałe zakwalifikowano również jednostkę dominującą.

Podstawowymi miernikami, na bazie których Zarząd Energa SA dokonuje oceny wyników działalności linii biznesowych jest wynik netto oraz EBITDA, tj. zysk/(strata) z działalności operacyjnej (obliczony jako zysk/strata brutto skorygowany o udział w zysku/(stracie) jednostek wykazywanych metodą praw własności, przychody finansowe oraz koszty finansowe) powiększony o amortyzację i odpisy aktualizujące niefinansowe aktywa trwałe.

Zasady stosowane do ustalenia wyników linii biznesowych oraz pomiaru aktywów i zobowiązań linii biznesowych są zgodne z zasadami stosowanymi dla celów sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności jest przypisywany do wyłączeń i korekt konsolidacyjnych.

Transakcje pomiędzy liniami biznesowymi rozliczane są na warunkach rynkowych.

Grupa nie prezentuje informacji w podziale na segmenty geograficzne, gdyż jej działalność prowadzona na rzecz klientów zagranicznych oraz aktywa zagraniczne nie mają znaczącego wpływu na działalność Grupy.

W poniższych tabelach przedstawione zostało przyporządkowanie do poszczególnych segmentów sprawozdawczych przychodów i kosztów za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku oraz aktywów i zobowiązań wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku wraz z odpowiednimi danymi porównywalnymi. Dane za okres porównywalny zostały przekształcone w wyniku zmiany przypisania spółki Energa Logistyka Sp. z o.o. z linii biznesowej Dystrybucja do linii biznesowej Pozostałe.

10. Linie biznesowe (Segmenty działalności) (kontynuacja)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku lub na dzień 31 grudnia 2018 roku	Dystrybucja	Sprzedaż	Wytwarzanie	Pozostałe	Razem	Wyłączenia i korekty konsolidacyjne	Działalność ogółem
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	3 971	5 235	1 023	108	10 337	-	10 337
Sprzedaż między liniami biznesowymi	57	294	233	521	1 105	(1 105)	-
Przychody linii biznesowej ogółem	4 028	5 529	1 256	629	11 442	(1 105)	10 337
EBITDA							
Amortyzacja	760	39	166	20	985	(18)	967
Odpisy aktualizujące wartość niefinansowych aktywów trwałych	-	3	(267)	(2)	(266)	-	(266)
Zysk lub strata z działalności operacyjnej	944	(127)	430	(88)	1 159	17	1 176
Przychody/ koszty finansowe netto	(138)	9	(51)	542	362	(675)	(313)
Udział w zysku/(stracie) jednostek wykazywanych metodą praw własności	-	-	-	-	-	90	90
Zysk lub strata brutto	806	(118)	379	454	1 521	(568)	953
Podatek dochodowy	(159)	18	(73)	8	(206)	(3)	(209)
Zysk lub strata netto	647	(100)	306	462	1 315	(571)	744
Aktywa i zobowiązania							
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	38	45	12	2 629	2 724	-	2 724
Aktywa ogółem	13 890	2 379	4 556	16 108	36 933	(15 334)	21 599
Zobowiązania finansowe	4 550	-	920	7 641	13 111	(5 946)	7 165
Pozostałe informacje dotyczące linii biznesowej							
Nakłady inwestycyjne	1 368	45	238	28	1 679	(11)	1 668

10. Linie biznesowe (Segmenty działalności) (kontynuacja)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku (przekształcone) lub na dzień 31 grudnia 2017 roku (przekształcone)	Dystrybucja	Sprzedaż	Wytwarzanie	Pozostałe	Razem	Wyłączenia i korekty konsolidacyjne	Działalność ogółem
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	4 253	5 287	894	100	10 534	-	10 534
Sprzedaż między liniami biznesowymi	47	29	254	473	803	(803)	-
Przychody linii biznesowej ogółem	4 300	5 316	1 148	573	11 337	(803)	10 534
EBITDA							
Amortyzacja	764	43	164	19	990	(17)	973
Odpisy aktualizujące wartość niefinansowych aktywów trwałych	-	4	(53)	26	(23)	-	(23)
Zysk lub strata z działalności operacyjnej	968	38	287	(93)	1 200	10	1 210
Przychody/ koszty finansowe netto	(115)	9	(60)	142	(24)	(208)	(232)
Udział w zysku/(stracie) jednostek wykazywanych metodą praw własności	-	-	-	-	-	24	24
Zysk lub strata brutto	853	47	227	49	1 176	(174)	1 002
Podatek dochodowy	(168)	(18)	(55)	29	(212)	(1)	(213)
Zysk lub strata netto	685	29	172	78	964	(175)	789
Aktywa i zobowiązania							
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	50	38	3	3 550	3 641	-	3 641
Aktywa ogółem	13 360	2 284	4 106	16 193	35 943	(14 887)	21 056
Zobowiązania finansowe	3 865	-	991	7 932	12 788	(5 083)	7 705
Pozostałe informacje dotyczące linii biznesowej							
Nakłady inwestycyjne	1 251	43	87	39	1 420	(18)	1 402

10. Linie biznesowe (Segmenty działalności) (kontynuacja)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku	Dystrybucja	Sprzedaż	Wytwarzanie	Pozostałe	Razem	Wyłączenia i korekty konsolidacyjne	Działalność ogółem
Przychody ze sprzedaży towarów, produktów i materiałów, w tym:	53	5 354	1 136	322	6 865	(766)	6 099
Energia elektryczna	48	5 510	857	-	6 415	(510)	5 905
Świadectwa pochodzenia energii	-	48	62	-	110	1	111
Gaz	-	129	-	-	129	(1)	128
Pozostałe towary, produkty i materiały	5	3	217	322	547	(256)	291
Podatek akcyzowy	-	(336)	-	-	(336)	-	(336)
Przychody ze sprzedaży usług, w tym:	3 975	175	120	307	4 577	(339)	4 238
Usługi dystrybucyjne i tranzytowe	3 859	-	31	-	3 890	(37)	3 853
Opłaty za przyłączanie odbiorców	42	-	-	-	42	-	42
Przychody z najmu	36	3	59	2	100	(17)	83
Pozostałe usługi	38	172	30	305	545	(285)	260
RAZEM	4 028	5 529	1 256	629	11 442	(1 105)	10 337
w tym:							
Przychody z towarów, produktów i materiałów przekazywanych lub usług świadczonych w sposób ciągły	3 907	5 303	888	-	10 098	(548)	9 550
Przychody z towarów, produktów i materiałów przekazywanych lub usług świadczonych w określonym momencie	121	226	368	629	1 344	(557)	787
W prezentowanych przychodach za rok 2018 szacowane przychody z tytułu realizacji umów wynoszą 244 mln zł.							
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku (przekształcone)	Dystrybucja	Sprzedaż	Wytwarzanie	Pozostałe	Razem	Wyłączenia i korekty konsolidacyjne	Działalność ogółem
Przychody ze sprzedaży towarów, produktów i materiałów, w tym:	71	5 103	1 041	372	6 587	(549)	6 038
Energia elektryczna	68	5 230	779	-	6 077	(261)	5 816
Świadectwa pochodzenia energii	-	1	27	-	28	-	28
Gaz	-	145	-	-	145	(1)	144
Pozostałe towary, produkty i materiały	3	5	235	372	615	(287)	328
Podatek akcyzowy	-	(278)	-	-	(278)	-	(278)
Przychody ze sprzedaży usług, w tym:	4 229	213	107	201	4 750	(254)	4 496
Usługi dystrybucyjne i tranzytowe	4 097	-	32	-	4 129	(33)	4 096
Opłaty za przyłączanie odbiorców	62	-	-	-	62	-	62
Przychody z najmu	34	2	53	1	90	(11)	79
Pozostałe usługi	36	211	22	200	469	(210)	259
RAZEM	4 300	5 316	1 148	573	11 337	(803)	10 534
w tym:							
Przychody z towarów, produktów i materiałów przekazywanych lub usług świadczonych w sposób ciągły	4 165	5 097	811	-	10 073	(295)	9 778
Przychody z towarów, produktów i materiałów przekazywanych lub usług świadczonych w określonym momencie	135	219	337	573	1 264	(508)	756

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z ZYSKÓW LUB STRAT

11. Przychody i koszty

11.1. Koszty działalności według rodzaju

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych i nieruchomości inwestycyjnych	967	973
Odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe, aktywa niematerialne oraz nieruchomości inwestycyjne (w tym poniesione zaliczki)	(266)	(34)
Zużycie materiałów i energii	772	687
Usługi obce	1 342	1 580
Podatki i opłaty	529	414
Koszty świadczeń pracowniczych	1 063	907
Odpis aktualizujący zapasy	-	-
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywa z tytułu umów	58	4
Pozostałe koszty rodzajowe	91	67
Zmiana stanu produktów	3	1
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki	(208)	(121)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	4 642	4 804
Razem koszty operacyjne	8 993	9 282
w tym:		
Koszt własny sprzedaży	8 284	8 615
Koszty sprzedaży	354	341
Koszty ogólnego zarządu	355	326

11.2. Koszty amortyzacji i odpisy aktualizujące niefinansowe aktywa trwałe ujęte w sprawozdaniu z zysków lub strat

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży:	643	893
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	870	860
Odpis aktualizujący rzeczowe aktywa trwałe	(266)	(60)
Amortyzacja aktywów niematerialnych	37	67
Odpis aktualizujący aktywa niematerialne	2	25
Amortyzacja nieruchomości inwestycyjnych	-	1
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży:	37	26
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	13	8
Amortyzacja aktywów niematerialnych	24	18
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:	21	20
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	6	6
Amortyzacja aktywów niematerialnych	16	13
Odpis aktualizujący aktywa niematerialne	-	1
Amortyzacja nieruchomości inwestycyjnych	1	-
Odpis aktualizujący nieruchomości inwestycyjne	(2)	-

11. Przychody i koszty (kontynuacja)

11.3. Koszty świadczeń pracowniczych

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Wynagrodzenia	759	679
Koszty ubezpieczeń społecznych	146	138
Świadczenia po okresie zatrudnienia oraz nagrody jubileuszowe	37	(38)
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych, w tym:	121	128
Taryfa energetyczna - koszty bieżące	12	11
ZFŚS - odpisy za bieżący rok obrotowy	26	34
Pracowniczy Program Emerytalny	41	39
Szkolenia pracownicze	9	9
Wydatki związane z BHP	6	7
Pozostałe	27	28
RAZEM	1 063	907

11.4. Pozostałe przychody operacyjne

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Otrzymane kary, grzywny, odszkodowania	38	34
Dotacje	18	23
Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość aktywów obrotowych	1	-
Rozwiązanie rezerw (np. sprawy sądowe)	21	45
Zwrot podatków	2	-
Przychody dotyczące nielegalnego poboru energii	15	9
Nieodpłatnie otrzymana infrastruktura	5	4
Pozostałe	4	3
RAZEM	104	118

11.5. Pozostałe koszty operacyjne

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Strata ze zbycia/ likwidacja rzeczowych aktywów trwałych/ aktywów niematerialnych	37	17
Koszty usuwania szkód losowych	27	54
Darowizny	11	13
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość aktywów obrotowych	-	1
Utworzenie rezerw	149	32
Odszkodowania	34	17
Koszty dotyczące nielegalnego poboru energii	3	4
Koszty postępowania spornego	7	7
Odpis wartości firmy	-	11
Pozostałe	4	4
RAZEM	272	160

11. Przychody i koszty (kontynuacja)**11.6. Przychody finansowe**

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Przychody z tytułu instrumentów finansowych, w tym:	67	80
Przychody odsetkowe	64	50
Aktualizacja wartości aktywów finansowych (w tym rozwiązanie odpisów aktualizujących)	3	17
Różnice kursowe	-	13
Zysk ze sprzedaży udziałów jednostek zależnych	-	6
Pozostałe przychody finansowe	2	2
RAZEM	69	88

11.7. Koszty finansowe

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Koszty z tytułu instrumentów finansowych, w tym:	354	289
Koszty odsetkowe	321	287
Aktualizacja wartości aktywów finansowych (w tym utworzenie odpisów aktualizujących)	23	2
Różnice kursowe	9	-
Strata ze zbycia inwestycji	1	-
Pozostałe koszty finansowe, w tym:	28	31
Odsetki aktuarialne i inne odsetki	21	23
Pozostałe	7	8
RAZEM	382	320

12. Podatek dochodowy**12.1. Obciążenia podatkowe**

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku przedstawiają się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Sprawozdanie z zysków lub strat		
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	(232)	(131)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	2	6
Odroczony podatek dochodowy	21	(88)
Obciążenie podatkowe wykazane w sprawozdaniu z zysków lub strat	(209)	(213)
Sprawozdanie z całkowitych dochodów		
Odroczony podatek dochodowy	11	14
Korzyść podatkowa wykazana w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	11	14

W zakresie podatku dochodowego Grupa co do zasady podlegała w roku 2018 przepisom ogólnym. Za wyjątkiem Podatkowej Grupy Kapitałowej Energa (patrz opis w nocie 12.4), nie wystąpiły inne przypadki, które różnicowałyby zasady określania obciążeń podatkowych w stosunku do przepisów ogólnych w tym zakresie.

Termin upływu prawa do rozliczenia straty podatkowej przez spółki Grupy Energa przypada najpóźniej na dzień 31 grudnia 2023 roku.

Łączna kwota różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostki zależne, w przypadku których nie ujęto zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego, na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi 3 410 mln zł.

12. Podatek dochodowy (kontynuacja)**12.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej**

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy przedstawia się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Zysk brutto przed opodatkowaniem	953	1 002
Obciążenie podatkowe według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(181)	(190)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	2	6
Obciążenie podatkowe od kosztów trwale niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	(21)	(26)
Obciążenie podatkowe od przychodów trwale niebędących podstawą do opodatkowania	5	5
Obciążenie podatkowe od udziału w zysku jednostek wykazywanych metodą praw własności	17	4
Straty podatkowe	(2)	(3)
Różnice przejściowe dla których nie utworzono aktywa na podatek odroczony	(29)	(9)
Obciążenie podatkowe według efektywnej stawki podatkowej w sprawozdaniu z zysków lub strat	(209)	(213)

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie obowiązujących przepisów podatkowych. Zastosowanie tych przepisów różnicuje zysk (stratę) podatkową od księgowego zysku (straty) netto, w związku z wyłączeniem przychodów niepodlegających opodatkowaniu i kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym. W latach 2018 oraz 2017 obowiązywała stawka 19%. Obecne przepisy nie zakładają zróżnicowania stawek podatkowych dla przyszłych okresów.

Rok podatkowy jak i okres, za który sporządzone jest niniejsze sprawozdanie finansowe pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

12.3. Odroczony podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	662	610
Od różnicy pomiędzy podatkową a księgową wartością rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych i zapasów	130	193
Od różnicy pomiędzy podatkową a księgową wartością aktywów i zobowiązań finansowych	99	82
Nieodpłatnie otrzymana infrastruktura energetyczna	17	64
Od rezerw na świadczenia po okresie zatrudnienia	66	61
Od rezerw na nagrody jubileuszowe	41	41
Od rezerw z tytułu obowiązku dotyczącego praw majątkowych	82	57
Od rezerw na rekultywację oraz koszty likwidacji rzeczowych aktywów trwałych	12	11
Od rezerw na zobowiązania z tytułu emisji gazów	30	9
Niewypłacone wynagrodzenia i świadczenia dla pracowników	4	4
Od pozostałych rezerw	90	42
Naliczone koszty	47	32
Straty podatkowe	34	4
Pozostałe	10	10
Kompensata	(349)	(285)
Aktywa z tytułu podatku odroczonego po uwzględnieniu kompensaty	313	325

12. Podatek dochodowy (kontynuacja)

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	942	881
Od różnicy pomiędzy podatkową a księgową wartością rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów niematerialnych	858	822
Naliczone przychody	35	29
Od różnicy pomiędzy podatkową a księgową wartością praw majątkowych pochodzenia energii	6	2
Od różnicy pomiędzy podatkową a księgową wartością aktywów i zobowiązań finansowych	35	25
Pozostałe	8	3
Kompensata	(349)	(285)
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego po uwzględnieniu kompensaty	593	596

Grupa nie ujęła w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od wartości nierozliczonych strat podatkowych poniesionych w latach 2012 - 2018 na łączną kwotę 26 mln zł.

Zmiany aktywów i rezerw z tytułu podatku odroczonego przedstawia poniższa tabela:

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Aktywa na odroczonego podatek dochodowy		
Na początek okresu sprawozdawczego	610	696
<i>Zwiększenia</i>		
ujęte w wyniku finansowym	197	18
ujęte w innych całkowitych dochodach	191	13
inne	3	5
<i>Zmniejszenia</i>		
ujęte w wyniku finansowym	(145)	(104)
ujęte w kapitale z tytułu wdrożenia MSSF 9 i MSSF 15	(99)	(104)
ujęte w kapitale z tytułu wdrożenia MSSF 9 i MSSF 15	(46)	-
Na koniec okresu sprawozdawczego	662	610
Kompensata	(349)	(285)
Aktywa na odroczonego podatek dochodowy na koniec okresu sprawozdawczego po uwzględnieniu kompensaty	313	325
Rezerwy na odroczonego podatek dochodowy		
Na początek okresu sprawozdawczego	881	893
<i>Zwiększenia</i>		
ujęte w wyniku finansowym	78	41
ujęte w wyniku finansowym	78	41
<i>Zmniejszenia</i>		
ujęte w wyniku finansowym	(17)	(53)
ujęte w wyniku finansowym	(7)	(44)
ujęte w innych całkowitych dochodach	(8)	(9)
inne	(2)	-
Na koniec okresu sprawozdawczego	942	881
Kompensata	(349)	(285)
Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy na koniec okresu sprawozdawczego po uwzględnieniu kompensaty	593	596

12. Podatek dochodowy (kontynuacja)

12.4. Podatkowa Grupa Kapitałowa ENERGA

W dniu 27 stycznia 2015 roku spółka Energa SA wraz z podmiotami powiązаныmi: Energa-Operator SA, Energa-Obrót SA, Energa Wytwarzanie SA, Energa Informatyka i Technologie Sp. z o.o., Energa Centrum Usług Wspólnych Sp. z o.o., RGK Sp. z o.o., ENSA PGK1 Sp. z o.o., ENSA PGK2 Sp. z o.o., ENSA PGK3 Sp. z o.o., ENSA PGK4 Sp. z o.o., ENSA PGK5 Sp. z o.o., ENSA PGK6 Sp. z o.o., ENSA PGK7 Sp. z o.o., ENSA PGK8 Sp. z o.o., EOB PGK1 Sp. z o.o. oraz EOB PGK2 Sp. z o.o. zawarła umowę podatkowej grupy kapitałowej pod nazwą PGK Energa. Umowa została zarejestrowana przez Naczelnika Pomorskiego Urzędu Skarbowego w dniu 27 lutego 2015 roku. Spółka Energa SA została wyznaczona jako spółka reprezentująca PGK Energa w zakresie obowiązków wynikających z ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz przepisów ustawy Ordynacja Podatkowa.

Data rozpoczęcia działalności PGK Energa był 1 maja 2015 roku. Umowa została zawarta na okres 3 lat podatkowych, tj. do 31 grudnia 2017 roku. Przedmiotem opodatkowania podatkiem dochodowym był osiągnięty w roku podatkowym dochód stanowiący nadwyżkę sumy dochodów wszystkich spółek tworzących grupę nad sumą ich strat.

W dniu 25 września 2017 roku spółka Energa SA wraz z podmiotami powiązаныmi: Energa-Operator SA, Energa-Obrót SA, Energa Wytwarzanie SA, Energa Informatyka i Technologie Sp. z o.o., Energa Centrum Usług Wspólnych Sp. z o.o., Energa-Operator Logistyka Sp. z o.o., Energa Oświetlenie Sp. z o.o., Enspirion Sp. z o.o., ENSA PGK1 Sp. z o.o. (od 12 października 2017 roku pod nazwą Energa Invest Sp. z o.o.), ENSA PGK3 Sp. z o.o. (od 27 października 2017 roku pod nazwą Energa Ochrona Sp. z o.o.), ENSA PGK8 Sp. z o.o., EOB PGK1 Sp. z o.o., EOB PGK2 Sp. z o.o. (od 13 grudnia 2017 roku pod nazwą Centrum Badawczo – Rozwojowe im. M. Faradaya Sp. z o.o.) zawarła umowę podatkowej grupy kapitałowej pod nazwą PGK Energa 2018. Umowa została zarejestrowana przez Naczelnika Pomorskiego Urzędu Skarbowego w dniu 26 października 2017 roku. Spółka Energa SA została wyznaczona jako spółka reprezentująca PGK Energa 2018 w zakresie obowiązków wynikających z ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz przepisów ustawy Ordynacja Podatkowa.

Data rozpoczęcia działalności PGK Energa 2018 był 1 stycznia 2018 roku. Umowa została zawarta na okres 3 lat podatkowych, tj. do 31 grudnia 2020 roku. Przedmiotem opodatkowania PGK podatkiem dochodowym jest suma dochodów z dwóch źródeł przychodów tj. dochodu osiągniętego z zysków kapitałowych oraz dochodu osiągniętego z innych przychodów. Dochodem ze źródła przychodów jest nadwyżka sumy dochodów wszystkich spółek tworzących PGK uzyskanych z danego źródła przychodów nad sumą ich strat poniesionych z tego źródła przychodów.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

13. Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty własne	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto							
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	98	13 037	6 267	312	885	859	21 458
Zakup bezpośredni	-	-	2	1	-	1 600	1 603
Rozliczenie rzeczowych aktywów trwałych w budowie	3	973	499	33	88	(1 596)	-
Sprzedaż, zbycie	-	(3)	(3)	(7)	(17)	-	(30)
Likwidacja	-	(72)	(28)	(1)	(3)	(7)	(111)
Nieodpłatne otrzymanie	-	9	-	-	-	-	9
Przemieszczenia między grupami	-	(2)	2	-	(1)	-	(1)
Skapitalizowane koszty finansowania	-	-	-	-	-	13	13
Rezerwa na rekultywację oraz koszty likwidacji	-	4	1	-	-	-	5
Pozostałe zmiany wartości	-	1	(1)	1	(1)	(2)	(2)
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	101	13 947	6 739	339	951	867	22 944
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) oraz odpisy aktualizujące							
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	-	(4 838)	(2 476)	(222)	(521)	(30)	(8 087)
Amortyzacja za okres	-	(475)	(298)	(26)	(90)	-	(889)
Utworzenie odpisów aktualizujących	-	(1)	-	-	-	(5)	(6)
Pozostałe zwiększenia odpisów aktualizujących	-	(4)	-	-	-	-	(4)
Rozwiązanie odpisów aktualizujących	-	108	164	-	-	-	272
Pozostałe zmniejszenia odpisów aktualizujących	-	2	3	-	-	-	5
Sprzedaż, zbycie	-	2	3	6	17	-	28
Likwidacja	-	43	24	1	3	-	71
Przemieszczenia między grupami	-	1	(1)	-	1	-	1
Pozostałe zmiany wartości	-	(1)	(1)	1	1	-	-
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	-	(5 163)	(2 582)	(240)	(589)	(35)	(8 609)
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	98	8 199	3 791	90	364	829	13 371
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2018 roku	101	8 784	4 157	99	362	832	14 335

13. Rzeczowe aktywa trwałe (kontynuacja)

	Grunty własne	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto							
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	157	12 328	5 863	294	829	1 063	20 534
Zakup bezpośredni	-	-	1	5	-	1 315	1 321
Rozliczenie rzeczowych aktywów trwałych w budowie	3	737	448	21	68	(1 277)	-
Sprzedaż, zbycie	(3)	(10)	(13)	(6)	(6)	-	(38)
Likwidacja	-	(34)	(27)	(2)	(5)	(133)	(201)
Nieodpłatne otrzymanie	-	10	-	-	-	-	10
Przemieszczenia między grupami	-	5	(4)	-	(1)	-	-
Sprzedaż jednostki zależnej	(59)	(4)	(1)	-	-	(110)	(174)
Rezerwa na rekultywację oraz koszty likwidacji	-	5	-	-	-	-	5
Pozostałe zmiany wartości	-	-	-	-	-	1	1
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	98	13 037	6 267	312	885	859	21 458
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) oraz odpisy aktualizujące							
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	-	(4 420)	(2 255)	(203)	(443)	(160)	(7 481)
Amortyzacja za okres	-	(460)	(299)	(27)	(88)	-	(874)
Utworzenie odpisów aktualizujących	-	(30)	(45)	-	-	(4)	(79)
Pozostałe zwiększenia odpisów aktualizujących	-	-	(1)	-	-	-	(1)
Rozwiązanie odpisów aktualizujących	-	44	89	-	-	6	139
Pozostałe zmniejszenia odpisów aktualizujących	-	2	-	-	-	128	130
Sprzedaż, zbycie	-	6	12	6	5	-	29
Likwidacja	-	20	23	2	5	-	50
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	-	(4 838)	(2 476)	(222)	(521)	(30)	(8 087)
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2017 roku	157	7 908	3 608	91	386	903	13 053
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	98	8 199	3 791	90	364	829	13 371

13. Rzeczowe aktywa trwałe (kontynuacja)**Testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości firmy**

W IV kwartale 2018 roku dokonano oceny wystąpienia wewnętrznych i zewnętrznych przesłanek utraty wartości odzyskiwalnej posiadanych rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości firmy. W związku z wystąpieniem w IV kwartale 2018 roku zmian w otoczeniu rynkowym, w szczególności rozstrzygnięcia aukcji rynku mocy na lata 2021-2023 i wynikającej z tego aktualizacji prognoz ścieżek cenowych, stwierdzono pojawienie się przesłanek mogących skutkować zmianą wartości odzyskiwalnej rzeczowych aktywów trwałych spółek Grupy i przeprowadzono testy na utratę wartości.

Testy na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”) przeprowadzono wykorzystując metodę dochodową, wyznaczając wartość użytkową w oparciu o zdyskontowaną wartość szacowanych przepływów z działalności operacyjnej z uwzględnieniem m.in. następujących założeń:

- przyjęto prognozy cen energii elektrycznej, węgla kamiennego, uprawnień do emisji CO₂ oraz cen świadectw pochodzenia energii dla rynku polskiego na podstawie raportu przygotowanego dla Grupy przez niezależny podmiot; prognoza została przygotowana w perspektywie do 2065 roku,
- przyjęcie ilości darmowych uprawnień do emisji CO₂ na lata 2015-2021 zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 31 marca 2014 roku (poz. 439) oraz 8 kwietnia 2014 roku (poz. 472),
- przyjęcie nakładów na poziomach zapewniających utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym, w tym nakładów na dostosowanie poziomów emisji przemysłowych do wymogów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 roku, w sprawie emisji przemysłowych oraz decyzji wykonawczej Komisji UE 2017/1442 w sprawie konkluzji najlepszych dostępnych technik (BAT) opublikowanej dnia 17 sierpnia 2017 roku,
- utrzymanie wsparcia dla produkcji z istniejących odnawialnych źródeł energii zgodnie z Ustawą z dnia 20 lutego 2015 roku o odnawialnych źródłach energii wraz z jej późniejszymi zmianami (Dz.U. 2017 nr 0, poz. 1148),
- utrzymanie Operacyjnej Rezerwy Mocy w okresie do roku 2020 oraz uzyskanie wsparcia w ramach Rynku Mocy od roku 2021,
- przyjęcie długości prognozy poszczególnych CGU w taki sposób, aby przepływ służący kalkulacji wartości rezydualnej był jak najbardziej zbliżony do spodziewanych przepływów w latach kolejnych.

Farmy wiatrowe („CGU Karcino, CGU Karścino, CGU Bystra, CGU Myśliń, CGU Parsówek”)

Testy na utratę wartości farm wiatrowych zostały przeprowadzone na dzień 31 maja oraz 31 grudnia 2018 roku. Testy zostały przeprowadzone dla pozostałego okresu użyteczności, który został ustalony jako 25 lat liczone od momentu oddania farmy do użytkowania. Standardowy okres 5 lat projekcji został wydłużony do pełnego okresu pozostałej użyteczności farm, pozwalając na bardziej rzetelną wycenę jednostek, których całkowity okres użytkowania jest określony i przewidywalny. Kalkulacje do ustalenia wartości użytkowej obejmują okres od grudnia 2018 do ostatniego roku funkcjonowania farmy, tj. w zależności od CGU między rokiem 2034 a 2040. Stopy dyskontowe ustalone w oparciu o wysokość średnioważonego kosztu kapitału (WACC) przed opodatkowaniem przyjęte do kalkulacji z grudnia zawierały się w przedziale 8,61% - 9,04% (średnio 8,83% po opodatkowaniu).

W oparciu o wyniki testów przeprowadzonych II kwartale 2018 stwierdzono konieczność odwrócenia odpisów aktualizujących wartości farm wiatrowych na kwotę 116,6 mln zł (głównie na urządzenia techniczne i maszyny). Wartość odzyskiwalna została ustalona na poziomie 664,4 mln zł.

W oparciu o wyniki testów przeprowadzonych IV kwartale 2018 ustalono wartość odzyskiwalną na poziomie 903,2 mln zł, a w konsekwencji odwrócono odpisy ujęte we wcześniejszych okresach w kwocie 138,7 mln zł (głównie na urządzenia techniczne i maszyny).

Farmy fotowoltaiczne („CGU PV Delta, PV Czernikowo”)

Testy na utratę wartości farm fotowoltaicznych, zostały przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2018 roku. Testy zostały przeprowadzone dla pozostałego okresu użyteczności, który został ustalony jako 25 lat liczone od momentu oddania farmy do użytkowania. Standardowy okres 5 lat projekcji został wydłużony do pełnego okresu pozostałej użyteczności farm, pozwalając na bardziej rzetelną wycenę jednostek, których całkowity okres użytkowania jest określony i przewidywalny. Kalkulacje do ustalenia wartości użytkowej obejmują okres od grudnia 2018 do grudnia 2039. Stopy dyskontowe ustalone w oparciu o wysokość średnioważonego kosztu kapitału (WACC) przed opodatkowaniem przyjęte do kalkulacji zawierały się w przedziale 8,14% - 8,92% (średnio 8,53% po opodatkowaniu).

W oparciu o przeprowadzone testy na utratę wartości stwierdzono konieczność odwrócenia odpisów z tytułu utraty wartości farm fotowoltaicznych w wysokości 6,7 mln zł (głównie na urządzenia techniczne i maszyny). Wartość odzyskiwalna została ustalona na poziomie 18,5 mln zł.

Elektrociepłownia Elbląg wraz z instalacją BB20 („CGU EC Elbląg”)

Test na trwałą utratę wartości CGU EC Elbląg (w tym instalacji BB20) przeprowadzono na 31 grudnia 2018 roku. Kalkulacje do ustalenia wartości użytkowej zostały przeprowadzone w oparciu o projekcje finansowe dla okresu grudzień 2018 – grudzień 2031 roku oraz wartość rezydualną. Standardowy okres 5 lat projekcji został wydłużony do 2031 roku, ze względu na występowanie w tym okresie wsparcia w postaci zielonych certyfikatów dla jednostki BB20 oraz ponoszenia istotnych nakładów remontowych. Rok 2031 jest pierwszym reprezentatywnym okresem, na podstawie którego można kalkulować wartość rezydualną. Stopa dyskontowa została ustalona w oparciu o wysokość średnioważonego kosztu kapitału (WACC) przed opodatkowaniem przyjęta do kalkulacji w grudniu wyniosła 7,85% (6,84% po opodatkowaniu). Przy ekstrapolacji prognoz przepływów po roku 2031 zastosowano stopę wzrostu wynoszącą 2,0%, co nie przewyższa średnich długoterminowych stóp wzrostu inflacji w Polsce.

W oparciu o wyniki przeprowadzonego testu nie stwierdzono konieczności utworzenia odpisu aktualizującego wartość CGU EC Elbląg.

13. Rzeczowe aktywa trwałe (kontynuacja)**Elektrociepłownia Kalisz („CGU EC Kalisz”)**

Test na trwałą utratę wartości CGU EC Kalisz przeprowadzono na dzień 31 grudnia 2018 roku. Kalkulacje do ustalenia wartości użytkowej zostały przeprowadzone w oparciu o projekcje finansowe dla okresu grudzień 2018 – grudzień 2023 roku oraz wartość rezydualną. Stopa dyskontowa została ustalona w oparciu o wysokość średnioważonego kosztu kapitału (WACC) przed opodatkowaniem przyjęta do kalkulacji wyniosła 8,23% (6,84% po opodatkowaniu). Stopa wzrostu zastosowana do ekstrapolacji prognoz przepływów pieniężnych wykraczających poza szczegółowy okres objęty planowaniem została przyjęta na poziomie 2,0%, co nie przewyższa średnich długoterminowych stóp wzrostu inflacji w Polsce.

W oparciu o wyniki przeprowadzonego testu nie stwierdzono konieczności utworzenia odpisu aktualizującego wartość CGU EC Kalisz.

Elektrownia B w Ostrołęce („CGU Ostrołęka B”)

Test na trwałą utratę wartości CGU Ostrołęka B przeprowadzono na dzień 31 grudnia 2018 roku. Kalkulacje do ustalenia wartości użytkowej zostały przeprowadzone w oparciu o projekcje finansowe dla okresu grudzień 2018 – grudzień 2026 oraz wartość rezydualną (okres projekcji wydłużono z uwagi na czynniki zniekształcające reprezentatywność, w tym zakończenie pracy w wymuszeniu oraz zakończenie okresu uzyskiwania wsparcia w ramach 5-letniego kontraktu na rynku mocy jako jednostka modernizowana). Do kalkulacji wartości użytkowej CGU Ostrołęka B:

- do roku 2025 przyjęto stopę dyskontową ustaloną w oparciu o wysokość średnioważonego kosztu kapitału (WACC) na poziomie 7,66% (7,30% po opodatkowaniu);

- od roku 2026 oraz dla okresu rezydualnego, w związku z niepewnością w zakresie możliwego do uzyskania wsparcia z Rynku Mocy, przy kalkulacji WACC przyjęto dodatkową premię za ryzyko regulacyjne na poziomie 5%. Uwzględniając ten czynnik od roku 2026 przejęto stopę dyskontową w wysokości średnioważonego kosztu kapitału (WACC) na poziomie 10,49% przed opodatkowaniem (10,12% po opodatkowaniu).

Stopa wzrostu zastosowana do ekstrapolacji prognoz przepływów pieniężnych wykraczających poza szczegółowy okres objęty planowaniem została przyjęta na poziomie 2,0%, co nie przewyższa średnich długoterminowych stóp wzrostu inflacji w Polsce. W oparciu o wyniki testu przeprowadzonego w IV kwartale 2018 roku ustalono wartość odzyskiwalną na poziomie 772 mln zł, a w konsekwencji odwrócono odpis ujęty we wcześniejszych okresach w kwocie 10 mln zł (głównie na urządzenia techniczne i maszyny).

Analiza wrażliwości

Poniżej przedstawiono szacowany wpływ zmiany wybranych parametrów na łączną wycenę wskazanych powyżej aktywów. Przeprowadzone analizy wrażliwości wskazują, iż czynnikami wpływającym w największym stopniu na szacunek wartości użytkowej powyższych CGU są ceny energii elektrycznej, stopy dyskontowe, ceny EUA oraz ceny węgla. Ich zmiana mogłaby skutkować koniecznością dokonania lub odwrócenia odpisów aktualizujących o łącznej wskazanej poniżej wartości.

Analiza wrażliwości uwzględniła zmianę czynników w całym okresie prognozy.

Parametr	Wartość i kierunek zmiany	Wpływ na łączną wartość z wyceny testowanych CGU [mln PLN]		Zmiana wartości odpisu / odwrócenia odpisu [mln PLN]
		Zwiększenie wartości	Zmniejszenie wartości	
Ceny energii elektrycznej	[+ 1%]	138,7		93,2
	[- 1%]		(140,1)	(122,1)
Stopy dyskontowe	[+ 0,5 p.p.]		(106,4)	(47,5)
	[- 0,5 p.p.]	121,2		53,2
Ceny EUA	[+ 1%]		(51,9)	(48,6)
	[- 1%]	51,9		48,6
Ceny węgla	[+ 1%]		(50,8)	(47,2)
	[- 1%]	50,8		47,2

W przypadku zmian uwarunkowań rynkowych istnieje ryzyko, iż wyniki testów mogą się w przyszłości zmienić.

14. Aktywa niematerialne

	Oprogramowanie, licencje i patenty	Prawo wieczystego użytkowania gruntów	Inne aktywa niematerialne	Aktywa niematerialne nieoddane do użytkowania	Razem
Wartość brutto					
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	748	88	71	81	988
Zakup bezpośredni	12	-	-	40	52
Rozliczenie aktywów niematerialnych nieoddanych do użytkowania	34	-	3	(37)	-
Sprzedaż, zbycie	(3)	-	-	-	(3)
Likwidacja	(10)	-	-	-	(10)
Pozostałe zmiany wartości	-	1	-	(2)	(1)
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	781	89	74	82	1 026
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) oraz odpisy aktualizujące					
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	(569)	(25)	(31)	(25)	(650)
Amortyzacja za okres	(64)	(3)	(10)	-	(77)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(2)	-	-	-	(2)
Sprzedaż, zbycie	2	-	-	-	2
Likwidacja	8	-	-	-	8
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	(625)	(28)	(41)	(25)	(719)
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	179	63	40	56	338
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2018 roku	156	61	33	57	307

14. Aktywa niematerialne (kontynuacja)

	Oprogramowanie, licencje i patenty	Prawo wieczystego użytkowania gruntów	Inne aktywa niematerialne	Aktywa niematerialne nieoddane do użytkowania	Razem
Wartość brutto					
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	705	87	56	62	910
Zakup bezpośredni	1	-	-	80	81
Rozliczenie aktywów niematerialnych nieoddanych do użytkowania	45	1	15	(61)	-
Sprzedaż, zbycie	(1)	-	-	-	(1)
Likwidacja	(2)	-	-	-	(2)
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	748	88	71	81	988
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) oraz odpisy aktualizujące					
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	(483)	(23)	(21)	-	(527)
Amortyzacja za okres	(87)	(2)	(9)	-	(98)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	-	-	(1)	(25)	(26)
Likwidacja	1	-	-	-	1
Przemieszczenia między grupami	1	-	(1)	-	-
Pozostałe zmiany wartości	(1)	-	1	-	-
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	(569)	(25)	(31)	(25)	(650)
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2017 roku	222	64	35	62	383
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	179	63	40	56	338

15. Wartość firmy

W bieżącym okresie sprawozdawczym nie stwierdzono konieczności odpisu wartości firmy.

W poprzednim okresie sprawozdawczym, w oparciu o wyniki testów przeprowadzonych na CGU Myślino w III kwartale 2017 roku, stwierdzono konieczność odpisu całej kwoty wartości firmy powstałej w wyniku nabycia projektu farmy wiatrowej w 2012 roku w wysokości 11 mln zł.

16. Inwestycje we wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności

Podstawowe informacje dotyczące inwestycji we wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone przedstawione zostały w nocie 2.2.

Inwestycje wyceniane metodą praw własności	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o.	642	533
Elektrownia Ostrołęka SA	262	103
Polimex-Mostostal S.A.	109	92
ElektroMobility Poland S.A.	16	-
Razem	1 029	728

Poniżej przedstawiono skrócone informacje finansowe spółek wycenianych metodą praw własności oraz uzgodnienie informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w spółkach ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy. Dane dotyczące spółki Polimex-Mostostal S.A. prezentowane są odpowiednio za okresy zakończone 30 listopada 2018 roku oraz 30 listopada 2017 roku lub wg stanu na dzień 30 listopada 2018 roku oraz wg stanu na dzień 30 listopada 2017 roku; dane za cały rok nie są dostępne. W przypadku spółki ElektroMobility Poland S.A. dane dotyczące skróconego sprawozdania z całkowitych dochodów obejmują okres od 19 października 2016 roku do 30 września 2018 roku, w przypadku danych bilansowych wg stanu na dzień 30 września 2018 roku.

Skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów	Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o.	Elektrownia Ostrołęka SA	Polimex- Mostostal S.A.	ElektroMobility Poland S.A.
	Za okres zakończony 31 grudnia 2018			
Przychody	9 371	-	1 519	-
Amortyzacja	-	-	24	-
Przychody odsetkowe	-	1	5	-
Koszty odsetkowe	-	-	26	-
(Strata)/zysk brutto z działalności kontynuowanej	625	(5)	73	(8)
Podatek dochodowy	132	-	1	-
(Strata)/zysk netto z działalności kontynuowanej	493	(5)	72	(8)
Zysk netto z działalności zaniechanej	-	-	-	-
Pozostałe całkowite dochody	6	-	1	-
Razem całkowite dochody	499	(5)	73	(8)
Dywidendy przekazane	-	-	-	-

Skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów	Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o.	Elektrownia Ostrołęka SA	Polimex- Mostostal S.A.	ElektroMobility Poland S.A.
	Za okres zakończony 31 grudnia 2017			
Przychody	8 346	0	2 069	-
Amortyzacja	1 717	0	26	-
Przychody odsetkowe	20	0	9	-
Koszty odsetkowe	150	0	24	-
(Strata)/zysk brutto z działalności kontynuowanej	153	(2)	88	-
Podatek dochodowy	67	-	23	-
(Strata)/zysk netto z działalności kontynuowanej	86	(2)	65	-
Zysk netto z działalności zaniechanej	-	-	-	-
Pozostałe całkowite dochody	5	-	(3)	-
Razem całkowite dochody	91	(2)	62	-
Dywidendy przekazane	-	-	-	-

16. Inwestycje we wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności
(kontynuacja)

Skrócony bilans	Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o.	Elektrownia Ostrołęka SA	Polimex- Mostostal S.A.	ElektroMobility Poland S.A.	Stan na 31 grudnia 2018				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	583	57	396	20					
Inne aktywa obrotowe (wyłączając środki pieniężne)	2 176	38	826	1					
Aktywa obrotowe razem	2 759	95	1 222	21					
Aktywa trwałe	9 528	473	713	3					
Zobowiązania finansowe (wyłączając zobowiązania handlowe)	175	21	22	1					
Inne zobowiązania krótkoterminowe (włączając zobowiązania handlowe)	3 504	3	818	1					
Zobowiązania krótkoterminowe razem	3 679	24	840	2					
Zobowiązania finansowe	2 316	21	388	-					
Pozostałe zobowiązania	2 119	-	150	-					
Zobowiązania długoterminowe razem	4 435	21	538	-					
Aktywa netto	4 173	523	557	22					

Skrócony bilans	Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o.	Elektrownia Ostrołęka SA	Polimex- Mostostal S.A.	ElektroMobility Poland S.A.	Stan na 31 grudnia 2017				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	788	21	563	-					
Inne aktywa obrotowe (wyłączając środki pieniężne)	1 088	5	1 023	-					
Aktywa obrotowe razem	1 876	26	1 586	-					
Aktywa trwałe	9 074	214	654	-					
Zobowiązania finansowe (wyłączając zobowiązania handlowe)	151	33	25	-					
Inne zobowiązania krótkoterminowe (włączając zobowiązania handlowe)	3 258	-	949	-					
Zobowiązania krótkoterminowe razem	3 409	33	974	-					
Zobowiązania finansowe	2 280	-	400	-					
Pozostałe zobowiązania	1 887	1	410	-					
Zobowiązania długoterminowe razem	4 167	1	810	-					
Aktywa netto	3 374	206	456	-					

Skrócone informacje finansowe	Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o.	Elektrownia Ostrołęka SA	Polimex- Mostostal S.A.	ElektroMobility Poland S.A.	2018				
Aktywa netto wspólnego przedsięwzięcia/spółki stowarzyszonej na początek okresu	3 374	206	456	-					
Zysk/(strata) netto za okres	493	(5)	72	(8)					
Pozostałe całkowite dochody	6	-	1	-					
Podwyższenie kapitału przez inwestorów	300	322	-	30					
Pozostałe różnice	-	-	28	-					
Aktywa netto wspólnego przedsięwzięcia/spółki stowarzyszonej na koniec okresu	4 173	523	557	22					
Procentowy udział Grupy w udziałach wspólnego przedsięwzięcia/spółki stowarzyszonej	15,32%	50,00%	16,48%	25,00%					
Udział we wspólnym przedsięwzięciu/spółce stowarzyszonej	640	262	92	6					
Wartość firmy	1	-	17	-					
Pozostałe różnice	1	-	-	10					
Wartość bilansowa udziałów	642	262	109	16					

16. Inwestycje we wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności (kontynuacja)

Skrócone informacje finansowe	Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o.	Elektrownia Ostrołęka SA	Polimex- Mostostal S.A.	ElektroMobility Poland S.A.
	2017			
Aktywa netto wspólnego przedsięwzięcia/spółki stowarzyszonej na początek okresu	2 326	189	394	-
Zysk/(strata) netto za okres	86	(2)	65	-
Pozostałe całkowite dochody	5	-	(3)	-
Podwyższenie kapitału przez inwestorów	944	19	-	-
Pozostałe różnice	13	-	-	-
Aktywa netto wspólnego przedsięwzięcia/spółki stowarzyszonej na koniec okresu	3 374	206	456	-
Procentowy udział Grupy w udziałach wspólnego przedsięwzięcia/spółki stowarzyszonej	15,76%	50,00%	16,48%	0,00%
Udział we wspólnym przedsięwzięciu/spółce stowarzyszonej	532	103	75	-
Wartość firmy	1	-	17	-
Pozostałe różnice	-	-	-	-
Wartość bilansowa udziałów	533	103	92	-

Płatność dywidendy udziałowcom PGG jest ograniczona umową programową emisji obligacji („Umowa”) zawartą pomiędzy PGG a obligatariuszami. Umowa oraz warunki emisji obligacji partycypacyjnych umożliwiają wypłatę dywidendy, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- za okres rozrachunkowy, za który zostanie wypłacona dywidenda, nastąpi zapłata raty wykupu cash sweep (cash sweep może nastąpić od 2019 roku i stanowić będzie łącznie 60% nadwyżki przepływów pieniężnych za poprzedni rok obrotowy),
- nie wystąpią naruszenia określonych wskaźników finansowych,
- płatność nie spowoduje naruszenia określonych prognozowanych wskaźników finansowych oraz
- dywidenda zostanie wypłacona wspólnikom oraz posiadaczom obligacji partycypacyjnych w proporcjach odpowiadających ich zaangażowaniu w finansowanie PGG.

W przypadku płatności dywidendy akcjonariuszom Polimex Mostostal S.A., Elektrownia Ostrołęka S.A. oraz ElectroMobility Poland SA nie występują szczegółowe uwarunkowania dotyczące jej ograniczenia.

17. Zapasy

	31 grudnia 2018			31 grudnia 2017		
	Koszt historyczny	Odpis aktualizujący	Wartość netto	Koszt historyczny	Odpis aktualizujący	Wartość netto
Prawa pochodzenia energii	420	-	420	198	-	198
Materiały	103	(1)	102	78	(1)	77
Prawa do emisji CO ₂	130	-	130	40	-	40
Półprodukty i produkcja w toku	-	-	-	9	-	9
Towary	35	-	35	28	-	28
RAZEM	688	(1)	687	353	(1)	352

Spółki Grupy tworzą odpisy aktualizujące wartość zapasów kierując się utratą ich przydatności ekonomicznej ustalonej na podstawie wiekowania i rotacji do wysokości możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

18. Prawa do emisji CO₂

Ilości emisji oraz przyznanych darmowych uprawnień do emisji gazów cieplarnianych przedstawia poniższa tabela:

Uprawnienia do emisji CO ₂	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
	(tys. ton)	
Emisja CO₂ wszystkich instalacji (tys. ton), w tym:	2 640	2 650
Liczba przyznanych darmowych uprawnień do emisji	666	831
Liczba odpłatnych uprawnień do emisji	1 974	1 819
Koszt obowiązku umorzenia uprawnień do emisji CO₂ (mln zł)	164	49

19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych wynegocjowanych z bankami, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do trzech miesięcy, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych w drodze indywidualnych negocjacji z bankami stóp procentowych.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazywane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Środki pieniężne w banku i w kasie	1 621	2 187
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy	1 103	1 454
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	2 724	3 641
Niezrealizowane różnice kursowe i odsetki	2	2
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazanych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	2 726	3 643
<i>w tym środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania</i>	68	31

20. Pozostałe aktywa**20.1. Pozostałe aktywa długoterminowe**

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe kosztów	74	61
Nieruchomości inwestycyjne	34	32
Zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe w budowie oraz aktywa niematerialne	3	7
Należności długoterminowe	7	7
RAZEM	118	107

20.2. Pozostałe aktywa krótkoterminowe

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Należności z tytułu naliczonego VAT	77	106
Zaliczki na dostawy	23	12
Koszty rozliczane w czasie	79	57
Pozostałe należności z tytułu podatków	7	-
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami ZFŚS	-	1
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	2	-
RAZEM	188	176

21. Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały**21.1. Kapitał podstawowy**

Kapitał zakładowy Energa SA wynosi na dzień 31 grudnia 2018 roku 4 522 mln zł i dzieli się na akcje zgodnie z poniższą specyfikacją:

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Akcje na okaziciela serii AA o wartości nominalnej 10,92 PLN każda	269 139 114	269 139 114
Akcje imienne serii BB o wartości nominalnej 10,92 PLN każda	144 928 000	144 928 000
Łączna ilość akcji	414 067 114	414 067 114

21. Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały (kontynuacja)**21.2. Akcjonariusze o znaczącym udziale**

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Skarb Państwa		
udział w kapitale	51,52%	51,52%
udział w prawach głosu	64,09%	64,09%
Pozostali akcjonariusze		
udział w kapitale	48,48%	48,48%
udział w prawach głosu	35,91%	35,91%

21.3. Prawa akcjonariuszy

Na dzień kończący okres sprawozdawczy Skarb Państwa posiada 213 326 317 akcji Spółki stanowiących 51,52% jej kapitału zakładowego, uprawniających do wykonywania 358 254 317 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowi 64,09% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu (w tym 144 928 000 akcji imiennych serii BB uprzywilejowanych co do prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu w ten sposób, że jedna akcja serii BB daje prawo do dwóch głosów na Walnym Zgromadzeniu).

Zgodnie ze statutem jednostki dominującej aktualnym na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego, członków Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Walne Zgromadzenie, przy czym Skarbowi Państwa przysługuje uprawnienie osobiste do powoływania i odwoływania członków Rady Nadzorczej, tak aby Skarb Państwa posiadał w takiej Radzie Nadzorczej bezwzględną większość głosów. Uprawnienie, o którym mowa powyżej, wygasa z dniem, w którym udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym jest mniejszy niż 20%.

21.4. Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy powstał w efekcie obniżenia kapitału zakładowego jednostki dominującej dokonanego w związku ze scaleniem akcji jednostki dominującej w roku 2013 oraz w wyniku podziału zysku netto jednostki dominującej za rok 2015. Kapitał rezerwowy może zostać wykorzystany jedynie na pokrycie przyszłych strat lub na podwyższenie kapitału zakładowego jednostki dominującej.

21.5. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy został utworzony z odpisów z zysku wygenerowanego przez jednostkę dominującą w poprzednich okresach sprawozdawczych.

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych spółki akcyjne są obowiązane utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu spółki, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego jednostki. O użyciu kapitału zapasowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie, jednakże część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

21.6. Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających wynika z wyceny transakcji walutowej zamiany stóp procentowych CCIRS zawartych w celu zabezpieczenia ryzyka walutowego związanego z: euroobligacjami wyemitowanymi przez spółkę zależną Energa Finance AB (publ), a także obligacjami hybrydowymi, których emisji dokonała Energa SA oraz transakcji zamiany stóp procentowych IRS zawartych w celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej związanego z wykorzystanym finansowaniem zewnętrznym (patrz opis w nocie 28.6).

21.7. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zyski zatrzymane Grupy obejmują kwoty, które nie podlegają podziałowi, to znaczy nie mogą zostać wypłacone w formie dywidendy przez jednostkę dominującą. Dotyczy to w szczególności zysków zatrzymanych spółek zależnych (z uwzględnieniem korekt konsolidacyjnych), korekt wynikających z przekształcenia sprawozdania finansowego jednostki dominującej z Ustawy o rachunkowości na MSSF UE oraz odnoszonych na inne całkowite dochody zysków i strat aktuarialnych z wyceny rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia.

21.8. Udziały niekontrolujące

Na dzień 31 grudnia 2018 roku kapitały własne przypisane udziałowcom niekontrolującym dotyczą akcjonariuszy mniejszościowych spółek segmentu wytwarzanie, w szczególności spółki Energa Elektrownie Ostrołęka SA.

22. Zysk przypadający na jedną akcję

W jednostce dominującej nie wystąpiły instrumenty rozwadniające, w związku z czym rozwodniony zysk netto na akcję jest równy zyskowi podstawowemu. Poniżej przedstawiono dane, które posłużyły do kalkulacji zysku przypadającego na jedną akcję.

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Zysk lub strata netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	739	773
Zysk lub strata netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej	739	773
Liczba akcji w mln na koniec okresu sprawozdawczego	414	414
Liczba akcji w mln zastosowana do obliczenia zysku na jedną akcję	414	414
Zysk lub strata na jedną akcję (zwykły i rozwodniony) (w złotych)	1,79	1,87

23. Dywidendy

W dniu 27 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o podziale zysku za rok 2017, który w całości został przeznaczony na kapitał zapasowy.

W dniu 26 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o podziale zysku za rok 2016, z czego na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy Spółki przeznaczono kwotę 79 mln zł, co daje 0,19 zł na jedną akcję. Dywidenda została wypłacona w całości, z czego 28 mln zł przypadło na akcje uprzywilejowane co do głosu.

Do dnia zatwierdzenia do publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, nie została przyjęta propozycja podziału zysku wypracowanego w roku 2018.

24. Rezerwy**24.1. Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników**

Grupa dokonuje wyceny rezerw na świadczenia na rzecz pracowników po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe (patrz opis w notce 9.16) przy zastosowaniu metod aktuarialnych.

Kwoty rezerw na świadczenia na rzecz pracowników oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany ich stanu przedstawiono w poniższych tabelach.

	Świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	Taryfa energetyczna	Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	Nagrody jubileuszowe	RAZEM
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	123	167	29	215	534
Koszty bieżącego zatrudnienia	5	3	1	9	18
Koszty przeszłego zatrudnienia	-	7	2	(1)	8
Zyski i straty aktuarialne, w tym powstałe na skutek zmiany założeń:	6	11	(1)	11	27
finansowych	2	7	(1)	2	10
demograficznych	3	1	1	8	13
pozostałych	1	3	(1)	1	4
Wyplacone świadczenia	(6)	(8)	(1)	(23)	(38)
Koszty odsetek	4	6	1	7	18
Na dzień 31 grudnia 2018 roku, w tym:	132	186	31	218	567
Krótkoterminowe	11	10	1	22	44
Długoterminowe	121	176	30	196	523

	Świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	Taryfa energetyczna	Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	Nagrody jubileuszowe	Restrukturyzacja	RAZEM
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	118	166	69	213	1	567
Koszty bieżącego zatrudnienia	5	3	2	12	-	22
Koszty przeszłego zatrudnienia	(5)	(2)	(57)	(6)	-	(70)
Zyski i straty aktuarialne, w tym powstałe na skutek zmiany założeń:	5	5	15	10	-	35
finansowych	(1)	(4)	9	(1)	-	3
demograficznych	5	5	2	10	-	22
pozostałych	1	4	4	1	-	10
Wyplacone świadczenia	(4)	(10)	(2)	(22)	-	(38)
Koszty odsetek	4	5	2	8	-	19
Rozwiązane	-	-	-	-	(1)	(1)
Na dzień 31 grudnia 2017 roku, w tym:	123	167	29	215	-	534
Krótkoterminowe	10	9	1	21	-	41
Długoterminowe	113	158	28	194	-	493

24. Rezerwy (kontynuacja)

Główne założenia przyjęte przez aktuarusza do wyliczenia kwoty zobowiązania na dzień kończący okres sprawozdawczy są następujące:

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Stopa dyskontowa	3,25%	3,36%
Wskaźnik rotacji pracowników	3,88%	3,80%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń	3,00%	3,00%
Przewidywana stopa wzrostu podstawy odpisu na ZFŚS	3,60%	3,80%
Przewidywana stopa wzrostu ekwiwalentu energetycznego	1,20%	1,04%

Na podstawie danych otrzymanych od aktuarusza Grupa szacuje, że wpływ zmiany założeń na wysokość rezerw na świadczenia emerytalne i rentowe, nagrody jubileuszowe, zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz taryfę energetyczną byłby następujący:

Rezerwy aktuarialne	Wartość księgowa PLN	Analiza wrażliwości na zmianę stopy dyskontowej		Analiza wrażliwości na zmianę stopy wzrostu wynagrodzeń		Analiza wrażliwości na zmianę ekwiwalentu energetycznego		
		+0,5 p.p.	-0,5 p.p.	Odchylenie w PLN		+0,5%	-0,5%	
				+0,5%	-0,5%			
Na dzień 31 grudnia 2018								
Rezerwa na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	132	(6)	7	7	(6)	-	-	
Taryfa energetyczna	186	(12)	13	-	-	13	(12)	
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	31	(2)	3	2	(2)	-	-	
Nagrody jubileuszowe	218	(8)	8	8	(8)	-	-	
RAZEM	567	(28)	31	17	(16)	13	(12)	
<i>Wpływ na zysk brutto</i>		8	(8)	(8)	8	-	-	
Na dzień 31 grudnia 2017								
Rezerwa na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	123	(6)	7	7	(6)	-	-	
Taryfa energetyczna	167	(10)	11	-	-	12	(11)	
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	29	(2)	2	2	(2)	-	-	
Nagrody jubileuszowe	215	(8)	8	8	(8)	-	-	
RAZEM	534	(26)	28	17	(16)	12	(11)	
<i>Wpływ na zysk brutto</i>		8	(8)	(8)	8	-	-	

24.2. Pozostałe rezerwy

	Spory sądowe	Rekultywacja oraz koszty likwidacji	Zobowiązania z tytułu emisji gazów	Obowiązek dotyczący praw majątkowych	Inne rezerwy	RAZEM
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	114	57	46	299	71	587
Koszty odsetek	-	2	-	-	-	2
Utworzone	16	4	161	438	249	868
Rozwiązane	(14)	-	-	(6)	(20)	(40)
Wykorzystane	(2)	-	(49)	(298)	(51)	(400)
Na dzień 31 grudnia 2018 roku, w tym:	114	63	158	433	249	1 017
<i>Krótkoterminowe</i>	<i>114</i>	<i>-</i>	<i>158</i>	<i>433</i>	<i>193</i>	<i>898</i>
<i>Długoterminowe</i>	<i>-</i>	<i>63</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>56</i>	<i>119</i>

Kwota utworzenia rezerwy na rekultywację oraz koszty likwidacji w 2018 roku wynika głównie ze zmiany stopy dyskonta do poziomu 2,79%.

24. Rezerwy (kontynuacja)

	Spory sądowe	Rekultywacja oraz koszty likwidacji	Zobowiązania z tytułu emisji gazów	Obowiązek dotyczący praw majątkowych	Inne rezerwy	RAZEM
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	131	50	41	405	95	722
Koszty odsetek	-	2	-	-	-	2
Utworzone	30	5	49	304	46	434
Rozwiązane	(34)	-	(1)	(10)	(15)	(60)
Wykorzystane	(24)	-	(43)	(400)	(44)	(511)
Reklasyfikacja	11	-	-	-	(11)	-
Na dzień 31 grudnia 2017 roku, w tym:	114	57	46	299	71	587
<i>Krótkoterminowe</i>	<i>114</i>	<i>-</i>	<i>46</i>	<i>299</i>	<i>71</i>	<i>530</i>
<i>Długoterminowe</i>	<i>-</i>	<i>57</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>57</i>

Kwota utworzenia rezerwy na rekultywację oraz koszty likwidacji w 2017 roku wynika głównie ze zmiany stopy dyskonta do poziomu 3,12%.

Rezerwa na rekultywację oraz koszty likwidacji

W 2008 roku spółka Energa Elektrownie Ostrołęka SA zawiązała rezerwę na rekultywację składowisk popiołu, która będzie rozliczana do 2050 roku.

W ramach tej kategorii prezentowane są też rezerwy na koszty demontażu poniższych farm wiatrowych:

- FW Bystra - rezerwa utworzona w 2012 roku i rozliczana do 2037 roku,
- FW Karścino, FW Mołtowo, FW Krukowo - rezerwy utworzone w 2009 roku i rozliczane do 2034 roku,
- FW Karcino - rezerwa utworzone w 2010 roku i rozliczana do 2035 roku,
- FW Myślino - rezerwa utworzone w 2015 roku i rozliczana do 2040 roku,
- FW Parsówek - rezerwa utworzone w 2016 roku i rozliczana do 2041 roku.

Rezerwa na spory sądowe

W wyniku zmian ustrojowych w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia w obecnej rzeczywistości prawnej i gospodarczej powstały poważne problemy z urządzeniami przesyłowymi zbudowanymi w poprzednim systemie prawnym na nieruchomościach prywatnych. Głównym tytułem rezerw na sprawy sporne są sprawy dotyczące infrastruktury energetycznej usadowionej na prywatnych gruntach, bez pozyskania stosownych tytułów prawnych. Stan rezerw z tego tytułu wyniósł na koniec 2018 roku 75 mln zł, podobnie jak na koniec 2017 roku.

Inne rezerwy

W tej kategorii prezentowane są głównie rezerwy dotyczące podatku akcyzowego stanowiącego obowiązek podatkowy od ilości sprzedanej energii elektrycznej do odbiorcy końcowego, podatku od nieruchomości oraz rezerwa na umowy rodzące obciążenia (patrz nota 37).

25. Pozostałe zobowiązania

25.1 Pozostałe zobowiązania finansowe długoterminowe

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Pochodne instrumenty finansowe	40	78
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	16	2
Pozostałe	5	1
Razem	61	81

25. Pozostałe zobowiązania (kontynuacja)**25.2 Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe**

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych, wynagrodzeń i innych	127	161
Podatek VAT	18	46
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	50	45
Podatek akcyzowy	35	38
Podatek dochodowy od osób fizycznych	18	17
Opłaty za korzystanie ze środowiska i inne	5	13
Pozostałe	1	2
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	141	161
Wpłaty kontrahentów dotyczące przyszłych okresów i zaliczki otrzymane	84	85
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	37	33
Zobowiązania z tytułu otrzymanych dotacji	18	42
Pozostałe	2	1
RAZEM	268	322

26. Rozliczenia międzyokresowe i dotacje

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Opłaty przyłączeniowe	-	253
Dotacje otrzymane	206	198
Nieodpłatnie otrzymane rzeczowe aktywa trwałe	75	71
Przychody z dzierżawy	13	14
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu premii rocznej i nagród dla pracowników	100	95
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu niewykorzystanych urlopów	33	31
Nagrody dla Zarządów	24	12
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	10	9
RAZEM, w tym:	461	683
Długoterminowe	274	501
Krótkoterminowe	187	182

Na dzień 31 grudnia 2018 roku jako dotacje Grupa ujmuje przede wszystkim efekt wyceny kredytów preferencyjnych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego rozliczany przez okres spłaty kredytów (patrz opis w nocie 9.20 oraz 28.5), w kwocie 69 mln zł oraz otrzymane dofinansowanie na realizację projektu budowy bloku energetycznego na biomasę w Elblągu rozliczane przez okres amortyzacji aktywów do 2054 roku, w kwocie 29 mln zł. Dodatkowo spółki Linii biznesowej Wytwarzanie otrzymały dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w kwocie 30 mln zł na przebudowę sieci ciepłowniczych. Ponadto spółka Energa-Operator SA pozyskała dofinansowanie do projektu „Przebudowa sieci do standardów Smart Grid poprzez instalowanie inteligentnego opomiarowania i automatyzację sieci w celu aktywizacji odbiorców dla poprawy efektywności użytkowania energii oraz efektywnego zarządzania systemem elektroenergetycznym dla poprawy bezpieczeństwa dostaw”.

27. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy (spółki) zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Jednostki wchodzące w skład Grupy tworzą takie fundusze i dokonują okresowych odpisów. Fundusze Spółek Grupy Kapitałowej Energa SA nie posiadają rzeczowych aktywów trwałych. Celem Funduszy jest subsydiowanie działalności socjalnej poszczególnych spółek wchodzących w skład Grupy, udzielanie pożyczek pracownikom oraz subsydiowanie pozostałych kosztów socjalnych jak np. dopłaty do wypoczynku pracowników.

Jednostki wchodzące w skład Grupy skompensowały na poziomie jednostkowym aktywa swoich Funduszy ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów spółek.

Tabela poniżej przedstawia analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Pożyczki udzielone pracownikom	8	10
Środki pieniężne	3	5
Zobowiązania z tytułu Funduszu	11	14
Saldo po skompensowaniu	-	1
Odpisy na Fundusz w okresie	26	34

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH**28. Instrumenty finansowe****28.1. Wartość księgową kategorii i klas instrumentów finansowych**

Stan na 31 grudnia 2018	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy okresu	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Instrumenty finansowe wyłączone z zakresu MSSF 9	RAZEM
Aktywa					
Należności z tytułu dostaw i usług	-	-	1 429	-	1 429
Aktywa z tytułu umów	-	-	363	-	363
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	-	2 724	-	2 724
Pozostałe aktywa finansowe	14	52	21	-	87
Obligacje, bony skarbowe oraz inne dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	12	52	-	-	64
Pozostałe	2	-	21	-	23
RAZEM	14	52	4 537	-	4 603
Zobowiązania					
Kredyty i pożyczki	-	-	2 573	-	2 573
Kredyty i pożyczki preferencyjne	-	-	1 474	-	1 474
Kredyty i pożyczki	-	-	1 099	-	1 099
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-	4 592	-	4 592
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	-	-	617	-	617
Zobowiązania z tytułu umów	-	-	129	-	129
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	40	302	19	361
Zobowiązania z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów niematerialnych	-	-	255	-	255
Pochodne instrumenty finansowe	-	40	-	-	40
Zobowiązania z tytułu dywidend	-	-	2	-	2
Pozostałe	-	-	45	19	64
RAZEM	-	40	8 213	19	8 272

28. Instrumenty finansowe (kontynuacja)

Stan na 31 grudnia 2017	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy okresu	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Instrumenty finansowe wyłączone z zakresu MSSF 9	RAZEM
Aktywa					
Należności z tytułu dostaw i usług	-	-	1 843	-	1 843
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	-	3 641	-	3 641
Pozostałe aktywa finansowe	24	9	96	-	129
Obligacje, bony skarbowe oraz inne dłużne papiery wartościowe	-	-	14	-	14
Pochodne instrumenty finansowe	24	9	-	-	33
Pozostałe	-	-	82	-	82
RAZEM	24	9	5 580	-	5 613
Zobowiązania					
Kredyty i pożyczki	-	-	3 076	-	3 076
Kredyty i pożyczki preferencyjne	-	-	1 570	-	1 570
Kredyty i pożyczki	-	-	1 506	-	1 506
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-	4 629	-	4 629
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	-	-	792	-	792
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	78	278	5	361
Zobowiązania z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów niematerialnych	-	-	255	-	255
Pochodne instrumenty finansowe	-	78	-	-	78
Zobowiązania z tytułu dywidend	-	-	2	-	2
Pozostałe	-	-	21	5	26
RAZEM	-	78	8 775	5	8 858

28. Instrumenty finansowe (kontynuacja)

28.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony 31 grudnia 2018	Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy okresu	Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Instrumenty pochodne zabezpieczające	RAZEM
Przychody/ (Koszty) z tytułu odsetek	-	59	(233)	(83)	(257)
Różnice kursowe	-	-	(122)	113	(9)
Rozwiązanie odpisów aktualizujących/ aktualizacja wartości "w górę"	-	53	-	-	53
Utworzenie odpisów aktualizujących/ aktualizacja wartości "w dół"	(11)	(109)	-	-	(120)
Pozostałe	(12)	-	-	-	(12)
Zysk/ (strata) netto	(23)	3	(355)	30	(345)
Inne całkowite dochody	-	-	-	(44)	(44)
Całkowite dochody	(23)	3	(355)	(14)	(389)

Rok zakończony 31 grudnia 2017	Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy okresu	Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Instrumenty pochodne zabezpieczające	RAZEM
Przychody/ (Koszty) z tytułu odsetek	-	46	(229)	(54)	(237)
Różnice kursowe	-	(3)	156	(140)	13
Rozwiązanie odpisów aktualizujących/ aktualizacja wartości "w górę"	-	92	-	-	92
Utworzenie odpisów aktualizujących/ aktualizacja wartości "w dół"	-	(98)	-	-	(98)
Pozostałe	17	-	-	-	17
Zysk/ (strata) netto	17	37	(73)	(194)	(213)
Inne całkowite dochody	-	-	-	(48)	(48)
Całkowite dochody	17	37	(73)	(242)	(261)

28. Instrumenty finansowe (kontynuacja)**28.3. Wartość godziwa instrumentów finansowych****28.3.1. Instrumenty finansowe wyceniane na bieżąco w wartości godziwej**

Niektóre aktywa i zobowiązania finansowe Grupy wyceniane są w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

Poniższa tabela przedstawia analizę instrumentów finansowych mierzonych w wartości godziwej, pogrupowanych według trzypoziomowej hierarchii:

- poziom 1 – wartość godziwa oparta o ceny notowane (niekorygowane) oferowane za identyczne aktywa lub zobowiązania na aktywnych rynkach, do których Grupa ma dostęp w dniu wyceny,
- poziom 2 – wartość godziwa oparta o dane wejściowe inne niż ceny notowane uwzględnione na poziomie 1, które są obserwowalne w przypadku danego składnika aktywów lub zobowiązania, albo pośrednio, albo bezpośrednio,
- poziom 3 – wartość godziwa oparta o nieobserwowalne dane wejściowe dotyczące danego składnika aktywów lub zobowiązania.

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	Poziom 2	Poziom 2
Aktywa		
Instrumenty pochodne zabezpieczające (CCIRS I)	49	7
Instrumenty pochodne zabezpieczające (CCIRS II)	3	<1
Instrumenty pochodne zabezpieczające (IRS)	-	2
Inne instrumenty pochodne	12	24
Zobowiązania		
Instrumenty pochodne zabezpieczające (CCIRS III)	23	49
Instrumenty pochodne zabezpieczające (CCIRS IV)	15	29
Instrumenty pochodne zabezpieczające (IRS)	2	-

Wycena transakcji Cross Currency Interest Rate Swap („CCIRS”) oraz Interest Rate Swap („IRS”) do wartości godziwej odbywa się poprzez dyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych. Stopy procentowe oraz basis spread używane do dyskonta pozyskiwane są z systemu Bloomberg.

Na inne instrumenty pochodne składają się opcje kupna akcji spółki Polimex-Mostostal SA. Opcje zostały nabyte od Towarzystwa Finansowego Silesia Sp. z o.o. na podstawie umowy z dnia 18 stycznia 2017 roku i dotyczą nabycia w trzech transzach łącznie 9 mln akcji Polimex-Mostostal SA, po cenie nominalnej 2 zł za akcję. Terminy realizacji opcji ustalono na: 30 lipca 2020 roku, 30 lipca 2021 roku i 30 lipca 2022 roku. Wycena opcji kupna akcji spółki Polimex-Mostostal SA (opcje call) do wartości godziwej została przeprowadzona z wykorzystaniem modelu Blacka-Scholesa. W wycenie uwzględniono bieżącą cenę oraz historyczną zmienność cen akcji spółki. Stopę wolną od ryzyka wyznaczono w oparciu o rentowność obligacji skarbowych o zapadalności zbliżonej do terminu wygaśnięcia opcji.

28.3.2. Instrumenty finansowe, które nie są na bieżąco wyceniane w wartości godziwej

Z wyjątkiem informacji podanych w tabeli poniżej wartość księgowa aktywów oraz zobowiązań finansowych nie odbiega istotnie od ich wartości godziwych.

Zobowiązania z tytułu emisji euroobligacji oraz obligacji hybrydowych	Wartość księgowa	Wartość godziwa	
		Poziom 1	Poziom 2
Stan na 31 grudnia 2018	4 585	3 518	1 074
Stan na 31 grudnia 2017	4 446	3 508	1 152

Wartość godziwa zobowiązań z tytułu obligacji wyemitowanych w euro została oszacowana: w przypadku euroobligacji na podstawie kwotowań z systemu Bloomberg z dnia 31 grudnia 2018 roku, które są ustalane na podstawie transakcji na giełdzie w Luksemburgu oraz obrotu pozagiełdowego natomiast w przypadku obligacji hybrydowych w oparciu o analizę przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu aktualnych na dzień 31 grudnia 2018 roku stóp procentowych.

Grupa posiada również obligacje oprocentowane według zmiennej stopy, które są notowane na rynku regulowanym prowadzonym przez BondSpot S.A. Rynek nie jest płynny a transakcje na nim zawierane są incydentalnie, co powoduje, iż notowania nie odzwierciedlają wartości godziwej obligacji.

28. Instrumenty finansowe (kontynuacja)

28.4. Opis istotnych pozycji w ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych

28.4.1. Aktywa finansowe

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Główną pozycję kategorii instrumentów finansowych ujmowanych jako aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu stanowią należności z tytułu dostaw i usług oraz z tytułu umów.

Należności z tytułu dostaw i usług oraz z tytułu umów	Bieżące	Przeterminowane (w dniach)					Ogółem
		<30	30–90	90-180	180-360	>360	
Stan na 31 grudnia 2018							
Przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	1 561	131	50	22	36	305	2 105
Odpis aktualizujący	(23)	(6)	(8)	(14)	(24)	(238)	(313)
Po uwzględnieniu odpisu aktualizującego	1 538	125	42	8	12	67	1 792
Stan na 31 grudnia 2017							
Przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	1 545	139	68	36	58	278	2 124
Odpis aktualizujący	(2)	(3)	(5)	(8)	(38)	(225)	(281)
Po uwzględnieniu odpisu aktualizującego	1 543	136	63	28	20	53	1 843

Instrumenty pochodne zabezpieczające

Instrumenty pochodne zabezpieczające CCIRS i IRS zostały szczegółowo opisane w nocie 28.6.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do pozycji aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy Grupa kwalifikuje inwestycje w portfel aktywów finansowych, na który składała się głównie opcja na zakup akcji Polimex-Mostostal.

Odpisy aktualizujące wartość aktywów finansowych

	Odpisy aktualizujące należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywa z tytułu umów	Odpisy aktualizujące obligacje, bony skarbowe oraz inne dłużne papiery wartościowe
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia 2018 roku	281	25
Utworzenie odpisów aktualizujących	109	11
Wykorzystanie	(26)	-
Odpisanie niewykorzystanych kwot (rozwiązanie odpisu)	(51)	-
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia 2018 roku	313	36
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia 2017 roku	305	25
Utworzenie odpisów aktualizujących	96	-
Wykorzystanie	(28)	-
Odpisanie niewykorzystanych kwot (rozwiązanie odpisu)	(92)	-
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia 2017 roku	281	25

28. Instrumenty finansowe (kontynuacja)**28.4.2. Zobowiązania finansowe**

Wszystkie zobowiązania finansowe Grupy są klasyfikowane jako zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, za wyjątkiem instrumentów pochodnych zabezpieczających. W tej kategorii instrumentów finansowych Grupa prezentuje przede wszystkim otrzymane kredyty i pożyczki oraz wyemitowane obligacje.

	Kredyty i pożyczki	Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	Łącznie zobowiązania z tytułu finansowania
Stan na 31 grudnia 2017	3 076	4 629	7 705
Uruchomienie	37	-	37
Splata/Wykup	(560)	(168)	(728)
Zmiany z tytułu różnic kursowych	-	136	136
Splata odsetek	(78)	(138)	(216)
Pozostałe zmiany	98	133	231
Stan na 31 grudnia 2018	2 573	4 592	7 165

*W ramach odsetek zapłaconych wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych są ujęte również kwoty dotyczące instrumentów zabezpieczających płatności odsetkowe związane z posiadanymi zobowiązaniami finansowymi w kwocie 96 mln zł.

Kredyty i pożyczki

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Waluta	PLN	
Stopa Referencyjna	WIBOR, Stopa redyskontowa	
Wartość kredytu/ pożyczki	2 573	3 076
z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie:		
do 1 roku (krótkoterminowe)	189	356
od 1 roku do 2 lat	412	373
od 2 lat do 3 lat	414	392
od 3 lat do 5 lat	735	763
powyżej 5 lat	823	1 192

Na dzień 31 grudnia 2018 i 31 grudnia 2017 roku wartość pozostających do dyspozycji Grupy limitów kredytowych wyniosła odpowiednio 3 512 mln zł (wykorzystane w 72,2%) i 4 086 mln zł (wykorzystane w 75,8%).

Szczegółowe informacje dotyczące zaciągniętych kredytów i pożyczek zostały przedstawione w nocie 28.5.

Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Waluta	PLN	
Stopa Referencyjna	WIBOR	
Wartość emisji	7	183
z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie:		
do 1 roku (krótkoterminowe)	7	12
od 2 lat do 3 lat	-	171

28. Instrumenty finansowe (kontynuacja)

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Waluta		EUR
Stopa Referencyjna		stała
Wartość emisji		
w walucie	1 066	1 066
w złotych	4 585	4 446
z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie:		
do 1 roku (krótkoterminowe)	101	97
od 2 lat do 3 lat	2 150	2 085
od 3 lat do 5 lat	538	-
powyżej 5 lat	1 796	2 264

Szczegółowe informacje dotyczące wyemitowanych obligacji zostały przedstawione w nocie 28.5

28.5. Dostępne finansowanie zewnętrzne

W bieżącym okresie sprawozdawczym oraz na dzień kończący okres sprawozdawczy i dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji, nie wystąpiły przypadki naruszenia zobowiązań umownych wynikających z warunków pozyskanego finansowania zewnętrznego.

Podmiot finansujący	Rodzaj zobowiązania	Cel finansowania	Data zawarcia umowy	Limit finansowania	Kwota dostępnego finansowania	Zadłużenie nominalne na 31.12.2018	Termin spłaty
Europejski Bank Inwestycyjny	Kredyt	Program inwestycyjny Energa-Operator SA	16-12-2009	1 050	-	549	15-12-2025
Europejski Bank Inwestycyjny	Kredyt	Program inwestycyjny Energa-Operator SA	10-07-2013	1 000	-	900	15-09-2031
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	Kredyt	Program inwestycyjny Energa-Operator SA	29-04-2010	1 076	-	463	18-12-2024
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	Kredyt	Program inwestycyjny Energa-Operator SA	26-06-2013	800	-	476	18-12-2024
Nordycki Bank Inwestycyjny	Kredyt	Program inwestycyjny Energa-Operator SA	30-04-2010	200	-	76	15-06-2022
Obligatariusze	Euroobligacje	Cele ogólnokorporacyjne	19-03-2013	2 150 ¹	-	2 150 ¹	19-03-2020
Obligatariusze	Euroobligacje	Cele ogólnokorporacyjne	07-03-2017	1 290 ¹	-	1 290 ¹	07-03-2027
Obligatariusze	Obligacje krajowe	Cele ogólnokorporacyjne	19-10-2012	1 000	-	3	19-10-2019
PKO Bank Polski SA	Limit kredytowy	Cele ogólnokorporacyjne	12-10-2011	300	300	-	07-06-2021
PKO Bank Polski SA	Obligacje	Program inwestycyjny Energa Elektroenergetyka Ostrołęka SA	30-05-2012	100	44	-	31-12-2022
PKO Bank Polski SA	Limit kredytowy	Cele ogólnokorporacyjne	20-09-2012	200	175	25 ²	19-09-2022
Bank PEKAO SA	Kredyt odnawialny	Cele ogólnokorporacyjne	13-10-2011	500	500	-	29-05-2020
Bank PEKAO SA	Kredyt	Program inwestycyjny Energa Elektroenergetyka Ostrołęka SA	30-05-2012	85	-	13	29-05-2022
Nordycki Bank Inwestycyjny	Kredyt	Budowa FW Myślino	23-10-2014	68	-	49	15-09-2026
NFOSIGW	Pożyczka	Program inwestycyjny Energa-Obrót SA	25-03-2011	-	-	-	31-12-2020
WFOŚiWG	Pożyczka	Program inwestycyjny Energa Wytwarzanie	23-12-2014	5	-	5	30-06-2021

Podmiot finansujący	Rodzaj zobowiązania	Cel finansowania	Data zawarcia umowy	Limit finansowania	Kwota dostępnego finansowania	Zadłużenie nominalne na 31.12.2018	Termin spłaty
WFOŚiWG	Pożyczka	Program inwestycyjny Elektrownia CCGT Gdańsk Sp. z o.o.	27-06-2014	7	-	7	30-06-2024
Europejski Bank Inwestycyjny	Obligacje hybrydowe	Program inwestycyjny Energa-Operator SA	04-09-2017	1 075 ³	-	1 075 ³	12-09 2037
RAZEM				10 906	1 019	7 081	

¹ zobowiązanie z tytułu euroobligacji w łącznej kwocie 800 mln EUR przeliczone po kursie średnim NBP z dnia 31 grudnia 2018 roku

² wartość limitów gwarancyjnych udzielonych Spółkom Grupy Kapitałowej Energa na podstawie zawartych umów wykonawczych (wykorzystanie limitu globalnego)

³ zobowiązanie w tytułu obligacji hybrydowych w kwocie 250 mln EUR przeliczone po kursie średnim NBP z dnia 31 grudnia 2018 roku

28.6. Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie ryzyka walutowego

Pomiędzy spółką celową Energa Finance AB (publ) a Energa SA zawarte zostały trzy umowy pożyczki denominowane w EUR na łączną kwotę 699 mln EUR. W celu zabezpieczenia ryzyka walutowego z tytułu powyższych pożyczek, Grupa zawarła w 2013 roku, w lipcu 2014 roku oraz kwietniu 2017 roku transakcje walutowej zamiany stóp procentowych CCIRS o nominalach odpowiednio 400 mln EUR („CCIRS I”), 25 mln EUR („CCIRS II”), 200 mln EUR („CCIRS III”).

Jako pozycję zabezpieczaną w powyższych relacjach zabezpieczających, Grupa desygnowała ryzyko walutowe z tytułu wewnątrzgrupowych pożyczek denominowanych w EUR. Zabezpieczeniu podlega ryzyko walutowe dotyczące 89% łącznego nominalu pożyczek.

Jako instrument zabezpieczający Grupa desygnowała transakcje CCIRS, w ramach której Grupa otrzymuje przepływy pieniężne o stałym oprocentowaniu w walucie EUR oraz płaci przepływy pieniężne o stałym oprocentowaniu w walucie PLN. Przepływy pieniężne otrzymywane przez Grupę pokrywają się z przepływami pieniężnymi z tytułu pożyczek wewnątrzgrupowych. Grupa oczekuje wystąpienia zabezpieczanych przepływów pieniężnych do czerwca 2027 roku.

We wrześniu 2017 roku Energa SA dokonała emisji obligacji hybrydowych na łączną kwotę 250 mln EUR. W celu zabezpieczenia ryzyka walutowego z tytułu tych obligacji Spółka zawarła transakcje walutowej zamiany stóp procentowych CCIRS („CCIRS IV”).

Jako pozycję zabezpieczaną w relacjach zabezpieczających, Spółka desygnowała ryzyko walutowe z tytułu emisji obligacji hybrydowych denominowanych w EUR. Zabezpieczeniu podlega ryzyko walutowe dotyczące 100% łącznego nominalu wyemitowanych obligacji.

Jako instrument zabezpieczający Spółka desygnowała transakcje CCIRS, w ramach której Spółka otrzymuje przepływy pieniężne o stałym oprocentowaniu w walucie EUR oraz płaci przepływy pieniężne o stałym oprocentowaniu w walucie PLN. Przepływy pieniężne otrzymywane przez Spółkę pokrywają się z przepływami pieniężnymi z tytułu wyemitowanych obligacji. Spółka oczekuje wystąpienia zabezpieczanych przepływów pieniężnych do września 2027 roku.

Zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej

W sierpniu 2016 roku Spółka zawarła transakcje zamiany stóp procentowych IRS w celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej wynikającego z wykorzystanego finansowania z tytułu (patrz nota 28.5):

- zawartej w 2013 roku umowy kredytowej z EBI – 150 mln zł.

W kwietniu i czerwcu 2018 roku Spółka zawarła dodatkowo transakcje IRS o podobnej charakterystyce dla:

- zawartej w 2013 roku umowy kredytowej z EBI – 100 mln zł,
- zawartej w 2010 roku umowy kredytowej z EBOR – 100 mln zł,
- zawartej w 2009 roku umowy kredytowej z EBI – 100 mln zł.

Jako pozycje zabezpieczane w relacjach zabezpieczających Grupa desygnowała ryzyko stopy procentowej WIBOR 3M wynikające z płatności odsetkowych od powyższych zobowiązań finansowych w okresie nie dłuższym niż 2 lata od daty zawarcia transakcji zabezpieczających. W przypadku transakcji dotyczącej umowy kredytowej z EBI jest to okres czteroletni.

Jako instrumenty zabezpieczające Grupa desygnowała transakcje IRS, w ramach których Grupa otrzymuje przepływy pieniężne o zmiennym oprocentowaniu w walucie PLN oraz płaci przepływy pieniężne o stałym oprocentowaniu w walucie PLN. Przepływy pieniężne odsetkowe otrzymywane przez Grupę pokrywają się z przepływami pieniężnymi odsetkowymi z tytułu zabezpieczanych zobowiązań finansowych. Grupa oczekuje wystąpienia zabezpieczanych przepływów pieniężnych maksymalnie do czerwca 2022 roku.

Wszystkie posiadane instrumenty zabezpieczające służą zabezpieczeniu przepływów pieniężnych i dotyczą instrumentów finansowych zakwalifikowanej do tej samej kategorii ryzyka. Przedstawione instrumenty zabezpieczające dotyczą zobowiązań z tytułu pożyczek pomiędzy Energa Finance AB a Energa SA, Obligacji hybrydowych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz kredytów z Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

28. Instrumenty finansowe (kontynuacja)

Wartość godziwa instrumentów zabezpieczających wyniosła:

	Wartość	Ujęcie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęta za podstawę ujęcia nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	Kwoty nominalne instrumentu zabezpieczającego (w mln EUR)
Stan na 31 grudnia 2018				
CCIRS I	49	Aktywa – Pozostałe aktywa finansowe	Brak	400
CCIRS II	3	Aktywa – Pozostałe aktywa finansowe	Brak	25
CCIRS III	23	Zobowiązania – Pozostałe zobowiązania finansowe	Brak	200
CCIRS IV	15	Zobowiązania – Pozostałe zobowiązania finansowe	Brak	250
IRS	2	Zobowiązania – Pozostałe zobowiązania finansowe	Brak	450
Stan na 31 grudnia 2017				
CCIRS I	7	Aktywa – Pozostałe aktywa finansowe	Brak	400
CCIRS II	<1	Aktywa – Pozostałe aktywa finansowe	Brak	25
CCIRS III	49	Zobowiązania – Pozostałe zobowiązania finansowe	Brak	200
CCIRS IV	29	Zobowiązania – Pozostałe zobowiązania finansowe	Brak	250
IRS	2	Aktywa – Pozostałe aktywa finansowe	Brak	450

Z tytułu wdrożonej rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych kapitał z aktualizacji wyceny (efektywna część zmiany wyceny instrumentu zabezpieczającego pomniejszona o podatek odroczonej) zmniejszył się w okresie sprawozdawczym o kwotę 36 mln zł.

Poniższa tabela prezentuje zmianę stanu kapitału z aktualizacji wyceny z tytułu rachunkowości zabezpieczeń w okresie sprawozdawczym:

Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu okresu sprawozdawczego	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Na początek okresu sprawozdawczego	2	41
Kwota ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających w okresie, równa zmianie wartości godziwej instrumentów zabezpieczających	81	(216)
Naliczone, niezapadłe odsetki, przeniesione z kapitału do przychodów/kosztów finansowych	(12)	23
Rewaluacja instrumentów zabezpieczających, przeniesiona z kapitału do przychodów/kosztów finansowych	(113)	145
Podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów	8	9
Na koniec okresu sprawozdawczego	(34)	2

Na dzień 31 grudnia 2018 roku nie stwierdzono nieefektywności wynikającej z zastosowanej rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

28.7. Zabezpieczenia spłaty zobowiązań

Na dzień kończący okres sprawozdawczy oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku nie wystąpiły istotne aktywa, na których dokonano zabezpieczenia spłaty zobowiązań lub zobowiązań warunkowych.

29. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, obligacje, środki pieniężne, lokaty krótkoterminowe oraz instrumenty zabezpieczające. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest wykorzystanie jako środków do finansowania działalności Grupy lub mitygacji ryzyk finansowych.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują:

- ryzyko rynkowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko kredytowe.

Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z powyższych rodzajów ryzyk. W dniu 20 grudnia 2017 roku Zarząd Energa SA podpisał ze spółkami Grupy Kapitałowej Energa Umowę o współpracy, której integralnymi elementami są Polityka zarządzania płynnością w Grupie Energa oraz Polityka zarządzania ryzykiem rynkowym w Grupie Energa (ryzykiem walutowym i stopy procentowej). Tym samym oba dokumenty zostały wprowadzone do stosowania w całej Grupie Energa,

29. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym (kontynuacja)

co umożliwi efektywne zarządzanie powyższymi grupami ryzyk z poziomu spółki holdingowej. Oba dokumenty określają procedury zarządzania ryzykiem finansowym przez poszczególne spółki Grupy oraz nakładają na nie stosowne wymogi sprawozdawcze.

29.1. Ryzyko rynkowe

Grupa identyfikuje następujące główne rodzaje ryzyka rynkowego, na które jest narażona:

- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko zmian cen towarów.

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka rynkowego Grupa Energa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej, która wykorzystuje scenariusze eksperckie odzwierciedlające subiektywną ocenę Grupy odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka rynkowego w przyszłości.

Prezentowane w niniejszym punkcie analizy scenariuszowe mają na celu analizę wpływu zmian czynników ryzyka rynkowego na wyniki finansowe Grupy. Przedmiotem analizy są objęte wyłącznie te pozycje, które spełniają definicję instrumentów finansowych.

Ryzyko stopy procentowej

Grupa Energa narażona jest na ryzyko stóp procentowych w związku z posiadaniem aktywów i zobowiązań, dla których przychody oraz koszty są kalkulowane w oparciu o rynkowe stopy procentowe, które mogą podlegać wahaniom.

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian stóp procentowych WIBOR, która wiąże się przede wszystkim z długoterminowym zadłużeniem finansowym. Polityka finansowa Grupy przewiduje ograniczanie ryzyka wahań stóp procentowych poprzez utrzymywanie części zadłużenia oprocentowanego stałą stopą procentową. Dodatkowo Grupa Energa na poziomie spółki holdingowej zawarła szereg transakcji zabezpieczających ryzyko stopy procentowej IRS. Na dzień 31 grudnia 2018 roku 70% (2017: 64%) zadłużenia finansowego wykazanego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (kredyty i pożyczki oraz zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych) było oprocentowane według stałej stopy procentowej lub było zabezpieczone przed ryzykiem stopy procentowej poprzez transakcje IRS.

W analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Grupa stosuje równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalną możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych w trakcie najbliższego roku. W tym celu wykorzystano poziomy referencyjnych stóp procentowych na dzień kończący okres sprawozdawczy. Skala potencjalnych zmian stóp procentowych została oszacowana na podstawie zmienności implikowanych opcji na stopę procentową kwotowanych na rynku międzybankowym. W przypadku stopy WIBOR, ze względu na niską płynność rynku opcji na stopę procentową, wyznaczono arbitralnie wielkość przesunięcia krzywej stopy procentowej.

W przypadku analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych efekt zmian czynników ryzyka zostałby odniesiony do:

- innych całkowitych dochodów dla instrumentów pochodnych zabezpieczających,
- przychodów/kosztów odsetkowych dla pozostałych instrumentów finansowych.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto oraz innych całkowitych dochodów na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany stóp procentowych, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka dla tych klas instrumentów finansowych, które są narażone na ryzyko stopy procentowej:

Aktywa i zobowiązania finansowe	31 grudnia 2018		Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2018			
	Wartość księgową	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR		EURIBOR	
			WIBOR +50 pb	WIBOR -50 pb	EURIBOR +20 pb	EURIBOR -20 pb
Aktywa						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 724	2 724	14	(14)	-	-
Inne instrumenty pochodne	12	12	-	-	-	-
Zobowiązania						
Kredyty i pożyczki preferencyjne	1 474	1 474	7	(7)	-	-
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 099	1 099	5	(5)	-	-
Wyemitowane obligacje i papiery dłużne	4 592	7	-	-	-	-
Zmiana zysku brutto			26	(26)	-	-
Instrumenty pochodne zabezpieczające (aktywa)	52	52	11	(11)	(5)	5
Instrumenty pochodne zabezpieczające (zobowiązania)	40	40	70	(72)	(29)	30
Zmiana innych całkowitych dochodów			81	(83)	(34)	35

29. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym (kontynuacja)

Aktywa i zobowiązania finansowe	31 grudnia 2017		Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2017			
	Wartość księgowa	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR		EURIBOR	
			PLN	PLN	WIBOR +50 pb	WIBOR -50 pb
Aktywa						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 641	3 641	18	(18)	-	-
Inne instrumenty pochodne	24	24	-	-	-	-
Zobowiązania						
Kredyty i pożyczki preferencyjne	1 570	1 570	8	(8)	-	-
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 506	1 506	8	(8)	-	-
Wyemitowane obligacje i papiery dłużne	4 629	183	1	(1)	-	-
Zmiana zysku brutto			35	(35)	-	-
Instrumenty pochodne zabezpieczające (aktywa)	9	9	22	(22)	(8)	8
Instrumenty pochodne zabezpieczające (zobowiązania)	78	78	71	(74)	(32)	33
Zmiana innych całkowitych dochodów			93	(96)	(40)	41

Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji handlowych i finansowych. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez spółki Grupy sprzedaży lub zakupów oraz zaciągania zobowiązań finansowych w walutach innych niż jej waluta wyceny lub posiadania aktywów finansowych w tych walutach. Grupa identyfikuje przede wszystkim ekspozycję na ryzyko zmian kursów walutowych EUR/PLN.

W analizie wrażliwości na ryzyko walutowe potencjalne możliwe zmiany kursów walutowych zostały obliczone na podstawie rocznych zmienności implikowanych dla opcji walutowych kwotowanych na rynku międzybankowym dla danej pary walut na dzień kończący okres sprawozdawczy.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto oraz innych całkowitych dochodów na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany kursów walutowych, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka dla tych klas instrumentów finansowych, które są narażone na ryzyko zmiany kursów walutowych:

Aktywa i zobowiązania finansowe	31 grudnia 2018		Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2018	
	Wartość księgowa	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN	
			PLN	PLN
Aktywa				
Należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywa z tytułu umów	1 792	7	0	(0)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 724	695	42	(42)
Instrumenty pochodne zabezpieczające (aktywa)	52	1 928	116	(116)
Zobowiązania				
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	617	3	(0)	0
Wyemitowane obligacje i papiery dłużne	4 592	4 585	(275)	275
Instrumenty pochodne zabezpieczające (pasywa)	40	2 196	132	(132)
Zmiana zysku brutto			(8)	8
Zmiana innych całkowitych dochodów*			22	(22)

29. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym (kontynuacja)

Aktywa i zobowiązania finansowe	31 grudnia 2017		Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2017	
	Wartość księgowa	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN	
	PLN	PLN	kurs EUR/PLN +8,0%	kurs EUR/PLN -8,0%
Aktywa				
Należności z tytułu dostaw i usług	1 843	18	1	(1)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 641	635	38	(38)
Instrumenty pochodne zabezpieczające (aktywa)	9	1 932	116	(116)
Zobowiązania				
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	792	10	(1)	1
Wyemitowane obligacje i papiery dłużne	4 629	4 446	(267)	267
Instrumenty pochodne zabezpieczające (pasywa)	78	2 148	129	(129)
Zmiana zysku brutto			(9)	9
Zmiana innych całkowitych dochodów*			26	(26)

*dotyczy instrumentów pochodnych zabezpieczających

W zakresie transakcji handlowych Grupa nie jest narażona w istotnym stopniu na ryzyko związane z kursami wymiany walut, jako że rozliczenia pieniężne Grupy prowadzone są głównie w walucie krajowej.

W zakresie transakcji finansowych Grupa jest narażona na ryzyko walutowe z tytułu wewnątrzgrupowych pożyczek związanych z wyemitowanymi euroobligacjami. W celu zabezpieczenia tego ryzyka Grupa zawarła transakcje walutowej zamiany stóp procentowych CCIRS oraz wdrożyła rachunkowość zabezpieczeń (patrz opis w nocie 28.6).

Ryzyko cen towarów

Grupa narażona jest na czynniki ryzyka związane z fluktuacjami cen towarów wykorzystywanych w działalności operacyjnej.

Najistotniejsze ryzyko dotyczy zmiany cen zakupu energii elektrycznej oraz świadectw pochodzenia na rynku hurtowym dotyczących kontraktów zawieranych przez spółkę Energa -Obrót SA w horyzoncie długo, średnio i krótkoterminowym na rynku polskim.

W związku z powyższym, istotnym elementem jest odniesienie osiąganego poziomu ekspozycji na ryzyko do zakładanego wyniku finansowego na dany rok. Ekspozycja na ryzyko rynkowe odnosi się do wszystkich otwartych pozycji (transakcji), a jej ograniczanie odbywa się za pomocą modelu zarządzania ryzykiem poprzez wartość narażoną na ryzyko (VaR). Model ten ogranicza ryzyko rynkowe m.in. w odniesieniu do zmienności cen energii elektrycznej, cen certyfikatów CO₂ czy praw majątkowych. Model zakłada ponoszenie ryzyka jedynie w akceptowalnych granicach dla pozycji otwartej portfela produktów poprzez nałożenie limitów ekspozycji na ryzyko dla każdego z portfeli oraz całościowo dla całej spółki Energa-Obrót SA. Wartość narażona na ryzyko (VaR) jest cyklicznie monitorowana i raportowana, aby nie przekroczyła ustalonych wartości oraz uwzględnia m.in. wolumen otwartej pozycji (różnica pomiędzy poziomem wolumenu sprzedanego i kupionego), zmienność cen produktów i korelacje pomiędzy poszczególnymi produktami w portfelu.

Ponadto w celu ograniczenia ryzyka związanego ze zmiennością cen zakupu energii elektrycznej na rynku hurtowym dotyczącym kontraktacji na rzecz odbiorców końcowych, podejmowane są działania zabezpieczające poprzez:

- minimalizowanie pozycji otwartej na portfelu energii elektrycznej, która polega na koordynacji i optymalizacji procesu zakupowo-sprzedażowego tak, aby różnica pomiędzy wolumenem zakupionym i sprzedanym nie przekraczała z góry ustalonych wartości,
- zawieranie kontraktów w określonych proporcjach oraz w postaci różnych produktów,
- wyznaczanie limitów wolumenowych na otwartą pozycję dla uczestnictwa w wybranych rynkach, minimalizujące ryzyko związane z dużym wahaniem cen energii elektrycznej na tym rynku,

29.2. Ryzyko kredytowe

W Grupie zdefiniowano występowanie ryzyka kredytowego jako prawdopodobieństwo niewypelnienia przez kontrahenta jego zobowiązań finansowych. Minimalizowanie ryzyka kredytowego jest osiągane poprzez działania zmierzające do wartościowej oceny ryzyka, monitoring kondycji finansowej kontrahentów oraz zabezpieczanie kredytu kupieckiego za pomocą dostępnych narzędzi takich jak gwarancje bankowe, poręczenia, cesji, hipoteki, kaucji, przedpłat, rygor poddania się egzekucji w akcie notarialnym, weksel, zastaw rejestrowy itp.

29. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym (kontynuacja)

Ograniczanie ryzyka kredytowego następuje w odniesieniu do kontrahentów o największych obrotach, czyli portfela kontrahentów hurtowych oraz portfela klientów strategicznych. Szczególne znaczenie mają w tym zakresie: badanie zdolności kredytowej, limity handlowe, określone zapisy w umowach z kontrahentami oraz pozyskiwanie zabezpieczeń od klientów o niskiej wiarygodności.

W Grupie zostały stworzone odpowiednie procedury minimalizujące ryzyko niewypłacalności kontrahentów. Na hurtowym rynku energii procedury określają limity możliwej sprzedaży energii elektrycznej bez wymagania zabezpieczeń. Na transakcje przekraczające ww. limit wymagane są zabezpieczenia np. gwarancja bankowa.

W ramach sprzedaży do klientów strategicznych i biznesowych procedury nakładają obowiązek oceny wiarygodności klientów. W przypadku klientów o niskiej wiarygodności warunkiem rozpoczęcia sprzedaży jest pozyskanie zabezpieczenia zaakceptowanego przez sprzedawcę.

Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne.

Brak spłacalności rozumiany jest jako wartość oczekiwanej straty, wynikającej z nieterminowej lub niepełnej spłaty należności przez Klientów, które są szacowane w okresie miesięcznym, dla wszystkich należności i w całym okresie życia należności. Niespłacalność w odniesieniu do wydarzeń rzeczywistych Grupa definiuje w momencie braku wywiązania się z zobowiązania przez kontrahenta po upływie pierwszego dnia od terminu wymagalności należności.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz niektóre instrumenty pochodne, ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości księgowej tych instrumentów. Jednocześnie uznajemy, iż są to aktywa o niskim ryzyku kredytowym.

W obszarze finansowym ryzyko kredytowe jest ograniczane poprzez bieżący monitoring ratingów instytucji finansowych oraz ograniczenie ryzyka koncentracji nadwyżek środków pieniężnych w jednej instytucji finansowej.

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego. Podział klientów według ryzyk jest przedstawiony w nocie 8.

Wartość księgowa kategorii i klas instrumentów finansowych została przedstawiona w nocie 28.1.

29.3. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy niezbędnych do regulowania zobowiązań zgodnie z ich terminami wymagalności przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to bazuje na prognozowanych przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej, inwestycyjnej oraz finansowej, które są sporządzane przez wszystkie spółki Grupy. Dodatkowo prowadzona jest bieżąca weryfikacja trafności sporządzanych prognoz.

Z dniem 4 stycznia 2016 roku w Grupie Energa została uruchomiona usługa cash-poolingu rzeczywistego bezzwrotnego dla środków w walucie krajowej. Narzędzie to pozwala w sposób efektywny zarządzać płynnością Grupy z poziomu spółki holdingowej. Zgodnie z założeniami struktury na koniec każdego dnia roboczego środki pieniężne spółek Grupy konsolidowane są na rachunkach Energa SA i następnego dnia mogą być wykorzystywane do finansowania zobowiązań płatniczych poszczególnych uczestników. Wdrożone narzędzie pozwala w sposób efektywny wykorzystywać do finansowania prowadzonej działalności w pierwszej kolejności środki wypracowane przez Grupę a w kolejnym kroku finansowanie dłużne.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, obligacje, euroobligacje oraz umowy leasingu finansowego.

Szczegółowy opis głównych tytułów pozyskanego przez Grupę finansowania zewnętrznego został przedstawiony w nocie 28.5.

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania finansowe Grupy według daty wymagalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności (według wartości nominalnej, włączając płatności z tytułu ewentualnych odsetek).

	Poniżej 3 miesiące	Od 3 do 12 miesiące	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
31 grudnia 2018					
Oprocentowane kredyty i pożyczki	62	207	1 777	883	2 929
Obligacje	97	44	3 033	2 036	5 210
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	742	4	-	-	746
Pozostałe zobowiązania finansowe	293	7	21	40	361
RAZEM	1 194	262	4 831	2 959	9 246
31 grudnia 2017					
Oprocentowane kredyty i pożyczki	111	339	1 793	1 284	3 527
Obligacje	90	49	2 666	2 563	5 368
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	787	5	-	-	792
Pozostałe zobowiązania finansowe	275	5	3	78	361
RAZEM	1 263	398	4 462	3 925	10 048

Aktywa finansowe Grupy cechuje wysoka płynność. Składają się na nie głównie środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz należności z tytułu dostaw i usług. Strukturę środków pieniężnych i ich ekwiwalentów przedstawia nota 19. Analiza wiekowa należności z tytułu dostaw i usług została zamieszczona w nocie 28.4.1.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

30. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Strata na działalności inwestycyjnej

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Wynik na zbyciu rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów niematerialnych	37	17
Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów niematerialnych	(264)	(34)
Odpis wartości firmy	-	(11)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych	14	2
Pozostałe	9	1
RAZEM	(204)	(25)

Zmiana stanu należności oraz aktywów z tytułu umów

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Zmiana stanu należności z tytułu dostaw i usług	414	104
Zmiana stanu aktywów z tytułu umów	(363)	-
Zmiana stanu należności z tytułu naliczonego VAT	29	-
Zmiana stanu zaliczek na dostawy	(11)	19
Korekta o wpływ wdrożenia MSSF 9	(10)	-
Pozostałe	(12)	(10)
RAZEM	47	113

Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług	(175)	(19)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu umów	129	-
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań finansowych	-	198
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań krótkoterminowych	(54)	89
Korekta o zmianę stanu zobowiązań inwestycyjnych	-	(123)
Korekta o zmianę stanu zobowiązań z tyt. wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających	38	(78)
Korekta o zmianę stanu zobowiązań z tytułu otrzymanych oraz zwróconych dotacji	11	(42)
Pozostałe	(15)	8
RAZEM	(66)	33

Zmiana stanu rezerw

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Zmiana stanu rezerw długoterminowych	92	(28)
Zmiana stanu rezerw krótkoterminowych	371	(140)
Korekta o zmianę stanu rezerw aktuarialnych ujętą w innych całkowitych dochodach	(17)	(25)
Pozostałe	(5)	(5)
RAZEM	441	(198)

POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE**31. Zobowiązania inwestycyjne**

Na dzień kończący bieżący okres sprawozdawczy zobowiązania Grupy do poniesienia nakładów związanych z nabyciem rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych, które jeszcze nie zostały ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, wyniosły około 4 883 mln zł, w tym:

- przedsięwzięcia objęte planem rozwoju spółki Energa-Operator SA w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2017 – 2022 (uzgodniony z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki) – około 4 424 mln zł,
- przedsięwzięcia realizowane w Elektrowni Ostrołęka B (m.in. modernizacja bloków energetycznych, budowa instalacji odazotowania i odsiarczania spalin) – około 280 mln zł,
- realizacja projektu wiatrowego FW Przykona – około 137 mln zł,
- elektrownie gazowo-parowe w Grudziądzu i Gdańsku – około 30 mln zł,
- projekt optymalizacji kotła parowego bloku biomasowego realizowany w Energa Kogeneracja Sp. z o.o. – około 12 mln zł.

32. Informacja o podmiotach powiązanych

Transakcje z jednostkami powiązаныmi są dokonywane w oparciu o ceny rynkowe dostarczanych towarów, produktów lub usług oparte o koszt ich wytworzenia.

32.1. Transakcje z udziałem podmiotów powiązanych ze Skarbem Państwa

Jednostką kontrolującą Grupy jest Skarb Państwa, w związku z tym inne podmioty powiązane ze Skarbem Państwa są traktowane przez Grupę jako jednostki powiązane.

Transakcje z podmiotami powiązаныmi ze Skarbem Państwa zawierane były w ramach zwykłego toku prowadzonej działalności gospodarczej i dotyczyły głównie zakupu i sprzedaży energii elektrycznej oraz praw majątkowych, sprzedaży usług dystrybucji energii elektrycznej (w tym tranzytu), rozliczeń z operatorem systemu przesyłowego w obszarze rynku bilansującego, z tytułu usług przesyłowych, usług systemowych oraz usług pracy interwencyjnej, a także zakupu paliw (głównie węgla). Grupa nie prowadzi ewidencji umożliwiającej agregowanie wartości wszystkich transakcji realizowanych ze wszystkimi instytucjami państwowymi oraz podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa.

32.2. Transakcje ze wspólnymi przedsięwzięciami i jednostkami stowarzyszonymi

Sprzedaż spółek z Grupy Kapitałowej Energa SA do jednostek stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięć w okresie zakończonym 31 grudnia 2018 roku ukształtowała się na nieistotnym poziomie (w analogicznym okresie roku poprzedniego poziom sprzedaży do jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć wyniósł 151 mln zł). W 2018 roku zakup od jednostek stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięć ukształtował się na poziomie 249 mln zł (w analogicznym okresie roku poprzedniego poziom zakupów od jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć wyniósł 180 mln zł). Na dzień 31 grudnia 2018 roku poziom należności był nieistotny (na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość należności wyniosła 48 mln zł). Wartość zobowiązań na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 34 mln zł w stosunku do 15 mln zł na dzień 31 grudnia 2017 roku. Wszystkie powyższe transakcje dotyczące 2018 roku zrealizowane były głównie z Polską Grupą Górniczą Sp. z o.o. i dotyczą w szczególności zakupu węgla.

32.3. Transakcje z udziałem członków Zarządu jednostki dominującej

W okresie sprawozdawczym jednostka dominująca nie zawierała znaczących transakcji z członkami Zarządu.

32.4. Wynagrodzenie wypłacone lub należne kluczowej kadry kierowniczej oraz Radom Nadzorczym spółek Grupy

	Rok zakończony 31 grudnia 2018 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zarząd jednostki dominującej	4	4
Rada Nadzorcza jednostki dominującej	<1	<1
Zarządy jednostek zależnych	30	31
Rady Nadzorcze jednostek zależnych	3	3
Pozostała kluczowa kadra kierownicza	22	24
RAZEM	59	62

33. Leasing**33.1. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego**

Grupa nie posiada istotnych zobowiązań z tytułu leasingu operacyjnego.

33.2. Należności z tytułu leasingu operacyjnego

Przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynikających z umów nieodwoływalnego leasingu operacyjnego przedstawione zostały w tabeli poniżej.

	Opłaty leasingowe do otrzymania na dzień	
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
W okresie do 1 roku	30	30
W okresie od 1 do 5 lat	-	30
RAZEM	30	60

Opłaty leasingowe powyżej dotyczą urządzeń elektrowni szczytowo – pompowej Żydowo, za pomocą której świadczona jest na rzecz PSE SA (Operator Systemu Przesyłowego – „OSP”) usługa pracy interwencyjnej, polegająca na dysponowaniu oraz wykorzystaniu elektrowni przez OSP do interwencyjnego równoważenia bilansu mocy czynnej i biernej oraz sterowania rozpiętymi mocy w sieci elektroenergetycznej Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Usługa obejmuje rezerwę interwencyjną mocy czynnej oraz regulację napięcia i mocy biernej. Majątek wykorzystywany do świadczenia usługi pozostaje w wyłącznej dyspozycji OSP, który ma prawo do dysponowania jednostkami wytwórczymi wchodzącymi w skład elektrowni. Umowa, na podstawie, której świadczona jest usługa wyczerpuje warunki dla rozpoznania w niej leasingu, zdefiniowane w KIMSF4, jednak nie przenosi na OSP całego ryzyka i korzyści związanych z leasingowanym majątkiem. Umowa została zawarta na okres do dnia 31 grudnia 2019 roku. W danych porównawczych poprawiono błędnie wykazane w sprawozdaniu za ubiegły rok opłaty w okresie od 1 do 5 lat. Przed zmianą było 59 mln, natomiast po zmianie 30 mln.

33.3. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	Opłaty leasingowe do poniesienia na dzień			
	31 grudnia 2018		31 grudnia 2017	
	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat
W okresie do 1 roku	3	2	4	4
W okresie od 1 do 5 lat	17	16	2	2
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	20	18	6	6
Minus koszty finansowe	1	-	-	-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	19	18	6	6

34. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie inwestycyjnego poziomu ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników finansowych, które wspierają działalność operacyjną Grupy i zwiększają wartość dla jej akcjonariuszy. Powyższy cel realizowany jest poprzez przyjęte w Grupie regulacje wewnętrzne. Jednostka dominująca jest podmiotem, który odpowiada za prowadzenie polityki dłużnej Grupy.

Grupa monitoruje podstawowy wskaźnik zadłużenia jakim jest współczynnik określający relację długu netto do wielkości EBITDA szacowany na bazie wielkości skonsolidowanych. Na dzień bilansowy wielkość tegoż wskaźnika wyniosła 2,4, podczas gdy w umowach o finansowanie zawarto poziom 3,5.

Wartość powyższego wskaźnika jest cyklicznie monitorowana również przez instytucje finansujące Grupę oraz agencje ratingowe i ma wymierny wpływ na ocenę wiarygodności kredytowej Grupy, a przez to na możliwość oraz koszt pozyskania finansowania dłużnego.

34. Zarządzanie kapitałem (kontynuacja)

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Oprocentowane kredyty i pożyczki	2 573	3 076
Wyemitowane obligacje i papiery dłużne	4 592	4 629
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty bez środków o ograniczonej możliwości dysponowania	(2 656)	(3 610)
Zadłużenie netto	4 509	4 095
EBITDA	1 877	2 160
Zadłużenie netto / EBITDA	2,40	1,90

35. Aktywa i zobowiązania warunkowe**35.1. Zobowiązania warunkowe**

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa identyfikuje zobowiązania warunkowe w kwocie 449 mln zł (320 mln zł na dzień 31 grudnia 2017 roku), w tym przede wszystkim z tytułu spraw spornych przeciwko spółkom Grupy Energa, dla których wygranie przez spółki jest prawdopodobne lub wiarygodne oszacowanie wpływu środków pieniężnych nie jest na ten moment możliwe i na te sprawy nie jest tworzona rezerwa.

Największą pozycję zobowiązań warunkowych stanowią sprawy sporne związane z infrastrukturą energetyczną spółki Energa-Operator SA usadowioną na prywatnym gruncie. Grupa tworzy rezerwy na zgłoszone spory sądowe. W przypadku niepewności, co do zasadności kwoty roszczenia lub tytułu prawnego do gruntu Grupa rozpoznaje zobowiązania warunkowe. Na dzień 31 grudnia 2018 roku oszacowana wartość tych roszczeń wykazana jako zobowiązania warunkowe wynosi 210 mln zł, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2017 roku było 210 mln zł. Biorąc pod uwagę opinie prawne szacowane kwoty określają ryzyko powstania zobowiązania poniżej 50%.

Rozpoznano również potencjalne ryzyko poniesienia dodatkowych kosztów w wysokości 98 mln zł związanych z programami finansowania dłużnego w Grupie Kapitałowej Energa.

Kolejną kwestią jest także umowa o dofinansowanie Projektu „Budowa bloku energetycznego na biomasę Energa Kogeneracja Sp. z o.o. w Elblągu”, która określa wskaźniki rezultatu dotyczące ilości wytworzonej energii elektrycznej i energii cieplnej na lata 2014-2018. W celu zabezpieczenia wykonania zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie Energa Kogeneracja Sp. z o.o. wystawiła weksel in blanco do maksymalnej kwoty 40 mln zł wraz z odsetkami.

Ważność umów na zakup praw majątkowych

Energa-Obrót SA („Energa-Obrót”) doszła do przekonania o bezwzględnej nieważności m.in. 22 wieloletnich ramowych umów na zakup praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia („Umowy CPA”), w tym umów pakietowych - powiązanych z umowami sprzedaży energii elektrycznej – zawartych z właścicielami farm wiatrowych o łącznej mocy ok. 530 MW. Przyczyną bezwzględnej nieważności Umów CPA jest ich sprzeczność z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 roku – Prawo zamówień publicznych.

Z uwagi na powyższe, z dniem 11 września 2017 roku Energa-Obrót zaprzestała realizacji Umów CPA i skierowała do sądów powszechnych i arbitrażowych powództwa o ustalenie nieważności tych umów. Umowy CPA były zawierane na okres nawet 20 lat od daty rozpoczęcia wytwarzania energii elektrycznej w danej instalacji. Kapitał inwestycyjny zaangażowany w farmy wiatrowe pochodzi z wielu państw, m. in. z Niemiec, USA, Hiszpanii, Austrii, Japonii.

Wyłączną podstawą twierdzeń Energa-Obrót o nieważności Umów CPA są uwarunkowania prawne związane z zawieraniem tych umów. Przekonanie o bezwzględnej nieważności Umów CPA spółka powzięła na podstawie opinii prawnych przygotowanych przez renomowane kancelarie prawne. Decyzję o zaprzestaniu wykonywania Umów CPA i skierowaniu spraw na drogę sądową Energa-Obrót podjęła na podstawie tych opinii.

W większości sprawy sądowe dotyczące nieważności Umów CPA są w toku. Spory zostały wszczęte we wrześniu 2017 roku. 10 spraw przed sądami powszechnymi jest obecnie na etapie postępowania przed sądami I instancji. 3 postępowania przed sądami powszechnymi zostały umorzone z uwagi na ugody pozasądowe zawarte przez Energa-Obrót i kontrahentów. 6 postępowań przed sądami powszechnymi zakończyło się nieprawomocnymi wyrokami negatywnymi dla spółki. Energa-Obrót wniosła apelacje od wyroków w 4 sprawach – w pozostałych oczekuje na doręczenie pisemnego uzasadnienia wyroków.

Dodatkowo, zostanie wniesiona apelacja od częściowo niekorzystnego dla spółki nieprawomocnego wyroku w postępowaniu o zapłatę, zainicjowanym przez kontrahenta Energa-Obrót niezależnie od toczącego się sporu o nieważność umowy.

3 postępowania w sądzie arbitrażowym zakończyły się ostatecznymi wyrokami negatywnymi dla Energa-Obrót wydanymi w czerwcu 2018 roku. Energa-Obrót wniosła skargi o uchylenie tych wyroków. Analiza kontrargumentacji podnoszonej przeciwko twierdzeniom spółki prowadzi do wniosku, że istnieją istotne racje przemawiające na rzecz zasadności wytoczonych powództw.

Energa-Obrót, po analizie twierdzeń i zarzutów pozwanych, w dalszym ciągu jest przekonana o bezwzględnej nieważności Umów CPA, mimo wydanych dotychczas negatywnych rozstrzygnięć. Stanowisko to zostało potwierdzone w toku wszczętych procesów przez niezależnych ekspertów z różnych dziedzin prawa, a także przez kolejną renomowaną kancelarię prawną o randze międzynarodowej. Co istotne, w toku wszczętych procesów kolejni pozwani zaczęli sygnalizować wolę ugodowego ich zakończenia. Aktualnie Energa-Obrót prowadzi negocjacje z kilkoma podmiotami, których wynikiem może być zawarcie kolejnych uгод i polubowne rozwiązanie sporów.

35. Aktywa i zobowiązania warunkowe (kontynuacja)

Z uwagi na dużą zmienność czynników i scenariuszy wpływających na wiarygodne oszacowanie poziomu przyszłego wpływu środków w powyższych sprawach, dokonano wyceny wartości maksymalnego zobowiązania warunkowego wynikającego z zaprzestania realizacji Umów CPA na poziomie 59,2 mln zł. Szacunek ten opiera się o mechanizmy kar umownych zawarte w Umowach przy uwzględnieniu aktualnych warunków rynkowych.

Energa-Obrót informuje, że w pierwszych dniach stycznia 2019 roku pełnomocnikom spółki zostały doręczone wyroki sądu arbitrażowego zasądające od Energa-Obrót kwotę 16,3 mln zł wraz odsetkami tytułem kar umownych za niewykonywanie Umów CPA oraz 2,1 mln zł tytułem zwrotu kosztów postępowań arbitrażowych. Dodatkowo sąd arbitrażowy stwierdził brak obowiązku zwrotu kwoty 6,5 mln zł uiszczonej przez Energa-Obrót z zastrzeżeniem zwrotu jako kara umowna dotycząca jednej z Umów CPA. Energa-Obrót zamierza wnieść skargi o uchylenie ww. wyroków do sądu powszechnego. Energa-Obrót, po otrzymaniu not księgowych wystawionych przez kontrahentów, z którymi przegrała spór, realizuje płatności zgodnie z wyrokami sądu arbitrażowego. Zostało to ujęte w kosztach roku 2018.

35.2. Aktywa warunkowe

Na dzień kończący okres sprawozdawczy oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku nie wystąpiły istotne aktywa warunkowe.

36. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie kształtowało się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
Pracownicy na stanowiskach robotniczych	3 309	3 029
Pracownicy na stanowiskach nierobotniczych	6 147	5 791
RAZEM	9 456	8 820

37. Inne informacje mające istotny wpływ na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy Grupy**Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o.**

W dniu 4 kwietnia 2018 roku spółka Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. ("Zamawiający") rozstrzygnęła postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego pt. "Budowa Elektrowni Ostrołęka C o mocy ok. 1000 MW" ("Postępowanie", "Zamówienie") poprzez wybór Konsorcjum GE Power Sp. z o.o. i Alstom Power System S.A.S, jako Generalnego Wykonawcy, który zaoferował wykonanie przedmiotu Zamówienia o parametrach określonych w ofercie za kwotę netto 5 050 mln zł, brutto 6 023 mln zł.

Rozstrzygnięcie Postępowania nie jest równoznaczne z:

- wyrażeniem zgody na zawarcie kontraktu z Generalnym Wykonawcą – do wyrażenia takiej zgody konieczna jest bowiem między innymi uprzednia zgoda Rady Nadzorczej Energa SA;
- wyrażeniem zgody na wydanie polecenia rozpoczęcia prac (ang. NTP – notice to proceed) - wydanie NTP wymaga bowiem między innymi uprzedniej zgody Rady Nadzorczej Energa SA oraz uprzedniego wyrażenia kierunkowej zgody przez Walne Zgromadzenie Energa SA na przystąpienie do Etapu Budowy.

Wcześniej, w dniu 24 marca 2018 roku, Zarząd Energa SA jako udziałowiec Zamawiającego, otrzymał od Zamawiającego wniosek o zgodę na rozstrzygnięcie Postępowania (raport bieżący nr 11/2018). Przedmiotową zgodę Zarząd Energa SA wyraził w dniu 27 marca 2018 roku (raport bieżący nr 13/2018).

W dniu 12 lipca 2018 roku spółka Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. podpisała Umowę o zamówienie publiczne z Generalnym Wykonawcą: Konsorcjum GE Power Sp. z o.o. – Lider Konsorcjum oraz Alstom Power Systems S.A.S. (raport bieżący 33/2018).

W dniu 3 września 2018 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki, powzięło uchwałę w sprawie wyrażenia kierunkowej zgody na przystąpienie do Etapu Budowy w ramach Projektu Ostrołęka C, polegającego na przygotowaniu, budowie i eksploatacji bloku energetycznego na parametry nadkrytyczne pary opalanego węglem kamiennym o mocy brutto ok. 1 000 MW.

W dniu 4 września 2018 roku zostało zawarte porozumienie pomiędzy Energa SA, Enea S.A., Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o., a Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym Aktywów Niepublicznych Energa („Fundusz”), w zakresie zaangażowania kapitałowego Funduszu (poprzez objęcie udziałów w kapitale zakładowym spółki Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o.) w realizowany przez spółkę Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. projekt przygotowania, budowy i eksploatacji bloku energetycznego, o mocy brutto ok. 1 000 MW, opalanego węglem kamiennym („Projekt”). W treści porozumienia określono wstępną strukturę finansowania Projektu, gdzie łącznie 2 mld PLN obejmuje kapitał wnoszony do spółki Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. przez Energa SA i Enea S.A. (po 1 mld PLN), uwzględniając w tej kwocie środki wnoszone przez Energa SA i Enea S.A. przed dniem zawarcia ewentualnej umowy inwestycyjnej z Funduszem, oraz maksymalnie 1 mld PLN kapitał wnoszony do spółki Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. przez Fundusz, a pozostała kwota przypadać będzie na pozostałe formy finansowania. Porozumienie obowiązuje od dnia zawarcia do 30 listopada 2018 roku.

W dniu 28 grudnia 2018 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Elektrownia Ostrołęka podjęło uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na wydanie polecenia rozpoczęcia prac (ang. NTP – notice to proceed) związanego z budową Elektrowni Ostrołęka C o mocy 1000 MW. Zarząd Elektrownia Ostrołęka wydał 28 grudnia 2018 roku polecenie rozpoczęcia prac związanych z budową Elektrowni Ostrołęka C dla generalnego wykonawcy: Konsorcjum GE Power Sp. z o.o. - lidera konsorcjum oraz ALSTOM Power Systems S.A.S.

Szczegółowe informacje dotyczące kwestii Zamówienia i Umowy przedstawione zostały w pkt. 2.2. Najważniejsze zdarzenia i dokonania Grupy Energa Sprawozdania Zarządu Energa SA z działalności Grupy Kapitałowej za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku.

37. Inne informacje mające istotny wpływ na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy Grupy (kontynuacja)

Dodatkowo zgodnie z informacją przedstawioną w raporcie bieżącym Grupy Kapitałowej Polimex-Mostostal (raport bieżący nr 30/2018 z dnia 22 czerwca 2018 roku) Zarząd „Polimex-Mostostal” S.A. z siedzibą w Warszawie poinformował, że spółka zawarła z GE Power sp. z o.o. list intencyjny dotyczący współpracy przy realizacji zamówienia publicznego pod nazwą Budowa Elektrowni Ostrołęka C o mocy ok. 1 000 MW, gdzie Zamawiającym jest Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o.

Realizacja obowiązku umorzeniowego wynikającego z ustawy o odnawialnych źródłach energii z dnia 20 lutego 2015 roku

Z dniem 20 lipca 2017 roku wprowadzono do ustawy o odnawialnych źródłach energii z dnia 20 lutego 2015 roku nowelizację (dalej: uOZE), która miała na celu powiązanie wysokości jednostkowej opłaty zastępczej (art. 56 uOZE) z rynkowymi cenami praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia.

Zgodnie z uzasadnieniem ww. nowelizacji, wartość jednostkowa opłaty zastępczej (dalej: Ozj) powinna być ustalana, z uwzględnieniem rocznej ceny średnioważonej praw majątkowych (art. 47 ust.3 pkt 2 uOZE) za dany rok kalendarzowy, którego dotyczy obowiązek i wartość ta jest stała dla roku obowiązkowego, niezależnie, czy obowiązek ten będzie wykonywany w roku obowiązkowym czy też do 30 czerwca roku następującego po roku obowiązkowym. Po zakończeniu roku sprzedaży energii elektrycznej do odbiorców, którego dotyczy obowiązek, następuje porównanie obowiązującej dla danego roku Ozj i cen rynkowych (rocznej i miesięcznej) zgodnie z art. 47 ust.2 uOZE. Zasadniczą wątpliwością interpretacyjną w omawianej ustawie jest możliwość skorzystania z jednostkowej opłaty zastępczej za rok 2018 po spełnieniu określonych w uOZE warunków.

Spółka Energa-Obrót SA otrzymała dwie niezależne opinie prawne potwierdzające istnienie szeregu istotnych argumentów wskazujących na możliwość realizacji obowiązku umorzeniowego za 2018 rok poprzez wniesienie opłaty zastępczej, gdyż spełnione zostały przesłanki rynkowe do takich działań w okresie od 1 stycznia 2019 roku do 30 czerwca 2019 roku.

W konsekwencji w dniu 31 grudnia 2018 roku Zarząd spółki Energa-Obrót SA Uchwałą nr 247/IV/2018 postanowił zrealizować obowiązek wynikający z uOZE za rok 2018 dla praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia „zielonych” (art. 47 ust. 2 uOZE) poprzez uiszczenie opłaty zastępczej.

W dniu 1 lutego 2019 roku został opublikowany komunikat Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: Prezes URE) nr 12/2019 w sprawie sposobu realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 52 ust 1 uOZE, w roku 2019. Zgodnie z ww. komunikatem podmioty objęte dyspozycją obowiązane są do realizacji obowiązku wyłącznie w drodze uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia „zielonych”.

Pomimo powyższego komunikatu Prezesa URE, Energa-Obrót SA oraz Grupa podtrzymują swoje stanowisko w przedmiocie możliwości realizacji obowiązku umorzeniowego poprzez wniesienie opłaty zastępczej. W świetle odmiennych stanowisk istnieje potencjalne ryzyko wszczęcia postępowania administracyjnego przez Prezesa URE. Zgodnie z zapisami ustawy Prawo Energetyczne, maksymalny wymiar kary pieniężnej nałożonej przez Prezesa URE nie może przekroczyć 15% przychodu wynikającego z prowadzonej działalności koncesjonowanej, osiągniętego przez spółkę Energa-Obrót SA w roku podatkowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara o której mowa w zdaniu poprzednim, jest maksymalnym poziomem kary administracyjnej i należy jednak podkreślić, że w historii spółki Energa-Obrót SA, nie zdarzyło się, aby Prezes URE, nałożył kary finansowe w maksymalnym, dopuszczonym prawem, wymiarze (historycznie zdarzyły się sytuacje, że Energa-Obrót SA otrzymywała kary w kwocie maksymalnej do 100 tys. zł).

W chwili obecnej nie są znane przypadki (ani orzeczenia sądowe) wymierzenia przez Prezesa URE kary administracyjnej za niewykonanie obowiązku umorzenia praw majątkowych, wynikających z art. 47 ust. 2 Ustawy o OZE.

Od 1 stycznia 2019 roku obowiązują przepisy ustawy z dnia 28 grudnia 2018 roku o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw, które obniżyły stawkę akcyzy na energię elektryczną z 20 zł na 5 zł za megawatogodzinę (MWh).

Zgodnie z aktualnym stanowiskiem Ministerstwa Finansów w zakresie sposobu rozliczenia podatku akcyzowego od energii elektrycznej, w przypadku korzystania ze zwolnienia, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy o podatku akcyzowym, obniżenia akcyzy należnej od energii elektrycznej w najbliższych okresach rozliczeniowych dokonuje się uwzględniając stawkę akcyzy zastosowaną na energię elektryczną w tych okresach rozliczeniowych.

Przyjęcie wykładni zgodnej z komunikatem Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki jak i stanowiska Ministerstwa Finansów skutkowałoby:

- wzrostem kosztu własnego sprzedaży o kwotę 118,0 mln zł, w związku z wyższym kosztem umorzenia „zielonych” świadectw pochodzenia oraz
- wzrostem przychodów ze sprzedaży o kwotę 15,4 mln zł, w związku z nabyciem prawa do odliczenia podatku akcyzowego,

co oznaczałoby pogorszenie wyniku brutto o kwotę 102,6 mln zł, a wyniku netto o kwotę 83,1 mln zł.

Zdaniem Grupy argumentacja przedstawiona przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nie znajduje potwierdzenia w aktach prawnych w zakresie celowości ich założeń we wpływie na kształtowanie rynku energetycznego oraz samych działaniach Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki przy wyznaczaniu kosztów uzasadnionych do taryfy energii elektrycznej.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki w komunikacie posługując się jednakową podstawą prawną przedstawia odmienne stanowisko w zakresie możliwości realizacji obowiązku umorzeniowego poprzez wniesienie opłaty zastępczej dla praw majątkowych wynikających ze świadectw błękitnych oraz zielonych. Kluczowym argumentem za uznaniem, że stanowisko Spółki jest prawidłowe jest interpretacja art. 59 ust. 1 ustawy o OZE w związku z treścią Rozporządzenia Ministra Energii dotyczącego określenia wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia lub uiszczenia opłaty zastępczej w danym roku. Oba akty prawne używają pojęcia „dany rok” w odniesieniu do roku, za który należy wykonać obowiązek. Ponadto art. 67 uOZE umożliwia wykonywanie przedmiotowego obowiązku za dany rok do 30 czerwca roku kalendarzowego, następującego po roku, którego dotyczy obowiązek. Taką też interpretację przepisów uzyskała Energa-Obrót SA w przytoczonych powyżej opiniach. Odmienne stanowisko, prezentowane przez Prezesa URE, czyni de facto niemożliwym wykonywanie obowiązku poprzez uiszczenie opłaty zastępczej, bez względu na fakt, że ceny rynkowe na Towarowej Gieldzie Energii (dalej: TGE) przewyższają stawkę jednostkowej opłaty zastępczej dla danego roku, aż do momentu osiągnięcia na TGE poziomu 300,03 zł/MWh. Powyższe nie znajduje poparcia przede wszystkim w uzasadnieniu do noweli ustawy o OZE

37. Inne informacje mające istotny wpływ na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy Grupy (kontynuacja)

z dnia 20 lipca 2017 roku, gdzie wyraźnie wskazano, że celem wprowadzenia aktu jest regulowanie rynku zielonych certyfikatów w taki sposób, aby można było uiszczać opłatę zastępczą w przypadku gwałtownych wzrostów cen zielonych certyfikatów, co miało miejsce w 2018 roku, w którym to nastąpił prawie 300% wzrost jednostkowej wartości świadectw. Biorąc pod uwagę powyższe Spółka Energa-Obrót SA uiszczyła opłatę zastępczą w dniu 31 stycznia bieżącego roku oraz stoi na stanowisku, że wykładnia przyjęta przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nie znajduje swojego odzwierciedlenia w treści aktów prawnych.

Ustawa o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw

Z dniem 1 stycznia 2019 roku weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw, która ma bardzo duże znaczenie dla działalności sektora energetycznego.

Ustawa ma na celu łagodzenie skutków wzrostu cen energii elektrycznej na rynku hurtowym, będących efektem gwałtownego wzrostu cen uprawnień do emisji CO₂ oraz wzrostu kosztu paliw mających miejsce w roku 2018.

Ustawa ogranicza w 2019 roku ceny dla odbiorców końcowych do poziomów z 2018 roku. Ponadto, Ustawa zmniejszyła akcyzę na energię elektryczną z 20 zł do 5 zł za MWh oraz obniżyła o 95 proc. opłatę przejściową.

Jednocześnie Ustawa wprowadziła system rekompensat, który przewiduje pokrycie różnicy między ceną wskazaną w taryfie / cenniku energii elektrycznej, a średnioważoną ceną energii elektrycznej na rynku hurtowym. W związku z tym sprzedawcy energii elektrycznej mogą wnioskować o wypłatę rekompensaty na pokrycie utraconego przychodu. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie zostało opublikowane rozporządzenie wykonawcze do Ustawy, co skutkuje brakiem szczegółowych wytycznych w zakresie kalkulacji rekompensat, które będą wypłacane z Funduszu Wypłaty Różnicy Ceny.

W dniu 5 marca 2019 roku w Dzienniku Ustaw ogłoszono ustawę zmieniającą ustawę o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw z dnia 21 lutego 2019 roku (dalej „nowelizacja Ustawy”). Nowelizacja Ustawy przewiduje, że ceny stosowane przez spółki obrotu (sprzedawców energii) dla odbiorców końcowych mają odpowiadać w 2019 roku zatwierdzonej przez Prezesa URE taryfie z 31 grudnia 2018 roku, albo jeżeli cena ustalana jest w inny sposób, nie mogą być wyższe niż ceny obowiązujące danego odbiorcę końcowego 30 czerwca 2018 roku. Zdaniem Grupy zakres zmian w Nowelizacji Ustawy, zwłaszcza w art. 5, powoduje, że nie jest to doprecyzowanie stanu prawnego na 31 grudnia 2018 roku i w rozumieniu MSR 10 jest zdarzeniem po zakończeniu okresu sprawozdawczego niewymagającym dokonania korekt.

W związku z powyższym Grupa dokonała oceny wpływu Ustawy w brzmieniu uchwalonym w dniu 28 grudnia 2018 roku na niniejsze sprawozdanie finansowe. Przede wszystkim dokonano analizy czy w świetle zapisów MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe, Grupa jest zobowiązana do utworzenia rezerw na tzw. umowy rodzące obciążenia. Zgodnie z wymogami standardu jeżeli dany kontrakt lub grupa kontraktów przynoszą straty, to jednostka powinna rozpoznać odpowiednią rezerwę w okresie, w którym ta strata stała się nieunikniona.

Oceniając skutki dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa wzięła pod uwagę następujące czynniki:

- szereg niepewności związanych z otoczeniem prawnym oraz interpretacjami Ustawy,
- różnicę pomiędzy przychodami oszacowanymi zgodnie z Ustawą dla klientów z grupy taryfowej G i nieuniknionymi kosztami wypełnienia obowiązku wypełnienia kontraktów przez Energa Obrót S.A.,
- brak możliwości określenia wartości rekompensat na dzień bilansowy.

W świetle powyższego, z uwagi na dużą ogólność zapisów Ustawy i brak przepisów wykonawczych, Grupa utworzyła rezerwę na umowy rodzące obciążenia wyłącznie w odniesieniu do taryfy G na kwotę 136,3 mln zł bez uwzględnienia spodziewanych do otrzymania rekompensat. Do wyliczeń przyjęto wolumen sprzedaży w roku 2019 w wysokości 3,8 TWh, wobec planowanego na ten rok wolumenu sprzedaży detalicznej na poziomie 19,5 TWh. Zdaniem Grupy tylko dla tego rodzaju umów nie było istotnych wątpliwości co do ceny odniesienia. Dla pozostałych umów w ocenie Grupy nie jest możliwe na dzień bilansowy wiarygodne i wystarczająco precyzyjne oszacowanie pełnego efektu finansowego.

Ujęta w księgach wartość rezerwy na umowy rodzące obciążenia wynika z wymogów zapisów MSR 37 Zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe. Została ona oszacowana w oparciu o cenę końcową dla klienta taryfowego z grupy G, która ma obowiązywać w roku 2019 w związku z wejściem w życie Ustawy i szacunek kosztów związanych z tą grupą umów. Grupa wzięła pod uwagę jedynie koszty bezpośrednie, których by uniknęła, gdyby nie realizowała sprzedaży do tej grupy klientów. Rezerwa nie obejmuje przyszłych strat operacyjnych..

Nowa Ustawa wpłynie na dalsze obniżenie przychodów sprzedawców energii elektrycznej. Z drugiej strony nowelizacja precyzuje, że oprócz różnicy ceny energii elektrycznej oczekiwana rekompensata powinna zwrócić jednostkom koszty własne prowadzenia działalności, koszty bilansowania, koszty umorzenia świadectw pochodzenia energii oraz marże. W związku z powyższym Grupa oczekuje, że niższe przychody, które są realizowane w 2019 roku, zostaną w całości pokryte odpowiednimi rekompensatami. Z uwagi jednak na brak precyzyjnych zapisów Ustawy i przepisów wykonawczych Grupa nie była w stanie oszacować wysokości oczekiwanych rekompensat na dzień bilansowy.

Ostateczny wpływ na wyniki finansowe Grupy możliwy będzie do oceny po wprowadzeniu przepisów wykonawczych, precyzujących odniesienia cenowe dla roku 2019 w odniesieniu do Ustawy oraz regulujących zasady wypłaty różnicy cen dla przedsiębiorstw energetycznych.

Jednocześnie Grupa spodziewa się, że Ustawa i planowane przepisy wykonawcze będą miały neutralny finansowo wpływ na wynik prowadzonej działalności gospodarczej, to znaczy, że Grupa zdoła w całości pokryć rekompensatami niezyskaną od klientów końcowych część przychodu.

38. Istotne zdarzenia, jakie wystąpiły po dniu kończącym okres sprawozdawczy

W dniu 4 stycznia 2019 roku Zgromadzenie Wspólników Elektrowni Ostrołęka podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki do kwoty 912 482 100 zł, tj. o 361 382 100 zł. Nowe udziały zostały objęte po połowie, tj. po 180 691 050 zł, przez Energa SA i ENEA S.A. W dniu 1 marca 2019 roku nastąpiła rejestracja podwyższenia kapitału w KRS.

W dniu 5 marca 2019 roku, w ramach nowelizacji do ustawy z dnia 28 grudnia 2018 roku, opublikowano Ustawę z 21 lutego 2019 roku zmieniającą ustawę o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw [Dz.U. poz. 412]. Informacja w tym zakresie zaprezentowana została w nocie 37 niniejszego sprawozdania finansowego.

Podpisy członków Zarządu Energa SA:

Alicja Klimiuk
p.o. Prezesa Zarządu

.....

Jacek Kościelniak
Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych

.....

Grzegorz Ksepko
Wiceprezes Zarządu ds. Korporacyjnych

.....

Podpis osoby odpowiedzialnej za sporządzenie sprawozdania:

Małgorzata Guzińska-Błońska
Zastępca Dyrektora Departamentu Finansów – Główny Księgowy

.....

Gdańsk, 13 marca 2019 roku